

T.C KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANASANAT DALI

MEKÂN TASARIMINDA KAVRAMSAL TEMA (KONSEPT)
KAVRAMI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Sena ERASLAN ÖZDAĞ

KOCAELİ 2018

T.C KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANASANAT DALI

MEKÂN TASARIMINDA KAVRAMSAL TEMA (KONSEPT)
KAVRAMI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Sena ERASLAN ÖZDAĞ

DANIŞMAN: Doç. Dr. Deniz DEMİRARSLAN

KOCAELİ 2018

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI**

**MEKÂN TASARIMINDA KAVRAMSAL TEMA (KONSEPT)
KAVRAMI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: Sena ERASLAN ÖZDAĞ

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 27.06.2018/17

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Deniz DEMİRAKSLAN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Didem ERTEN BİLGİÇ

Jüri Üyesi: Dr. Öğretim Üyesi Çağrı Yalçın

Jüri Üyesi:

Jüri Üyesi:

KOCAELİ 2018

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması son yıllarda gündeme gelen mekan tasarımında kavramsal tema (konsept) konusuna bilimsel bir açıklık getirmek, bu konudaki yetersiz kaynak bulunması nedeniyle yazılı bir kaynak oluşturması nedeniyle yazılı bir kaynak oluşturmasını sağlamak, gelecek mekan tasarımlarına yol göstermek amacıyla yapılmıştır.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca değerli fikirlerini benime paylaşan, bana yol gösteren danışmanım ve tüm hocalarıma katkılarından dolayı;

Teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs 2018

Sena Eraslan Özdağ

İç Mimar

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TABLO LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.MEKÂN KAVRAMI	2
1.1.MİMARİ MEKÂN KAVRAMI	4
1.1.1.Geometrik Mekan Kavramı.....	5
1.1.2.Algısal Mekân Kavramı	6
1.2.MİMARİ MEKÂNİ OLUŞTURAN ÖĞELER	7
1.2.1.Nokta	7
1.2.2.Çizgi.....	8
1.2.3.Düzlem	9
1.2.4.Hacim	10
1.3.MİMARİ MEKÂNİ OLUŞTURAN ELEMANLAR	10
1.3.1.Renk	10
1.3.1.1. Renklerin Etkileri	13
1.3.1.1.1.Fizyolojik Etkiler	13
1.3.1.1.2.Psikolojik Etkiler	16
1.3.2.Doku	17
1.3.3.Oran	22
1.3.4.Dolu/Boş	23
1.3.5.Işık.....	25
1.3.6.Biçim	28
1.3.7.Ses.....	29
1.3.8.Koku.....	30
1.3.9.Yoğunluk.....	33
1.3.10.İşlev	33

İKİNCİ BÖLÜM

2.TASARIM KAVRAMI.....	35
------------------------	----

2.1.MEKAN TASARIMINI ETKİLEYEN UNSURLAR	36
2.1.1.Fiziksel Koşullar	37
2.1.2.Biyolojik Koşullar	38
2.1.3.Psikolojik Koşullar	38
2.1.4.Toplumsal Koşullar	38
2.1.5.Kültürel Koşullar	39
2.1.6.Eylem.....	40
2.1.7.Yerel ve Coğrafi Koşullar	41
2.1.8.Estetik	41
2.1.9 Din ve İnanışlar	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.KAVRAMSAL TEMA(KONSEPT) KAVRAMI.....	43
3.1. KAVRAMSAL TEMA (KONSEPT) GELİŞME SÜRECİ VE TASARIMDA KAVRAMSALLIK.....	47
3.1.1.Problem.....	48
3.1.2.Bağlam	50
3.1.3.Tasarımcı	51
3.2.KAVRAMSAL TEMA(KONSEPT) GELİŞTİRME ARAÇLARI	52
3.2.1.Eskiz	52
3.2.2.Diyagram Oluşturma Ve Grafiksel Anlatım	54
3.3.İMGE-KAVRAM İLİŞKİSİ	55
3.4.İFADE AÇISINDAN TASARIMDA KAVRAM	57
3.4.1.Anlamsal İfade	59
3.4.2.Biçimsel İfade	59
3.4.3.İşlevsel İfade	60
3.4.4.Kavramsal İfade.....	61
3.5. MEKÂN TASARIMINDA KAVRAM OLUŞUMU	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.ÖRNEKLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRME.....	64
4.1. DÜNYA ÜZERİNDEN ÖRNEKLER	64
04.1.1.Berlin Yahudi Müzesi/Daniel Libeskind	64
4.1.2.Pompidou Kültür Merkezi / Renzo Piano-Richard Rogers	69
4.1.3.Reichstag Binası / Norman Foster	72
4.1.4.Haydar Aliyev Merkezi / Zaha Hadid.....	75
4.1.5.Dans Eden Ev / Frank Gehry- Vlado Milunic.....	77
4.1.6.Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu / Massimiliano ve Doriana Fuksas	79
4.1.7.Wassily Sandalyesi/Marcel Breuer.....	81

4.1.8.Butterfly Tabure/Sori Yagani.....	82
4.1.9.Red and Blue Chair /Gerrit Thomas Rietveld	83
4.1.10.Salvador Dali Leda Koltuk- Dudak Koltuk	85
4.1.11.Kelebek Sandalye/Eduardo Garica Campos	86
4.2. TÜRKİYE ÜZERİNDEN ÖRNEKLER	87
4.2.1.Sancaklar Cami / Emre Arolat	87
4.2.2.GOSB Camii/ Ahmet Alaz Albay	89
4.2.3.Milli Reasürans Çarşısı/ Sevinç Hadi& Şandor Hadi	91
4.2.4.B2 Evi/ Han Tümertekin	94
4.2.5.Taklamakan/Atilla Kuzu.....	96
4.2.6.Dolphin/Aziz Sarıyer	97
4.3. ÖĞRENCİ PROJELERİNDEN ÖRNEKLER	97
4.3.1. Ataköy’de Sanat ve Aktivite Merkezi	98
4.3.2. Chivas Regal Konsept Mağazası	101
4.3.3. Tarlabası Açık Kent Platformu	105
SONUÇ.....	108
KAYNAKÇA	111
ÖZGEÇMİŞ.....	125

ÖZET

Bu çalışma mekan tasarımında kavramsal tema(konsept) kavramını incelemektedir. Kavramsal tema (konsept) tanımı ve tasarımlarda nasıl uygulanması gerektiğini inceleyen bir çalışmadır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde çalışmanın amacı ve yöntemine dair genel bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde mekân kavramı genel tanımları üzerinden incelenmiştir. Tasarım sürecinde kavramsal tema (konsept) oluşturmada mekânı oluşturan öğeler, tasarım elemanları tasarım elemanlarının birbirleri ile olan ilişkileri bu bölümde incelenmiştir. Bunlar tasarımda başlangıç noktasıdır. Bu bölümde mekân kavramı, tasarım elemanları ve öğeleri alt başlıkları ile incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde tasarım kavramı farklı disiplinler ile incelenmiştir. Mekân tasarımını etkileyen unsurların tasarım sürecini nasıl değiştirdiği hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde çalışmanın esas konusu olan kavramsal tema (konsept) kavramı irdelenmiştir. Mekan tasarımında kavramsal tema (konsept) kavramı oldukça önemlidir. Günümüzde başarılı tasarımların her birinin kavramsal teması (konsept) olduğunu görmekteyiz. İletişimi sağlayan en önemli etken olan kavramsal tema (konsept) geliştirme süreci üzerinde durulmuş ve bu sürecin araçları olan diyagramlar ve grafikler üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ise tüm konular örnekler üzerinden desteklenmiştir.

Bu çalışmada mekan tasarımında kavramsal tema (konsept) kavramının önemi etkili anlam aktarım araçları ve örnekler üzerinden ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışma konusu sebebi ile mümkün oldukça belirli kaynaklara bağlı kanıtlar üzerinden çalışmaya destek verilmiştir.

Anahtar kelimler: Kavramsal tema (konsept), mekân, mekân tasarımı, algı

ABSTRACT

This study researches conceptual theme concept in space design. Conceptual theme is a study that researches how to apply in designs.

The study consists of four sections.

General information about the purpose and method of the study is given in the first part of the study.

In the first part of the study, the concept of space was examined through general definitions. In the design process, the elements in the space that used to create the concept, the design elements, the relations between the design elements are examined in this section. These are the starting points in design. In this section, the concept of space, design elements and its items has been examined with their subheadings.

In the second part of the study, the concept of design was examined with different disciplines. Information was provided on how the elements affecting the space design changed the desing process.

In the thirth part of the work, the conceptual theme concept, which is the main subject of the study, is examined. In the design of space conceptual theme concept is very important. Today we see that each successful desing has a concept.

The conceptual theme development process which is the most important factor that provides communication is emphasized and the diagrams and graphics which are tools of this process are focused on.

In the fourth part of the workshop, all subjects were supported through examples.

In this study, the importance of the conceptual theme in space, expressed through effective content transfer tools and examples. The reason of the study was supported as much as possible by evidences that are based on specific sources.

Key Words: Conceptual theme, space, space design, perception

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 Berlin Yahudi Müzesi Hakkında Genel Bilgiler.....	64
Tablo 2 Pompidou Kültür Merkezi Hakkında Genel Bilgiler.....	69
Tablo 3 Reichstag Binası Hakkında Genel Bilgiler	72
Tablo 4 Haydar Aliyev Merkezi Hakkında Genel Bilgiler	75
Tablo 5 Dans Eden Ev Hakkında Genel Bilgiler	77
Tablo 6 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu Hakkında Genel Bilgiler.....	79
Tablo 7 Wassily Sandalyesi Hakkında Genel Bilgiler	81
Tablo 8 Butterfly Stool Hakkında Genel Bilgiler	82
Tablo 9 Red And Blue Chair Hakkında Genel Bilgiler	83
Tablo 10 Leda Armchair-Lip Sofa Hakkında Genel Bilgiler.....	85
Tablo 11 Kelebek Sandalye Hakkında Genel Bilgiler	86
Tablo 12 Sancaklar Cami Hakkında Genel Bilgiler.....	87
Tablo 13 GOSB Cami Hakkında Genel Bilgiler.....	89
Tablo 14 Milli Reasürans Çarşısı Hakkında Genel Bilgiler.....	91
Tablo 15 B2 Evi Hakkında Genel Bilgiler	94
Tablo 16 Taklamakan Hakkında Genel Bilgiler	96
Tablo 17 Dolphin Hakkında Genel Bilgiler	97
Tablo 18 Ataköy’de Sanat Ve Aktivite Merkezi Hakkında Genel Bilgiler	98
Tablo 19 Chivas Regal Konsept Mağazası Hakkında Genel Bilgiler	101
Tablo 20 Tarlabası Açık Kent Platformu-Free Running Hakkında Genel Bilgiler .	105

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 Mekânı Oluşturan Düzlemler (Ching, 2007: 99)	6
Şekil 2 Mekânı Oluşturan Öğeler Nokta, Çizgi, Düzlem ve Hacim (Ching, 2007: 99)	7
Şekil 3 Noktanın Konumu (Ching, 2007: 4)	8
Şekil 4 Devamlılık Sağlayan Formların Çizgi Olarak Algılanması (Ching, 2007:9) ..	8
Şekil 5 Mimari Tasarımda Kullanılan Düzlemler (Ching, 2007: 19)	9
Şekil 6 Hacim çözümlenmesi (Yazara Ait).....	10
Şekil 7 Işığın Prizma Tarafından Kırılması (Yazara ait)	11
Şekil 8 Görme Engelliler İçin Kullanılan Dokuların Anlamları (Yazara ait)	20
Şekil 9 İnsanı Ölçü Alan Oran Sistemleri Üzerine Çalışma Yapan Tasarımcı Ve Sanatçılar (Demirarslan, 2006:103)	22
Şekil 10 Art Nouveau, Art Deco, Bauhaus Ve Modernizime; Mimari Yapı, İç Mekan, Mobilya Örnekleri (Yazara Ait).....	44
Şekil 11 Kavramsal Temayı (Konsept) Oluşturan Bileşenler (Yazara Ait).....	48
Şekil 12 Nesnenin Anlamsal, Biçimsel, İşlevsel Anlatımları (Yazara Ait)	57
Şekil 13 Nesnenin Anlamsal, Biçimsel, İşlevsel, Kavramsal Anlatımları (Yazara Ait)	58
Şekil 14 Müze Diyagramı (Çizim yazar tarafından tekrar işlenmiştir).....	67
Şekil 15 Vaziyet Planı (Yazar Tarafından İşlenmiş Şekil)	93
Şekil 16 Kesit (Yazar Tarafından İşlenmiş Şekil).....	93
Şekil 17 Mekan Çevre İlişkisi Ve Yapının Bulunduğu Konum Diyagramları (Yazara Ait)	99
Şekil 18 Kavramsal Tema (Konsept) Gelişim Süreci Diyagramları (Yazara Ait)...	100
Şekil 19 İç Mekânda Oluşturulan Alanlar (Yazara Ait).....	100
Şekil 20 Bakırın Stilizasyon Diyagramı (Yazara Ait).....	102
Şekil 21 Patlamış Perspektif Giriş Kat (Yazara Ait).....	103
Şekil 22 Patlamış Perspektif Bodrum Kat (Yazara Ait).....	103

RESİM LİSTESİ

Resim 1 Çizgisel Tasarım Öğelerin Mekânı Şekillendirmesi/ Kengo Kuma, Çay Evi, Pekin (URL-4).....	9
Resim 2 Isaac Newton Işığın Kırılması ile Renkleri Ortaya Çıkarması (URL-6)	11
Resim 3 Renk Skalası (URL-7).....	12
Resim 4 Sıcak Ve Soğuk Renkler İle Yapılmış Düzenlemeler (Yazara ait).....	12
Resim 5 Renk Dalga Boyları (URL-9).....	14
Resim 6 Sarı Üzerine Siyah Renk İle Vurgulama Yöntemi (URL-10).....	14
Resim 7 Parlak Sarı Renk Üzerine Kullanılan Siyah Yazı Ve İkonlar (URL-11).	15
Resim 8 Hissedilebilir Yüzey İzleri (URL-13)	15
Resim 9 Kırmızı Rengi Kullanan Firmaların Logoları (Yazara ait)	16
Resim 10 Vincent Van Gogh/ Chair with Pipe (URL-14)	18
Resim 11 Doğada Var Olan Dokunsal Örneklerden Bir Tarlanın Doğal Dokusu (URL-15).....	18
Resim 12 Doğada Var Olan Dokunsal Örneklerden Bir Çölün Doğal Dokusu(URL-16)	18
Resim 13 Yön Değiştirme Öğesinin Kullanım Şekli (URL-17).	20
Resim 14 Braille Alfabesi (URL-18)	21
Resim 15 Dokunulabilir Çizim (URL-20)	21
Resim 16 Çağlayan Adalet Sarayı Dış Mekân Görseli (URL-21)	23
Resim 17 Çağlayan Adalet Sarayı İç Mekân Görseli (URL-22).....	23
Resim 18 Kristal Katedral Genel Görünüm/Philip Johnson, John Burgee (URL-23).	23
Resim 19 Kristal Katedral Dış Mekân Görseli (URL-24)	23
Resim 20 Kristal Katedral İç Mekân Görseli (URL-25).....	23
Resim 21 Mekânda Gün Işığının İçeri Girmesini Sağlayan Boşluklar/ Küçük Mustafa Paşa Hamamı Fatih (URL-27)	24
Resim 22 Boşluklarda kullanılan elemanın vurgu hali, Liverpool Müzesi (URL-28)	24
Resim 23 Dış Mekânda Anıtkabir Önünde Kullanılan Kuvvetli Işık Gölge Farkları (URL-29).....	25
Resim 24 İç Mekânda Anıtkabir Önünde Kullanılan Kuvvetli Işık Gölge Farkları (URL-30).....	25
Resim 25 Tekrar Eden Elemanlar Işığın Yaratmış Olduğu Ritim Duygusu / Edirne Selimiye Camisi (URL-31)	25
Resim 26 Gotik Mimaride Vitrayın Camdan Yapılmış Bir Tablo Halini Alması Ve Işığın İç Mekânda Etkisi/ St. Giles Cathedral İngiltere (Yazara Ait)	26
Resim 27 Işık Kilisesi/ Tadao Ando (URL-32)	26
Resim 28 Peter Zumtor Blunder Klaus Kilisesi Genel Görünüm (URL-33).....	27
Resim 29 Peter Zumtor Blunder Klaus Kilisesi İç Mekân (URL-34).....	27
Resim 30 Tavanda Mozaik Yapay Aydınlatma / Alekey Duşkin Mayakovskaya İstasyonu (URL-35)	27
Resim 31 Su Ögesi/ Lawrence Halprin San Francisco (URL-36)	28
Resim 32 Peter Zumthor Bruder Klaus Yapım Aşaması (URL-38)	31
Resim 33 Peter Zumthor Bruder Klaus İç Mekân Görseli (URL-39).....	31
Resim 34 Florya Atatürk Deniz Köşkü (URL-40).....	32

Resim 35 Florya Atatürk Deniz Köşkü İç Mekân Görselleri ve Mobilyalar (Yazara Ait)	32
Resim 36 House Of Ice Otel Yemek Odası (URL-44).	41
Resim 37 House Of Ice Dinlenme Odası (URL-45).	41
Resim 38 Santiago Calatrava, Turning Tarso ve Eskiz Çalışması (URL-48).....	46
Resim 39 Le Corbusier, Carpenter Center Eskiz Çalışması (URL-49)	46
Resim 40 Le Corbusier, Carpenter Center (URL-50)	46
Resim 41 Santiago Calatrava, Milwaukee Sanat Müzesi Eskiz Çalışması (URL-51),(URL-52)	49
Resim 42 Santiago Calatrava, Milwaukee Sanat Müzesi (URL-53), (URL-54).....	49
Resim 43 Guggenheim Müzesi Dış Görünüm(URL-55)	50
Resim 44 Guggenheim Müzesi İç Mekân (URL-56)	50
Resim 45 Le Corbusier, Villa Savoye (URL-57).....	51
Resim 46 Le Corbusier, Carpenter Centre (URL-58)	51
Resim 47 Alvar Aalto, Villa Mairea (URL-60),(URL-61)	53
Resim 48 Alvar Aalto, Villa Mairea Eskiz Çalışması (URL-62).....	53
Resim 49 Alvar Aalto, Sandalye (URL-63).....	53
Resim 50 Alvar Aalto, Sandalye eskizleri (URL-64)	53
Resim 51 Eskiz maket örnekleri(URL-65)	54
Resim 52 Un Studio, Mercedes Benz Müzesi Yapıyı Gösteren Diyagram (URL-66)	54
Resim 53 Un Studio, Mercedes Benz Müzesi Bina modeli (URL-67).....	55
Resim 54 Un Studio, Mercedes Benz Müzesi Bina 3d kesit (URL-68).....	55
Resim 55 Un Studio, Mercedes Benz Müzesi Katların işlev diyagramı (URL-69)...	55
Resim 56 Anıtkabir, Aslanlı Yol (URL-75).....	61
Resim 57 Berlin Yahudi Müzesi Genel Görünüm (URL-78)	65
Resim 58 Berlin Yahudi Müzesi Plan (URL-79).....	65
Resim 59 Berlin Yahudi Müzesi mahkeme binası genel görünüm (URL-80).....	66
Resim 60 Berlin Yahudi Müzesi mahkeme binası giriş (URL-81).....	66
Resim 61 Yapının Dış Cephesinden Görünüş(URL-82).....	66
Resim 62 Yahudi Sembolü ve Sembolün Soyutlanması (URL-83).....	66
Resim 63 Soykırım Boşluğu (URL-84)	67
Resim 64 Sürgün Bahçesi (URL-85)	68
Resim 65 Süreklilik Merdiveni (URL-86), (URL-87)	68
Resim 66 Bellek Boşluğu, Detay (URL-88), (URL-89)	69
Resim 67 Pompidou Kültür Merkezi Genel Görünüm (URL-91)	70
Resim 68 Pompidou Kültür Merkezinin İç Mekân Görüntüsü (URL-93)	71
Resim 69 Merdivenler, Asansörler ve Taşıyıcı Siteminde Bulunduğu Cephe (URL-95)	71
Resim 70 Sistem Elemanlarının Taşındığı Cephe (URL-96).....	72
Resim 71 Reichstag Binası Genel Görünüm (URL-99)	73
Resim 72 Reichstag Binası (URL-100)	73
Resim 73 Çağdaş Ek Olan Kubbenin Görüntüsü (URL-101).....	74
Resim 74 Çağdaş Ek Olan Kubbenin İç Mekân Görüntüsü (URL-102).....	74
Resim 75 Haydar Aliyev Merkezi Genel Görünüm (URL-107).....	76
Resim 76 Haydar Aliyev Merkezi Dış Mekân (URL-108).....	76
Resim 77 Haydar Aliyev Merkezi İç Mekân (URL-109)	76
Resim 78 Fred Astaire ve Ginger Rogers (URL-110)	77

Resim 79 Tasarımcıların Dansın Ritmine Gönderme Yapmak Amacı İle Tasarladığı Çıkma Camlar (URL-111)	78
Resim 80 Dans Eden Ev Genel Görünüm (URL-112).....	78
Resim 81 Celeste Restoran (URL-114).....	79
Resim 82 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu Genel Görünüm (URL-115)	80
Resim 83 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu (URL-118)	80
Resim 84 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu İç Mekân (URL-119).....	80
Resim 85 Wassily Sandalyesi (URL-121)	81
Resim 86 Moholy-Nagy Evi'nin İç Mekan (URL-123).....	82
Resim 87 Butterfly Stool (URL-124).....	83
Resim 88 Walter Gropius'un Evi - Butterfly Stool İç Mekânda Kullanımı (URL-125)	83
Resim 89 Red and Blue Chair (URL-127).....	84
Resim 90 Piet Mondrian Tablosu (URL-128).....	84
Resim 91 Salvador Dali'nin Kadın Ve Cinsellik Temalı Mobilyaları (URL-131), (URL-132), (URL-133).....	85
Resim 92 Kelebek üzerinde sandalye silueti (URL-136).....	86
Resim 93 Kelebek Sandalye (URL-138).....	87
Resim 94 Sancaklar Cami Genel Görünüm (URL-140)	88
Resim 95 Sancaklar Cami İç Mekân (URL-141).....	88
Resim 96 Sancaklar Cami İç Mekân (URL-142).....	89
Resim 97 GOSB Cami Genel Görünüm (URL-143)	90
Resim 98 GOSB Cami Avlu (URL-145)	90
Resim 99 GOSB Cami İç Mekân (URL-146).....	91
Resim 100 GOSB Cami mihrap ve vaaz kürsüsü (URL-147)	91
Resim 101 Milli Reasürans Çarşısı Genel Görünüm (URL-148)	92
Resim 102 İki paralel caddeyi bağlayan sokak (URL-149).....	93
Resim 103 B2 Evi Genel Görünüm (URL-151)	94
Resim 104 B2 Evi Ön Cephe ve Arka Cephe (URL-152), (URL-153)	95
Resim 105 Yerel Ve Doğal Malzeme Kullanımı (URL-154)	95
Resim 106 İç Mekân Üst Kat Yatak Odası (Url-155).....	96
Resim 107 Taklamakan (URL-156).....	96
Resim 108 Dolphin Genel Görünüm (Url-159)	97
Resim 109 Ataköy'de Sanat Ve Aktivite Merkezi Kavramsal Tema (Konsept) Paftası (Yazara Ait).....	98
Resim 110 Chivas Regal Konsept Mağazası Kavramsal Tema (Konsept) Paftası (Yazara Ait).....	101
Resim 111 İçkilerin Damıtıldığı Bakır İmbikler (URL-161).....	102
Resim 112 Mekân Kesiti (Yazara Ait).....	104
Resim 113 Mekân Eskizi (Yazara Ait)	104
Resim 114 Maket Görselleri (Yazara Ait)	104
Resim 115 Çalışma Maketi Üzerinden Görseller (Yazara Ait)	105
Resim 116 Tarlabası Açık Kent Platformu Kavramsal Tema (Konsept) Paftası (Yazara Ait).....	106
Resim 117 Mekânı Anlatan Grafik (Yazara Ait)	106
Resim 118 Çalışma Maketi Fotoğrafları (Yazara Ait)	107

GİRİŞ

Günümüzde iç mimariden mimariye endüstri ürünlerinden moda kadar hatta günlük yaşamda her alana yayılan bir kavramsal tema (konsept) sözcüğü ile karşılaşilmektedir. Kavramsal temayı (konsept) bilinçli olmaktan ziyade zamanla bilinçsizce kullanılan bir terim olduğu görülmektedir. Özellikle tasarımlarda tasarımcıların tasarıma başlangıç noktası olarak ele aldıkları kavramsal çalışmalar kavramsal tema (konsept) olarak tanımlanmaktadır ve kavramsal tema (konsept) çalışmalarının tasarıma başlangıç sırasında nasıl ele alınması ve uygulanması gerektiğine dair yazılı kaynaklar ve bilgiler sınırlıdır. Bu durumda mekân tasarımı ile uğraşan tasarımcılar için büyük zorluklar oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı mekan tasarımında tasarıma başlangıç noktası olan kavramsal temanın (konsept) ne olduğu ve nasıl belirlenmesi gerektiği araştırılarak kaynak teşkil etmesi amaçlanmaktadır.

Tez kapsamında incelenen örnekler, Dünyada mekan tasarımında kavramsal tema (konsept) tasarımda iyi vurgulandığı örnekler üzerinden seçilmiş, Türkiye’den, Dünya’dan ve yüksek lisansta geliştirmiş olduğum projelerden seçilerek örnekler üzerinden kavramsal tema (konsept) kavramı incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.MEKÂN KAVRAMI

Mekân bir canlıyı bulunduğu ortamdan, çevreden ayıran ve bununla beraber bulunduğu alanı kendisine ait, özel kılan bir boşluktur. Mekân kavramı yükseklik, genişlik ve derinliğe sahip üç boyutlu alan olarak da isimlendirilebilmektedir. En yalın hali ile mekân kavramı içinde yaşamsal, sosyal ve fiziksel elemanları barındıran bir alandır.

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğünde mekân, “yer, bulunan yer, ev, yurt, gök bilimi, uzay” olarak tanımlanmaktadır (URL-1). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisinde mekân; en yalın biçimiyle, uzayın insan eli ile sınırlanmış parçası olarak tanımlanmaktadır (Tanyeli, 1997: 1193).

Göka “İnsan ve Mekân” kitabında(2001:8) mekân kelimesini “Mekân Arapçadan dilimize geçen ve “kevn” yani olmak kökünden türeyen bir kelime olarak tanımlamaktadır. Genellikle “oturulan yer” anlamında kullanılmakla birlikte “bulunan çevre, ortam, yaşanan dünya ve kainat” anlamlarını da içeriyor.” şeklinde belirtmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere mekân, Arapça kökenli bir kelimedir. Arapça ’da “makan” kökeninden gelen mekânın kelime anlamı ise, “var olma, yer, pozisyon, uzam, uzay” anlamlarını taşımaktadır (URL-2).

Mekânın İngilizce karşılığı “space”dir. Space kelimesinin bir diğer anlamı da uzaydır. Uzay kelimesinin Türkçe anlamına bakıldığında bütün varlıkların içinde bulunduğu sonsuz bir boşluk olarak tanımlanmaktadır. Bu sonsuz boşluk içerisinde gezegenler, yıldızlar, bildiğimiz ve bilmediğimiz birçok şey yer almaktadır. Mekân düşünüldüğünde sınırları doğa tarafından çizilen doğal mekân akıllara geldiği gibi, insan tarafından sınırları çizilmiş insan yapımı sonucu oluşan mekânda akıllara

gelmektedir. Bu iki durumun birlikteliğinden de bazı ihtiyaç durumlarında mekân oluşturulmaktadır. Bu durumlarda mekân kavramı iç mekân ve dış mekân olarak incelenmektedir. İnsanların ihtiyaçlarına göre mekân içinde farklı eylemler oluşturabilir bu farklı eylemlerin oluşturduğu mekânlara ise çok işlevli mekânlar denmektedir.

Burkut eserinde (Burkut, 2014: 42) Gür'den (1996) aldığı bilgileri şöyle aktarmıştır; mekân en basit tanımı ile bir kişi veya grubun yeri'dir. Mekân 'insanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı sınırları kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşun' olarak tanımlamaktadır.

Hasol “ Mimarlık Cep Sözlüğü” kitabında (2002:136) mekân kelimesi “insanı çevresinden belirli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk; boşun.” olarak tanımlanmaktadır.

Kuban “Mimarlık Kavramları” kitabında (2016: 15) “mimari mekânın tanımı, onun bilimsel olduğu kadar insan yaşamına ilişkin özelliklerini de içermelidir.” şeklinde belirtmektedir.

Ching “Mimarlık, Biçim, Mekân ve Düzen” kitabında (2003) “Yaşanılan mekân, görsel biçim akustik ve ışık kalitesi, çevreleyen elemanların özellikleri, gibi değerlerle mimari mekâna dönüşmektedir” cümlesi ile açıklamıştır.

Mekânı en kolay algılayabilmemiz ve görebilmemiz için cam bir kavanozu yere ters çevirip koyduğumuzda içinde kalan boşluğu mekân olarak düşünebiliriz. Bu örnek üzerinden bakıldığında mekânın sınırları saydam fakat mekân tanımlıdır. Örnek incelendiğinde sınırsız olarak gözükse de fiziksel olarak incelendiğinde kesin bir sınırlama vardır.

İnsanoğlu en başta barınma ihtiyaçlarını karşılamak için yapay bir ortam oluşturma ihtiyacı duymaktadır. Mekân kavramını geniş bir açıdan düşünersek, insan veya insan gruplarının yaşam düzenlerinin, davranışlarının bir simgesidir. Mekânın, içerisinde bulunan insan ve diğer tüm canlı varlıkların duyu organlarına hitap eden somut ve kültürel özellikleri bulunmaktadır.

İnsanlar var oldukları andan itibaren mekân gereksinimi duymuşlardır. Bununla beraber doğanın olumsuz etkilerinden korunma gereksinimi hissederek kendisi için özel mekân, yer oluşturmuştur. İnsanın meydana getirdiği bu yer insanın doğal ve yapay çevresini oluşturmuştur. Fiziksel çevre insanın toplumsal ve kültürel çevresinden ayrılamaz hale gelmiştir. Böylelikle insanlar için yaşam kültürel bir parça haline gelmiştir.

Bir başka deyişle mekân, sınırlandırılmış bir alan olup fiziksel birçok bağlantısı olan boşluktur ki eğer bu boşluğa içinde bulunan insan ve diğer tüm canlı organizmaların kültürü bağdaştırılmış ise bu boşluk yer olarak tanımlanabilmektedir. Mekânlar her ne kadar fiziksel olarak değişik kategorilerde sınıflandırılırsalar da, sahip oldukları çevresel özelliklerden dolayı tektirler.

Görülmektedir ki; mekânın birçok farklı tanımı yapılmıştır. Farklı disiplinler içinde mekân kavramı genelde farklı anlamlar taşımaktadır. Bunun sebebi sanattan mimariye, doğa bilimlerinden sosyal bilimlere kadar her farklı disiplinin mekânı kullanma gerekçesi farklıdır. Bu tez kapsamında mekanın tasarımında kavramsal tema (konsept) kavramı daha iyi anlaşılabilmesi için mekan kavramı mimari mekan olarak ele alınmış olup; geometrik ve algısal mekan olarak sınıflandırılarak tanımlar genişletilmiştir.

1.1.MİMARİ MEKÂN KAVRAMI

Mekân mimarının en önemli öğelerinden biridir. Mimari mekân kavramını en basit şekilde ele alırsak mekânı kurgulayan kişi tarafından kodlandırılan duyusal olarak algılanan, yaşayan mekândır. Dört boyutlu sınırları olan örgütsel ve örgütlü boşundur (Üstündağ, 2009: 20).

Mimarlık ve iç mimarlığın mekân tasarımı ile ilgili alanların temel konusu olan mekân kavramı pek çok farklı disiplin tarafından yorumlanmıştır. Bu disiplinler arasında en çok mimarlık disiplini araştırmalar üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu araştırmacılar çeşitli sınıflandırmaları yaparak mekânı farklı boyutları ile açıklamışlardır.

Mekân kavramı soyut ve somut anlamda düşünülebilmektedir. Soyut mekân zihnimizde oluşturacağımız bir mekânı ifade etmektedir. Somut mekân ise fiziksel gerçekleri içinde bulunan mekânı ifade etmektedir. Somut mekânı gruplamak gerekirse bu grupta deneyimlenen (algısal) mekân (algısal) ve geometrik (fiziksel) mekân olarak gruplandırılmaktadır.

1.1.1.Geometrik Mekan Kavramı

Norberg-Schultz (1971) ve Lefebvre, (1991)'ye göre geometrik mekân “literatürde ‘geometrik mekânla eş anlamlı olarak ‘tasarım mekânı ya da ‘temsili mekan gibi tanımlar da kullanılmaktadır. Bir mimari tasarım ürünü olarak tanımlandığında, ‘geometrik mekân’ mimari mekânın tasarlanmış durumu” olarak ifade edilmektedir (Şahin, 2007: 15).

Geometrik mekân genel olarak taban düzlemi, yükseltilmiş taban düzlemi, çukurlaştırılmış taban düzlemi, baş üstü düzlemi olarak sınıflandırılmaktadır. Her ne kadar geometrik mekân bu dört kavramdan oluşsa da geometrik mekânı oluştururken yer çekimi kanunu esas olandır. İçinde yaşadığımız gezegende geometrik mekân yer çekimi kanunu göz önüne alınarak oluşturulmaktadır.

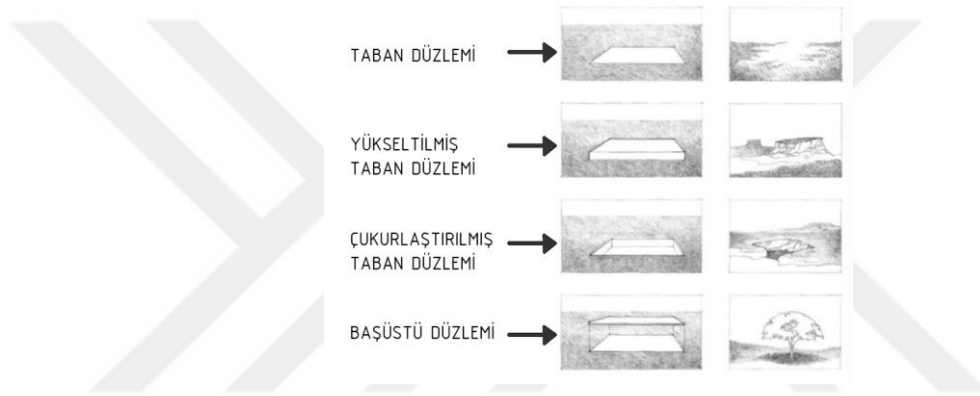
Taban düzlemi; basit olarak açıklamak gerekirse yatay düzlem olarak adlandırılmaktadır. Örneğin, bir bina içerisinde bulunan odanın zemini taban düzlemi olarak adlandırılmaktadır. Taban düzlemi yer çekimi kanunundan dolayı oda içerisinde bulunan nesnelerin ağırlığını yüklenen yatay elemandır.

Mekânda da oluşan kot farklılığı alanın sınırlarını tanımlamaktadır. Bu kot farklılığı da yükseltilmiş ve çukurlaştırılmış taban düzlemleri ile oluşturulmaktadır. Yükseltilmiş taban düzlemi mekânın akışını keser aynı zamanda renk ve dokusu ile mekânda farklı bir algı yaratabilmektedir. Yükseltilmiş taban düzlemi doğal ya da yapay olarak oluşturulabilmektedir. Bu durum mevcut alanda kendiliğinden oluşmuş olabilir ya da platform, podyum ile yapay olarak oluşabilmektedir.

Çukurlaştırılmış taban düzlemi; söz konusu olduğunda tanımlanan alanın sınırları çukurluğun dikey yüzeyleri tarafından belirlenmektedir. Taban düzlemi coğrafi yapısından dolayı oluşturulabileceği gibi ses akustiği oluşturmak, çevre etkilerinden (rüzgâr, gürültü vb.) de korunmak için de oluşturulmaktadır. Örneğin dış

ortamda bulunan hayvanlar (kedi, köpek, kuş vb.) rüzgâr gibi çevre etkilerinden korunmak için bulundukları mekânı çukurlaştırmaktadırlar. Çukurlaştırılmış taban düzlemi ilk çağda sıkça kullanıldığı gibi günümüzde de tiyatro salonu, konferans salonu gibi mekânlar da kullanılmaktadır.

Baş üstü düzlemi; Taban ve kendi arasındaki mekânsal alanı tanımlamaktadır. Baş üstü düzlemi tıpkı taban düzleminde olduğu gibi bulunduğu mekânın ışık ihtiyacı, akustiğini vb. durumları arttırmak için yükseltilebilir veya alçaltılabilmektedir. Mimari mekânlar da baş üstü düzlemi genellikle tavan ve çatı görevi gören öğedir.

Şekil 1 Mekânı Oluşturan Düzlemler (Ching, 2007: 99)

1.1.2. Algısal Mekân Kavramı

Algı, Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğünde “uyaranların duyu organları aracılığıyla beyne iletilmesi, beyinde tanınması ve değerlendirilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (URL-3).

Mekân algımızda nesnel fiziksel ortam verilerinin yanında duyularımızın mekânı algılamada rolü bulunmaktadır.

Mekân içindeki nitelikler nesnel yönden belirlenebilirken topolojik değişkenlere bağlı olan, kavranması duygulara yaptığı etkilerin algılanmasına ve sergilenmesine dayanan, ölçülmesi olanaksız soyut bir boyu sahiptir. Mekâna özelliğini verende önemli olanda bu soyut değerdir (Eraslan.2016:114; İzgi.1999).

Algısal mekân kullanıcı tarafından hissedilen, gözlenen ve algılanan mekânlardır. Mekân algıya bağlı bir deneyimdir. İnsanların duyuları birbirinden

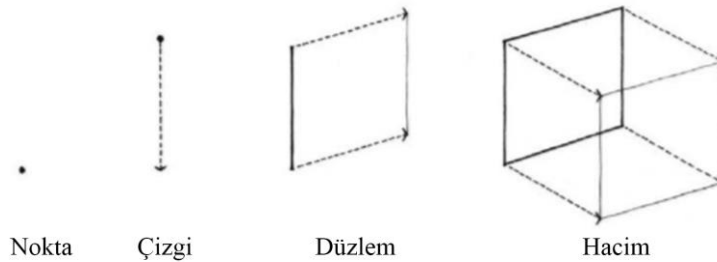
farklıdır. Bu sebeple algısal mekân farklı kişilere göre değişiklik göstermektedir. Kullanıcının belleğinde zamana bağlı olarak algılanırlar. Mimari mekânı oluşturan elemanlar renk, doku, koku, ışık vb. mekânsal algımızı etkileyen faktörlerdendir.

Mekânı algılama; mekânının fiziksel olarak verildiği kodların (boyut, renk, doku, ışık, düzen, hareket gibi), algılayan kişi tarafından o mekâna ilişkin biriktirdikleri, yaşanmışlıkları, deneyimleriyle kısaca tüm yaşantısının ezberleriyle okunmasıdır. Mekâna olan aidiyet duygumuz, ona ait maddi kültürümüzle, sosyal ve psikolojik çalışmalarımızla bağlantılıdır (Gezer, 2007: 228).

Bazı durumlarda bir görüntü, bir koku belleğimizin derinliklerindeki bir anıyı canlandırabilmektedir. Mekân kendi içinde bir aura oluştururken kullanıcıda kendi algı ve duygularını mekâna yansıtmaktadır.

1.2.MİMARİ MEKÂNI OLUŞTURAN ÖGELER

Mimari mekânı oluşturan öğeler dört ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar noktasal öğeler, çizgisel öğeler, düzlemsel öğeler ve hacimsel öğelerdir.

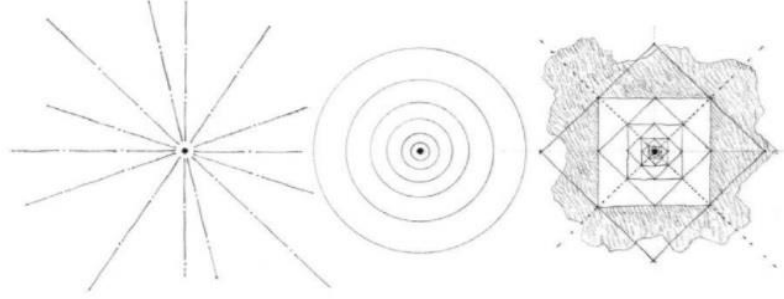

Şekil 2 Mekânı Oluşturan Öğeler Nokta, Çizgi, Düzlem ve Hacim (Ching, 2007: 99)

1.2.1.Nokta

Noktanın herhangi bir boyutu yoktur. Bu nedenle durağan ve merkezidir. Tasarımda nokta tasarımın oluşumunda birinci sırada olup diğerlerine başlangıç sağlamaktadır. Mekân tasarımında nokta bir çizginin iki ucunu, iki çizginin kesişme yerini, bir düzlem veya hacmin köşesini ve alanın merkezini belirlemektedir. Eğer

tasarımda nokta merkezin dışında ise daha gerilimli bir hal almaktadır. Bununla beraber görsel gerilim de artmaktadır.

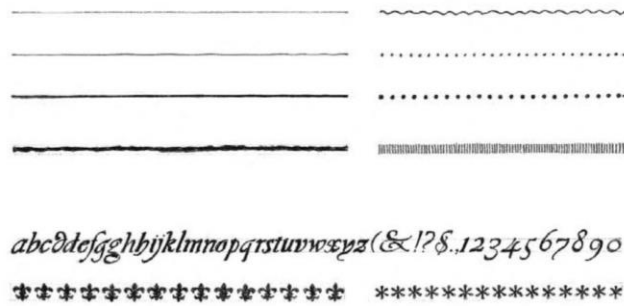

Şekil 3 Noktanın Konumu (Ching, 2007: 4)

1.2.2.Çizgi

Noktanın uzatılarak oluşması ile oluşan ve mekânı oluşturan bir diğer öge de çizgidir. Tasarımda ilk boyut çizgi ile başlamaktadır. Mekânın tasarımında çizgi görsel elemanları birleştirme, destekleme, çevreleme ve kesişme, düzlem kenarlarını tanımlama, şekil verme ve yüzeylerin belirgin hale gelmesinde görevlidir.

Çizginin görünür hale gelebilmesi için bir kalınlığa sahip olması gerekmektedir. Çizgi devamlılığını sağlamadığı halde benzer özelliklere sahip ve yakın olarak duran öğelerde çizgi olarak algılanmaktadır.

Şekil 4 Devamlılık Sağlayan Formların Çizgi Olarak Algılanması (Ching, 2007:9)

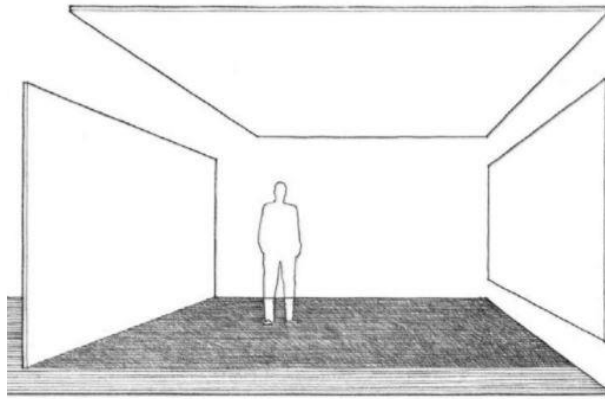
Düzlem ve hacimlerin yüzeylerini belirginleştiren öğeler çizgilerdir. Çizgisel tasarım öğeleri yüzey dokusunu görsel yoğunluklarına, aralarındaki mesafelere ve doğrultularına göre şekillendirmektedir.

Resim 1 Çizgisel Tasarım Öğelerin Mekânı Şekillendirmesi/ Kengo Kuma, Çay Evi, Pekin (URL-4).

1.2.3.Düzlem

Çizgi doğrultusundan farklı bir yönde uzatıldığında düzlem haline gelmektedir. Mimari tasarımda kullanılan düzlemler daha öncede denildiği üzere taban düzlemi, yükseltilmiş taban düzlemi, çukurlaştırılmış taban düzlemi, baş üstü düzlemidir. Bu başlıklar geometrik mekân başlığı altında detaylı olarak açıklanmıştır. Düzleme kavramsal olarak bakıldığında bir eni uzunluğu ve derinliği yoktur.

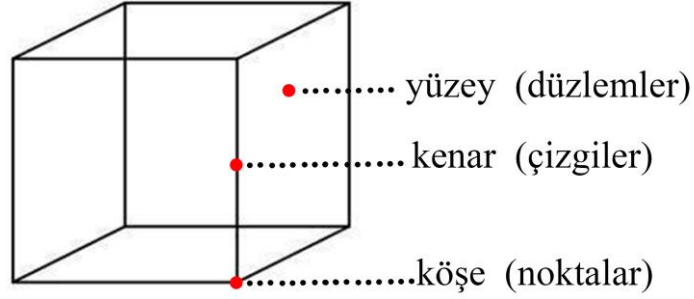

Şekil 5 Mimari Tasarımda Kullanılan Düzlemler (Ching, 2007: 19)

Düzlemin yüzey özellikleri dokusu, formu düzlemin görsel ağırlığını ve dengesini değiştirmektedir.

1.2.4.Hacim

Hacim düzlemin kendi doğrultusundan farklı bir yönde uzatılması ile oluşmaktadır. Hacim üç boyutludur. Uzunluk, derinlik ve yüksekliktir. Mimari anlamda bakıldığında hacim mekân veya kütle olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 6 Hacim çözümlemesi (Yazara Ait)

1.3.MİMARİ MEKÂNI OLUŞTURAN ELEMANLAR

Mimari mekân tasarımını oluşturan elemanlar farklı şekillerde kullanıldığında mekânın algısını değiştirmektedir. Mimari mekânı oluşturan tasarım elemanları mekânsal etkiyi oluşturan renk, doku, oran, dolu/boş, ışık, biçim, ses, koku, yoğunluk, işlev gibi uyarım elemanlarının bazı duyguları (huzur, huzursuzluk, güven, güvensizlik) ortaya çıkması nedeniyle tasarımcı tarafından dikkatle göz önüne alınması gerekmektedir. Bu elemanlar genel tasarımın oluşmasında önemli bir role sahiptir.

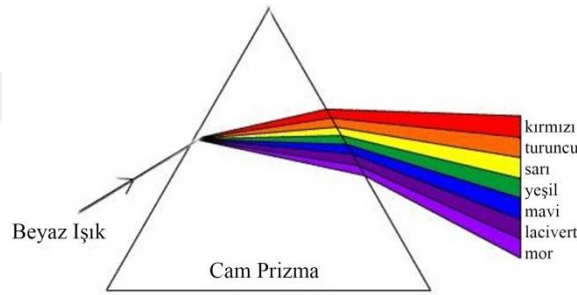
1.3.1.Renk

Rengin bilimsel alanda keşfi 1676 yılında fizikçi Isaac Newton tarafından prizma yardımı ile güneş ile ışığın kırılmasını sağlayarak renklere ayıran tayfin net olarak görülmesi ile ortaya çıkmıştır (URL-5).

Resim 2 Isaac Newton Işığın Kırılması ile Renkleri Ortaya Çıkarması (URL-6)

Şekil 7 de görüldüğü gibi ışık prizmadan geçtiğinde yedi renk grubu ortaya çıkar. Güneş ışığında saklanan bu renkler bir obje üzerinde geldiğinde cisim renklerin bir kısmını yutar bir kısmını ise yansıtmaktadır. Bununla beraber objeler bize yansıtılan renkte görünürler.

Şekil 7 Işığın Prizma Tarafından Kırılması (Yazara ait)

Göz ile gördüğümüz ışığın dalga boyunun bizde oluşturduğu hisse renk denmektedir. Renk bütün formlara özgü bir görsel özelliktir. Renk bir cismin akılda kalmasını, fark edilmesini sağlayan en önemli elemandır.

Resim 3 de merkezde görülen renk skalasının içinde mavi, sarı ve kırmızı renkler bulunmaktadır. Çemberin dışında bulunan renklerin oluşumu bu üç renge bağlıdır. Bu sebeple bu üç renge ana renk denilmektedir. Ana üçgenin çevresinde mor, turuncu ve yeşil renkler gözükmemektedir. Bu renkler ana renklerin karışımından meydana gelmektedir. Renk skalasının en dışında bulunan çember ise bitişik olarak düzenlenmiş olan çemberde uygun renkleri göstermektedir. Örnek olarak turuncu ve kırmızıyı ele alırsak, bu iki renk bitişik renktir.

Resim 3 Renk Skalası (URL-7)

Renğin boyutu; rengin türü, tonu ve yoğunluğu olmak üzere üç tanedir. Rengin türü rengi tanımlama anlamındadır. Örneğin sarı, mavi vb. Rengin tonu açıklık koyuluk anlamı taşımaktadır. Rengin yoğunluğu ise doygunluk derecesini ifade etmektedir. Rengin bu üç boyutu birbiri ile ilişkilidir. Eğer bu üç boyuttan birisi değişir ise diğer ikisi de etkilenecektir.

Renk seçimleri yaparken mekânın kimliği göz önünde bulundurulmalıdır. Renk diğer mimari mekânı oluşturan elemanlar arasında güçlü bir ilişkisi olan görsel elemandır. Elemanların algılanmasını etkilemektedir. Kavramsal olarak ele alındığında iki ve üç boyutlu elemanları görselleştirmektedir.

Resim 4 Sıcak Ve Soğuk Renkler İle Yapılmış Düzenlemeler (Yazara ait)

Resim 4 de görülen çizimlerde sıcak ve soğuk renkler kullanılarak mekân üzerindeki etkisi gösterilmiştir. Sıcak renkler kırmızı, sarı ve turuncudur. Sıcak renkler ile boyanan mekâna baktığımızda eşyaların olduğundan daha büyük ve daha yakında olduğu görülmektedir. Duvarların sıcak renkler ile boyanması mekânda oturan insanın duvarları daha yakın hissettirmektedir. Bununla beraber mekân

olduğundan daha küçük hissedilmektedir. Tavanda kullanılan sıcak renklerin sonucu olarak iç mekânda tavan daha yakın görüneceğinden mekânda alçak ve basık bir atmosfer oluşturmaktadır. Soğuk renkler mavi, yeşil ve mordur. Bu renkler ise bize daha küçük ve uzakta görünmektedirler. Sıcak mekânda hissedilen etkinin tam tersi soğuk renklerle boyanmış mekânda hissedilmektedir. Duvarları soğuk renklerle boyanmış mekân olduğundan daha geniş olarak hissedilmektedir. Tavanda kullanılan soğuk renklerle ise mekâna daha geniş ve ferah bir atmosfer sağlamıştır.

1.3.1.1. Renklerin Etkileri

Renkler Newton'un teorisiyle de ispatlandığı üzere dalga boylarına sahiptir. Renk görsel bir olgu olmasına rağmen bilincimiz yolu ile algılanır. Nasıl sesler kulağa dalga boyu ile geliyor ve işitiliyor ise renklerde dalga boyuna göre algılanır ve göz tarafından görülür. Bu durumdan sonra rengin etkileri ortaya çıkmaktadır. İnsanın renge olan tepkisi duyuşal ve fizikseldir. Bu nedenle renklerin insan üzerindeki etkileri fizyolojik ve psikolojik olarak ayırmak mümkündür.

1.3.1.1.1.Fizyolojik Etkiler

Çevremizde gördüğümüz ve etkilendiğimiz renkler, doğa ve çevredir. Duyularımızla algıladıklarımızın %80'i görseldir (URL-8). Fakat renklerin hislerimizi de etkilediği için, dünya hakkında edindiğimiz objektif bilgilerden daha çoğu demektir.

Renklerin algılanmasında dalga boyları önemlidir. Kısa dalga boyuna sahip olan renkler parlak, yakın ve daha kolay algılanmaktadır. Uzun dalga boylu renkler ise kısa dalga boyuna sahip renklere göre mat, uzak ve zor algılanmaktadır (Manav, 2015: 24).

Renk	Dalgaboyu	Frekans
kırmızı	~ 625-740 nm	~ 480-405 THz
turuncu	~ 590-625 nm	~ 510-480 THz
sarı	~ 565-590 nm	~ 530-510 THz
yeşil	~ 500-565 nm	~ 600-530 THz
camgöbeği	~ 485-500 nm	~ 620-600 THz
mavi	~ 440-485 nm	~ 680-620 THz
mor	~ 380-440 nm	~ 790-680 THz

Resim 5 Renk Dalga Boyları (URL-9)

Örneğin; sarı rengin dalga boyu kısa olduğundan gözümüz sarı rengi daha kolay algılamaktadır. Dünyada birçok ülkede itfaiye araçlarının renkleri sarı renktedir. Yine aynı şekilde taksiler de sarı renktedir. Taksilerde kullanılan sarı üzerine siyah renk bir vurgulama yöntemidir. Bu vurgulama ile hatırdaki kalan bir kombinasyon oluşturulmaktadır.

Resim 6 Sarı Üzerine Siyah Renk İle Vurgulama Yöntemi (URL-10).

Ülkemizde hava alanları, metro istasyonları, otogarlardaki levhalar oldukça karışıktır. Genel olarak kullanıcıların ihtiyaçlarına bakıldığında ihtiyaçlar ortaktır. Bu ortak alanlar biniş-çıkış kapısı, bagaj bekleme alanları, taksi durak alanları, yemek yeme alanları vb. alanlardır. Fakat renklerin yanlış kullanılmasından doğan bu karışıklık kullanıcıyı zora sokmaktadır. Amsterdam Shipol havaalanı bu konuda oldukça başarılı bir uygulamadır. Parlak sarı renkler üzerine kullanılan siyah ikon ve yazılar en dikkatsiz yolcuya bile zorluk çıkarmadan yolunu göstermektedir.

Resim 7 Parlak Sarı Renk Üzerine Kullanılan Siyah Yazı Ve İkonlar (URL-11).

Sarı rengin bir diğer özelliği ise bazı göz kusurlarının görebileceği tek renk olmasıdır. Bu sebep ile yönlendirmelerde, taksilerde, görme duyusunu kaybetmiş bireylerin hissedilebilir yüzey izleri vb. alanlar sarıdır. Görme duyusunu kaybetmiş veya görme duyusunu tamamen kaybetmemiş bireyler için yön gösterici ve uyarıcı olarak kullanılan hissedilebilir yüzeyler bulunan çevre ile zıt bir renk seçilmiştir. Sarı parlak ve daha kolay algılanabilen bir renk olmasından dolayı hissedilebilir yüzeylerde kullanılmaktadır (URL-12).

Resim 8 Hissedilebilir Yüzey İzleri (URL-13)

Renkler insan davranışlarını oldukça etkilemektedir. Bazı durumlarda fizyolojik olarak cevap vermektedir.

Renklerin hem pozitif hem de negatif özelliği vardır. Kırmızı bir gül gerçek bir sevginin ifadesi olurken, aynı zamanda bilinçaltında olan kan ve şiddeti de anımsatmaktadır. Bu neden ile kırmızı kaosun rengidir. Eğer uygun tonlarda

kullanılmazsa mekân içinde kaosa neden olabilir. Bu durumu önlemek için renklerin doymuşluk değerine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Kırmızının kan akışını, nabızı yükseltişini bilen spor firmaları (Levi's, Puma vb.) logolarında veya ürünlerinde kırmızı rengi kullanmışlardır. Kırmızı renk iştah açıcı bir özelliği de sahiptir. Coca-Cola bunun en bilindik örneğidir. Gıda firmaları (McDonald's, Pizza Hut, Burger King, Ülker) kırmızının iştah açıcı bir renk olduğunun bilincine varıp ürün ambalaj ve logolarında bu renkleri kullanarak insan algısında bir yer etmişlerdir.

Resim 9 Kırmızı Rengi Kullanan Firmaların Logoları (Yazara ait)

Bu anlatılanların dışında renklerin fizyolojik etkilerinin anlatılacağı birçok konu vardır. Araba renklerinin sürücü psikolojisine etkisi, mekân içinde kullanılan renklerin fizyolojik etkileri, çalışma hayatı ve gündelik yaşam üzerindeki etkileri, spor fizyolojisi vb. durumlar bu konular arasındadırlar.

1.3.1.1.2. Psikolojik Etkiler

Renklerin insanda psikolojik olarak birçok etkiye sahip olduğu bilimsel araştırmalar sonucu ortaya konmuştur. Her farklı renk insanlar üzerinde farklı bir etkiye sebep olmaktadır. Güngör “Temel Tasar” kitabında (1972) renklerin insanlar üzerindeki psikolojik etkisini şu şekilde özetlemektedir.

Kırmızı: Heyecanlandırıcı bir renktir. Samimiyet ve hoşlanma duygusu doğurur. Samimiyet ve hoşlanma duygusu doğurur. Sükûnet değil, huzursuzluk verir. Nefse hâkimiyeti ve idari kontrolü kaybettiren bir renktir. Canlılığı temsil eder. Çekici kuvveti en fazla olan ve hayvanlar üzerinde en çok etki yapan renktir.

Turuncu: Hareket ve canlılık doğurur. Yaşamak şevkini ve kudretini artırır. Kahverengiye yaklaştıkça sükûnet vermeye başlar. Turuncu rengin büyük bir etken (aktif) tesiri vardır.

Sarı: Neşe doğuran bir renktir. Fikir ve zekâyı açar. Parlak sarı ışık, kan dolaşımı üzerinde olumlu tesir hasıl eder. En parlak renktir. Gri ile karıştırılırsa etkisini kaybeder ve zayıflar. Diğer renklere karışınca onları daha tatlı hale getirir.

Yeşil: Serin, taze ve gençleştirici bir renktir. Memnunluk, sükûnet ve ümit telkin eder. Gri ile karıştırılınca tembellik, sarı ile karıştırılınca, canlılık tesiri verir. Maviye yaklaştıkça ruhsal kuvveti artar. Dinlendirici bir renktir.

Mavi: Soğuk ve sakin bir renktir. Düşünme, karar verme kabiliyetini artırır Yaratıcı fikirlerin doğmasına sebep olur. Edilgen bir renktir. Açık mavi renkleri kullananların sinir sistemleri kuvvetli olur. İnanma duygusunu doğuran ve kuvvetlendiren bir renktir.

Mor: Gerçekleşmesi zor olan sabit fikirler ve hüznün hissi doğuran, düşündürücü bir renktir. Geniş bir yüzey halinde kullanılırsa korku hâsıl eder. Pişmanlık doğuran bir renktir.

Beyaz: Temizlik ve saflık telkini yapar. Ferahlık verir.

Siyah: Ciddiyet ve ağırlık telkin eder. Küçük yüzeyler halinde kullanıldığında canlılık, büyük yüzeyler halinde kullanıldığında endişe ve korku hissi doğurur.

Gri: Olgun, temkinli ve rahatlık telkin eden bir renktir. Yanında yer aldığı renklerin iyi belirmesini sağlar(Güngör,1972: 35).

1.3.2.Doku

Her cisim bir maddeye sahip olduğuna ve her maddeye dokunulduğunda elde bir duygu hissedildiğine göre; her cismin bir dokusu var demektir (Güngör, 1972: 26). Doku en basit tanımı ile cisme dokunulduğunda hissedilen yüzey özelliğidir. Dokuyu hissedebilmemiz için dokulu yüzeyin girintileri, çıkıntıları olması gerekmektedir. Dokuyu görsel olarak hissedebilmemiz için ışığın dokulu yüzeye

gelmesi gerekmektedir. Farklı dokularda olan nesneler eğer aynı renkte ise farklı algılanabilmektedir.

Resim 10 Vincent Van Gogh/ Chair with Pipe (URL-14)

Vincent Van Gogh, “Chair with Pipe” resmine bakıldığında zemindeki malzemenin dokusu ve sandalyedeki hasırın dokusu büyük bir incelikle verilmiş olduğu görülmektedir.

Doğada canlı ya da cansız bütün varlıkların bir dokusu bulunmaktadır. Doğada nesnelerin oluşumunu sağlayan bu durumun temelini malzeme oluşturmaktadır. Bunun sebebi malzemenin dokusu ile doğaya katılmasıdır.

Resim 11 Doğada Var Olan Dokunsal Örneklerden Bir Tarlanın Doğal Dokusu (URL-15)

Resim 12 Doğada Var Olan Dokunsal Örneklerden Bir Çölün Doğal Dokusu(URL-16)

Doku iki şekilde hissedilmektedir. Optik doku büyük ölçüde görselliği ifade ederken dokunsal doku ise insan eli ile fiziksel olarak hissedilebilen öğeler ile bağlantılıdır.

Özellikle; iç mekân tasarımında dokunsal doku oldukça önemlidir. Bu dokular insanlarda bir takım duygulanmalar meydana getirmektedir. Örneğin mimari mekân türleri ve kentsel mekânlarda kapı, pencere, korkuluk, sandalye, masa, koltuk kısacası sürekli temas noktalarında dokunma duyularına hoş gelen yumuşak, parlak, pürüzsüz yüzeyler ile kaplanmaktadır. Bu yüzeylerin mat ve pürüzlü yüzeylerle kaplanması sonucunda ergonomik ve sağlık açısından tasarımı etkilemektedir. Ayrıca dokunun mekânda ısı, ışık ve ses kontrolünde de etkisi vardır. Malzeme dokusunun yüzeyi pürüzlü, girintili-çıkıntılı olması karanlık, gölgeli yüzeyi oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu yüzeyler ses için yutucu bir özellik taşımaktadır.

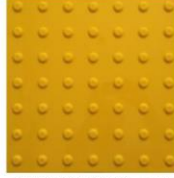
Görme duyusunu kaybetmiş bireyler için doku oldukça önemlidir. Duvarlarda döşemelerde kullanılan dokular görme engelliler için farklı anlamlar taşımaktadır. Şekil 8 görme engelliler için dokuların anlamları verilmiştir.

HİSSEDİLEBİLİR YÜZEY

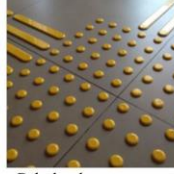
Kılavuz izli
hissedilebilir yüzey

Ölçüleri: 40*40 cm
Doku: 6 adet kılavuz iz kabartma dokusu
Kullanım Anlamı: Görme engelli bireylerin güvenli bir şekilde yönlendirilmesi

Paralel diziliimli uyarıcı
hissedilebilir yüzey

Ölçüleri: 40*40 cm
Doku: 49 adet uyarı kabartma dokusu
Kullanım Anlamı: Görme engelli bireyin güvenli bir şekilde seviye farklılıkları-yaya geçitleri-kent mobilyaları vb. gibi kentsel engeller ve yön değişimleri

Çubuk tabansız
hissedilebilir yüzey

Ölçüleri: 30*30 cm
Doku: 4 adet kılavuz iz bırakma dokusu
Kullanım Anlamı: Görme engelli bireyin güvenli bir şekilde gidecekleri istikamette yönlendirme-durma-yön değiştirme

Kılavuz izli
hissedilebilir yüzey

Ölçüleri: 30*30 cm
Doku: 4 adet kılavuz iz bırakma dokusu
Kullanım Anlamı: Görme engelli bireyin güvenli bir şekilde yönlendirilmesi

Paralel diziliimli uyarıcı
hissedilebilir yüzey

Ölçüleri: 30*30 cm
Doku: 25 adet kabartma dokusu
Kullanım Anlamı: Görme engelli bireylerin güvenli bir şekilde seviye farklılıkları-yaya geçitleri-kent mobilyaları vb. gibi kentsel engeller ve yön değişimleri

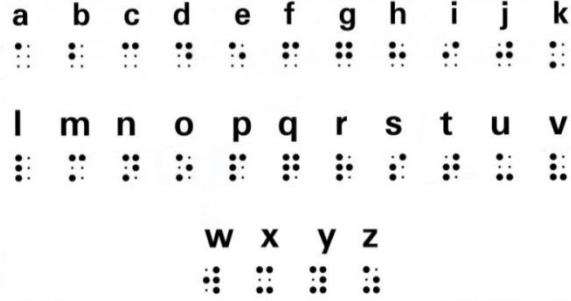
Şekil 8 Görme Engelliler İçin Kullanılan Dokuların Anlamları (Yazara ait)

Örneğin; yön değiştirme ögesi uyarıcı yüzey ile farklı dokudur.

Resim 13 Yön Değiştirme Ögesinin Kullanım Şekli (URL-17).

Braille alfabesi görme engelli Louis Braille tarafından 1825 yılında bulunmuş ve tüm dünyada kullanılmıştır. Günümüzde gelişen teknoloji ile beraber sesli kitap ve dergilerde de desteklenmektedir.

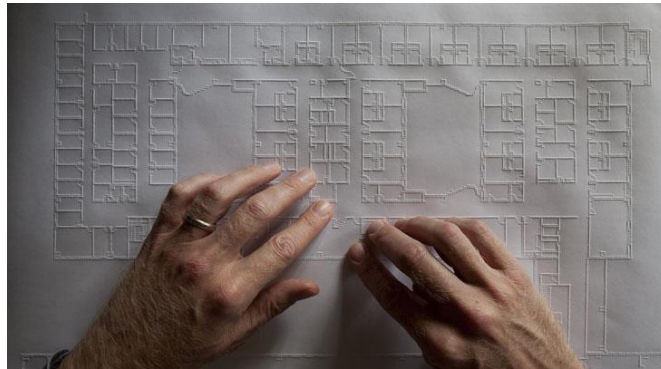

Resim 14 Braille Alfabesi (URL-18)

Mimar Chiris Downey geçirdiği bir hastalık sonucunda görme duyusunu yitirmektedir. Bu durum üzerine gelişen teknoloji ile kabartmalı çizimler yaparak mimarlığa devam etmektedir.

Yeniden mimarlığı deneyimleyen Downey;

“Eğer görsel bir çizim veya haritaya bakarsanız mekânı bir görüşte algılersınız ve daha sonra detaylara geçersiniz. Ama görme engelli biri olarak parmaklarınızla dokunduğunuzda önce detayları görürsünüz ve detayları keşfetmeniz için ipuçları yakalamanıza gerek kalmaz. Büyük resmi görmek için parçaları bir araya getirmeniz gerekir.” şeklinde ifade etmektedir (URL-19).

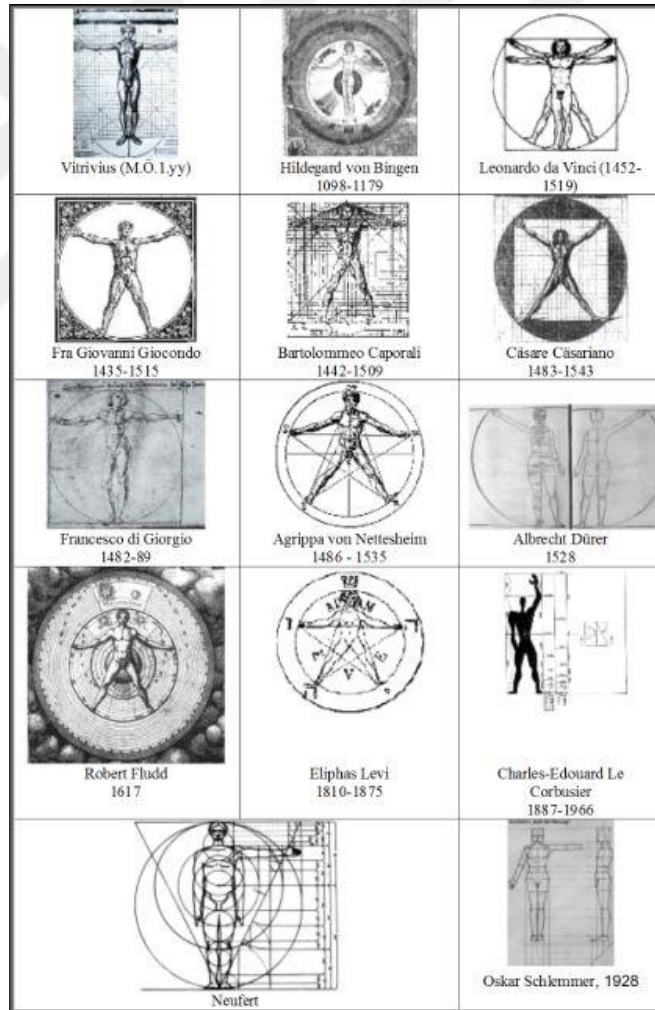

Resim 15 Dokunulabilir Çizim (URL-20)

1.3.3.Oran

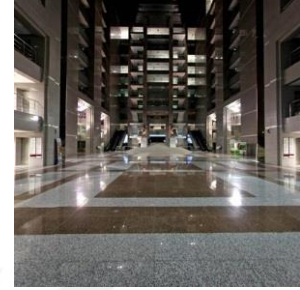
Oran, sözlük tanımı ile bütünü meydana getiren parçaların bütün ile oluşturdukları uyumlu ilişki olarak ifade edilebilir. Vitruvius, mimarların hiçbir şeye, orana kafa yordukları kadar önem vermemeleri gerektiğini söylerken mimarlıkta oranın çok önem taşıdığını vurgulamaktadır. Mimarlıkta oran, Rönesans mimarisindeki güzellik bağlamında önemini kaybetmiş olsa da, mimarlık ürünün tasarım ve uygulamasında düzen ve uyum kavramları ile birlikte düşünülmektedir (Soygeniş, 2010: 64).

Oran sistemleri arasında en çok kullanılanı “Altın Oran” ve Le Corbusier’in “Modular” sistemidir. Bu sistemler analiz tekniği olarak da kullanılmaktadır.

Şekil 9 İnsanı Ölçü Alan Oran Sistemleri Üzerine Çalışma Yapan Tasarımcı Ve Sanatçılar (Demirarslan, 2006:103)

Oran kavramı mekânda önemli bir rol üstlenmektedir. Mekânda huzurlu, sakin bir etki yaratmak için mekânın oranlı olması gerekmektedir. Oranlı mekânda görsel uyum vardır. Örneğin adalet sarayları incelendiğinde binaların yüksek olması insanda adalet karşısında kendisini güçsüz, huzursuz, panik halinde hissetmesini sağlamaktadır.

Resim 16 Çağlayan Adalet Sarayı Dış Mekân Görşeli (URL-21)

Resim 17 Çağlayan Adalet Sarayı İç Mekân Görşeli (URL-22)

1.3.4.Dolu/Boş

Mimari, yapılı alanlarla var olduğu kadar boşluklarla da vardır. Mekân kurgusu, doluluklar-boşluklarla iki karşıt değerin beraberliğidir. Aslında mekânların, biçim elemanlarını, kütleleri ve yüzeyleri dokular arasında yarattığı boşluklarla bir arada, asal biçimlere bağlı kütleleri de boşluklarıyla bütün olarak algılarız. Yapı bizi evrensel boşluktan ayıran bir kabuktur (Gezer, 2014:231).

Mekândaki doluluk ve boşluklar mekânın bize ne ölçüde tanımlandığını göstermektedir. Bir mekânda boşluklar az ise bu mekânı sadece bellekte oluşturabildiğimiz kadar algılayabiliriz. Fakat dolulukları fazla olan mekân sınırları da belirlenmiş olup algılanan mekân halindedir.

Resim 18 Kristal Katedral Genel Görünüm/Philip Johnson, John Burgee (URL-23).

Resim 19 Kristal Katedral Dış Mekân Görşeli (URL-24)

Resim 20 Kristal Katedral İç Mekân Görşeli (URL-25)

Örneğin; Kristal katedral, dini bir tiyatro ve televizyon stüdyosu olması amacıyla 1980 yılında inşa edilmiştir (URL-26). Philip Johnson, John Burgee tarafından tasarlanan yapıda boşluklar kullanılarak kilisenin gökyüzüne ve dışardaki dünyaya açık olması sağlanmıştır.

Pencereler mekân da genelde boşluk görevini görmektedir. Pencereler mekândan gün ışığının içeri girmesine olanak sağlayan bir elemandır. Mekânda boşluğun oranı mekânda algılanan ışık oranı yapılan eyleme bağlıdır.

Resim 21 Mekânda Gün Işığının İçeri Girmesini Sağlayan Boşluklar/ Küçük Mustafa Paşa Hamamı Fatih (URL-27)

İç mekânda ise boşluklar genelde merdivenler, galeri boşluklarıdır. Bu sirkülasyon elemanın boşluk görevi görmesi iç mekanda inerken boşluğun derinliğini hissetmemizi çıkarken de yüksekliğini ve hafifliğini hissetmemizi sağlamaktadır. Bazı durumlarda boşluklarda kullanılan bu eleman boşluğu vurgular ve öne çıkartır.

Resim 22 Boşluklarda kullanılan elemanın vurgu hali, Liverpool Müzesi (URL-28)

1.3.5. Işıık

Işıık mekân açısından önemli elemanlardan biridir. İç mekâna canlılık verir ve renk, doku, biçimin algılanmasını sağlamaktadır. Işığın iç mekânda ki görevi mekânı aydınlatmak ve mekân algısının kullanıcı üzerindeki konforunu arttırmaktır.

Işığın etkisini daha iyi hissedebilmek için gölgede önemli bir role sahiptir. Her nesne her ışık kaynağı üzerinde bir gölge oluşturmaktadır. Işığın gölgeyi oluşturmaması ışığın çarpmış olduğı yüzey özelliklerine, ışık kaynağının türüne, yakınlık uzaklık derecesine ve yönüne, şiddetine göre değişmektedir. Görme olayı ışık ile başlamaktadır.

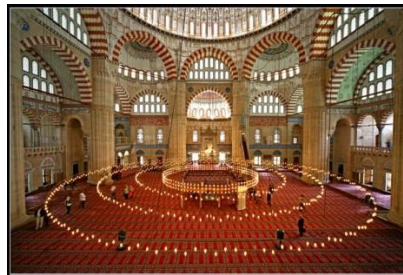
Eğer bir yapıda ilgi çekicilik, canlılık vermek ve hareketli bir ruh halini ayakta tutmak arzu ediliyorsa, o yapıda kuvvetli ışık-gölge farkları sağlayacak tedbirler alınmalıdır (Güngör, 1972: 42).

Resim 23 Dış Mekânda Anıtkabir Önünde Kullanılan Kuvvetli Işıık Gölge Farkları (URL-29)

Resim 24 İç Mekânda Anıtkabir Önünde Kullanılan Kuvvetli Işıık Gölge Farkları (URL-30)

Işıık kullanılacak olan iç mekân tasarımlarında ışık verme şekilleri mimari mekânın özellikleri ve kullanım şekilleri ile birlikte düşünölmelidir. Mekânda kullanılacak olan ışık kaynakları dengeli olmalıdır. Işıık kaynakları dengeli olduğı sürece düzenli veya dağınık yerleştirilebilir. Ritim duygusu verilmeli ve öne çıkarılacak olan nesneler vurgulanmalıdır.

Resim 25 Tekrar Eden Elemanlar Işığın Yaratmış Olduğı Ritim Duygusu / Edirne Selimiye Camisi (URL-31)

Resim 26 Gotik Mimaride Vitrayın Camdan Yapılmış Bir Tablo Halini Alması Ve Işığın İç Mekânda Etkisi/ St. Giles Cathedral İngiltere (Yazara Ait)

Resim 27 Işık Kilisesi/ Tadao Ando (URL-32)

Tadao Ando 1989 yılında tasarladığı ışık kilisesinde duvarda ışık ile oluşan haç dikkat çekmektedir. Tadao Ando ışık kilisesi tasarımında bir ışık mimarisi yaratmayı hedeflemiştir. Işık mekânda beton yapının duvarını haç biçiminde kesmiştir. İç mekânı dev bir kutu gibi soğuk, çıplak bırakmıştır. Tasarımcı güneş ışığı ile gece arasındaki durumu yapının ana etkinliği haline getirmiştir. Aynı zamanda tasarımcı ışığı bir araç olmaktan çıkartıp ana tasarım öğesi haline getirmiştir.

Tadao Ando mekân tasarımında ışığın önemini “ Işık tüm varlıkların kökenidir... Varlıklara özerkliği verirken, onlar arasındaki iletişimi de belirler... Bu dünyayı oluşturan ilişkilerin yaratıcısı, tüm varlığın temeli ışıktır... Işık dünyayı sürekli olarak yeniden keşfeder...” ile ifade etmiştir (Kutlu, 2001: 14).

Aydınlatma çeşitleri doğal ve yapay olmak üzere iki ana grupta incelenmektedir. Doğal aydınlatma kullanıcı ihtiyaçları göz önünde bulunarak mekân içine yerleştirilen ve mekânın biçimlenmesini, anlamlandırılmasını sağlayan bir aydınlatma türüdür.

Resim 28 Peter Zumtor Blunder Klaus Kilisesi Genel Görünüm (URL-33)

Resim 29 Peter Zumtor Blunder Klaus Kilisesi İç Mekân (URL-34)

Yapay aydınlatma ise doğal ışığın yeterli olmadığı zamanlarda kullanıcı tarafından kontrol edilen aydınlatma türüdür. Bu aydınlatma yapay ışık kaynaklarından (mum, elektrik lambası, ateş vb.) yararlanarak oluşan aydınlatma türüdür.

Resim 30 Tavanda Mozaik Yapay Aydınlatma / Alekey Duşkin Mayakovskaya İstasyonu (URL-35)

Aydınlatma mekân algımızı etkileyen önemli faktörlerden biri haline gelirken doğal aydınlatma ile mekânın şekillenmesini sağlar, yapay aydınlatma ile de mekânın uygun aydınlatma koşulları altında sürekliliğini sağlamaktadır.

1.3.6.Biçim

Geometrik olarak nokta, çizgi, düzlem ve hacimler ile oluşan ve renk, doku, ışık vb. elemanlar ile algılanan biçimlerin uyum halinde olması tasarım için önemli bir unsurdur. Tasarımda farklı boyutlar ve farklı görüş mesafeleri kullanıldığında karmaşıklık ortaya çıkar. Bununla beraber görsel gerilim ve görsel çelişki artar. Bu sebep ile biçimlerin düzeni önemli bir rol üstlenmektedir.

Louis Kahn “Düzen... Tasarım düzen içinde biçim yaratmaktır” demiştir. Biçim; “genel anlamıyla bir nesnenin, algılanan tüm maddi öğelerinin, kendine özgü bir düzen oluşturan bütün” olarak tanımlanmaktadır (Erzen,1997:240). Mimarlıkta biçim kavramı bir mekanın veya boşluğun sahip olduğu genel düzendir. İç mekân tasarımında biçim estetik ve fonksiyon ile ilişkili haldedir.

Biçim estetik açıdan doğru oluşturulduğu zaman insanın gözüne hoş gelir. Gestalt ilkelerine ve nesnel algılama ölçülerine göre duyu organlarını olumlu etkileyerek olumlu duygular yaratır. Ludwig Mies van der Rohe “ Biçime karşı değilim; biçimin bir araç olmasına karşıyım.” Şeklinde bir açıklama yaparak tasarımda biçim- form unsurunun yerini ve önemini vurgulamıştır (Demirarslan, 2006: 146; Conrads, 1991: 85). Bu durum bakıldığında modern mimarin temel ilkesi “biçim işlevi izler” sözü ile ortaya çıkmaktadır.

Tasarımcı için kavramsal tema (konsept) oluşumu biçimlerin oluşturulması ile yakından ilişkilidir. Tasarımda biçim görsel anlatım gücüdür. Tasarımda biçimin iyi çözümlenmesi fonksiyonel ve estetiğe de ulaşması demektir. Geometri ve natüralizm bu durumun temelini oluşturmaktadır. Bu durum ile beraber tasarımcı geometrik ve natürel düşünmeye başlamaktadır.

Resim 31 Su Ögesi/ Lawrence Halprin San Francisco (URL-36)

Lawrence Halpin'in tasarımına bakıldığında kırık ve bükülmüş dikdörtgen biçimleri görmekteyiz. Bu biçimler kırık kentsel dokuyu ve kaosu simgelemektedir.

Biçim geometrisindeki dört kavram nokta, çizgi, düzlem, hacimdir. Görsel tasarımda tema geometrik biçimlerden daire, üçgen ve kareden ortaya çıkmaktadır. Bu biçimlerin kullanımları ile kırılmalar, bölünmeler, kaynaşmalar ortaya çıkmaktadır. Bu durum ile mekâna farklı bir boyut katılmış olunur.

1.3.7.Ses

Ses hareket halindeki havadır; havadaki basınç dalgalarının ardışıklığıdır. Ses dalgalarının yayılmak için bir ortama ve sesi üreten objelere gereksinimi vardır. Dolayısıyla sesin değişimlerini belirleyen hacimler ve yüzeyler olmaktadır. Ses hacimler tarafından özellikli hale gelirken her mekân da kendi sesiyle farklılaşır. Leland kitabında (2006), mimarlığın işitsel algısının mimarlığı görsel algısı tarafından neredeyse bütünüyle baskılanmış olduğunu ifade etse bile, mimariyi “işitmek” ten söz etmektedir (Gezer. 2012:7; Leland. 2006:137).

Mekânda ses yön ve biçimi hakkında bize ipuçları vermektedir. Duymakta olduğumuz bir sesin yüksekliğinin azalması bize mekândaki mesafenin arttığını göstermektedir. Mekânın iç sesinin tamamen yok olduğu ve sessiz bir ortamın hâkim olduğu mekânlarda vardır. Camiler veya büyük boş alanlar bize yalnızlığı ve ölümü hissettirir. Bu sessizlik ile beraber saygılı olmayı hatırlatır. Bu durum bize algının psikolojik yönünü yansıtmaktadır.

Sesler mekânda mekânın boyutuna ve malzemenin cinsine göre değişkenlik göstermektedirler. Ses dalgalarının geldiği yüzeyin pürüzlülük, gözeneklilik ve esneklik gibi malzemenin özellikleri ses dalgalarını belirli bir oranda yok ederek yansıtmaktadır. Malzeme doğru seçilmeli aksi takdirde beklenen atmosfer tam anlamıyla oluşturulamamaktadır.

İçi boş mobilyası olmayan bir mekânda akustik olarak sertlik söz konusu iken bilinçli olarak mobilyalar ile döşenmiş bir mekânın yumuşak ve davetkârdır.

Bu durumda mekândaki ses atmosferi kullanıcıya direk etki etmekte olup bellek ile mekân arasında kurduğu kavramların şekillenmesine etki eden mimari mekânı oluşturan elemandır.

1.3.8.Koku

Koku, koku alma duyusu ile hissedilen genelde çok küçük konsantrasyonlarda havada çözülmüş olarak bulunan kimyasal maddelerin her biridir (URL-37).

Koku bireyler üzerinde bir kimlik oluşturup bireye gönderme yapan bir uyarandır. Mekânlarda mekâna kimlik kazandıran bir yapıya sahiptir. Hafızamızda bulunan tüm mekânlar kendi kokusuyla belleğimize kazanmış haldedir. Tüm mekânların kendine has bir kokusu vardır. Avrupa caddelerinin kahve kokusu, mısır çarşısının baharat kokusu, balık pazarının deniz kokusu bunlara verilebilecek birkaç örnektir.

Ünlü yazar Helen Keller koku kavramını “ Koku bizi binlerce kilometre uzağa ve onlarca kilometre geriye götüren güçlü bir sihirbazdır.” şeklinde ifade etmektedir. Bir başka ifade ile koku ile bellek birbirlerine güçlü bir şekilde bağlıdır. Koku hafızasına sahip olduğumuz için çevremizdeki kokuları yabancılik çekmeden ayırt edebilmekteyiz. Bulunduğumuz ortamdaki kokuların bellekte canlanmasının sebebi bir koku belleğimizin olmasıdır. Mekânlarda hissettiğimiz ve daha önceden bildiğimiz bir koku anılarımızın canlanmasına yardımcı olmaktadır. Koku, görsel ve işitsel hafızadan çok daha hafızada kalıcı bir yere sahiptir (Eraslan, 2016: 116).

Bir koku ile ilk defa karşılaşıyorsak bu koku önce hafızamızdaki diğer kokularla karşılaştırılır ve bir yere ait olarak algılanmaya çalışır. Koku daha önce alınmış bir koku ise bu sefer mevcut anılar tekrar yaşanır ve kokunun daha önce oluşturduğu anın olumlu ya da olumsuz olmasına göre duygu durum cevabı oluşur. Bu özgün durum her kokuda her bireyin farklı duygular yaşaması ya da kokuların hedonik skalasının farklılığını da sağlayan temel nedenlerdir (Eraslan, 2016: 117).

Mekânı oluşturan elemanlar arasında önemli bir rolü olan kokunun tasarımda ön plana çıktığı durumlar vardır.

Peter Zumthor çalışmayı deneyimlemek için Almanya'nın Eiffel bölgesinde bulunan Bruder Klaus yapısı 2014 yılının haziran ayında ziyaret edilmiştir. Bölgeden toplanan çakıl ve kumlardan oluşan bir yapıdır.

İç mekân oldukça küçüktür. Üç ya da dört kişiyi zor şekilde barındırmaktadır. Buna rağmen bunaltıcı bir durum yoktur.

Resim 32 Peter Zumthor Bruder Klaus Yapım Aşaması (URL-38)

Zumthor, Chapel'in içinde bulunan ahşabın sadece görsellikten değil koku duygusuna gönderme yapmak için betonun içindeki ahşabı yakarak hep görsel hem de ağacın kokusunu şapelin içerisine hapsetmiştir (Resim 32).

Resim 33 Peter Zumthor Bruder Klaus İç Mekân Görseli (URL-39)

Günümüzün önemli mimarlarından Zumthor (1989) kokuyu neden bir mimari tasarım ögesi olarak kullandığını ve kendisine ne çağrıştırdığını şu sözlerle ifade eder;

“Anıların derin mimari deneyimleri kapsadığını biliyorum. Bellek deneyimler sayesinde mimari atmosferleri ve görüntüleri depolar ve ben bir mimar olarak işlerimde bunları keşfetmeye çalışırım. Ne zaman bir bina tasarlasam, sıklıkla kendimi eskinin içine dalmış halde bulurum, yarı unutulmuş anılara ve sonra anımsamaya çalışırım gerçekten sevdiğim, ne tür mimari duyguları yaşadığımı. O zaman benim içinde ne anlam ifade ettiğini düşünürüm... Belki sadece hafıza yüklü durumun sınırları açığa vuruyordur.” (Eraslan,2016,120;Zumthor 1998).

Resim 34 Florya Atatürk Deniz Köşkü (URL-40)

Arıkan’ın Florya deniz köşkünde Atatürk için tasarlanan yapıda deniz kokusu iç mekâna sinmiş durumdadır. İç mekânda kullanılan mobilyalar sedir ağacından yapılmış ve sedir ağacının kokusu iç mekânı sarmış durumdadır. Sedir ağacının kokusu iç mekâna rahatlık hissi vermektedir.

Resim 35 Florya Atatürk Deniz Köşkü İç Mekân Görselleri ve Mobilyalar (Yazara Ait)

1.3.9.Yoğunluk

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe sözlüğünde mimari anlamda yoğunluk “belli bir büyüklükte bir alana düşen kişi, ya da konut birimi sayısı” şeklinde tanımlanmaktadır (URL-41). Bu tanımdan yola çıkarak iç mekândaki yoğunluk kavramını belirli bir alana düşen kişi sayısı olarak tanımlanabilmektedir. Mekânda ki kişi sayısı o mekânın yoğun olma ya da olmama durumunu belirlemektedir. Mekânlarda ki yoğun olma durumu mekânın kullanımı ile doğru orantılıdır. Mekânlardaki yoğunluğu insan yoğunluğu ile düşünmek gerekmektedir.

Yoğunluk kavramı çok geniş bir kavramdır. Renk yoğunluğu, madde yoğunluğu, trafik yoğunluğu vb. tez kapsamında anlatılmak istenen yoğunluk kavramı insan yoğunluğu olarak ifade edilmiştir.

Örneğin havaalanları insan yoğunluğunun yüksek olduğu mekânlardandır. Uçakların biniş ve iniş saatlerinde insan yoğunluğu oldukça yüksektir. Bu sebep ile bilgilendirme sistemlerinin yönlendirme konusunda önemi ortaya çıkmaktadır. Tez kapsamında renk konusunda ele alınan Amsterdam Shipol Havaalanı insan yoğunluğu olmasına rağmen insan çevresinde gerçekleşen akışın içerisinde kendini bulmaktadır. Bu akış ise insan psikolojisinde kalabalıklığı takip etme olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.3.10.İşlev

Tasarımda işlev, kullanım ya da işleyiş bakımından amaca uygunluk; belirli bir amaçla ilgili eylem türü veya amacı gerçekleştiren eylem tarzı; uğruna belli bir şeyin yapıldığı görev, fonksiyon olarak tanımlanırken; işlevsel kavramı, kullanım veya işleyiş bakımından amaca uygun olan, fonksiyonel olarak tanımlanmaktadır (Hasol, 2005: 228).

İşlev bir nesnenin görüldüğü iş, nesneden beklenen, istenen eylemler olarak tanımlanabilmektedir. Nesnenin tasarımına sebebiyet veren amaç ya da amaçlar

eyleme dönüştüğünde işlevi ortaya koymakta ve işlev bütün yardımcı işlevler ile birleşmektedir(Karaoğlu, 2014: 77;Gürtekin, 2011: 201).

Uygun ürünler ve elamanlar uygun konumlara göre yerleştğinde kullanıcılar için hareket edebilecek yerler oluşmaya ve işlev açısından uygun olan bir hale gelmektedir. Mekânda bulunan işlevsellik kullanıcının kullanışlı bir durumda mekânı kullanması ile doğru orantılıdır.

İç mekânda tasarım başarı ölçüsünde ilk bakılması gereken işlevselliktir. Mekânlarda işlevselliği artırmak mekân kullanıcılarının huzurlu ve mutlu olmalarını sağlamaktadır. Mekân ihtiyaçlarına göre her mekân kendi özelliklerine göre şekillenmektedir. Mekândaki biçim düzenlemeleri işlevselliği uygun halde tasarlanmalıdır (Ching, 2004: 74-79).

İKİNCİ BÖLÜM

2.TASARIM KAVRAMI

Tasarım kavramı 1950-1960'lı yıllarda üretime geçen ülkelerde kullanılmaya başlanmıştır. 1950-1960'lı yıllarda tasarım işverenlerin istediklerini çizmekle yükümlü kişiler olarak bilinmekte iken günümüzde tasarımcının görevi çok daha geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Tasarım kelimesinin sahip olduğu bu geniş yelpaze sayesinde bu kelime geçmişten günümüze pek çok tanımla karşılaşmıştır. Tasarım birçok farklı disiplinin ilgi alanında olması nedeniyle birbirinden çok farklı tanımlarla ifade edilebilmektedir. Bir bilgisayar mühendisi ile bir grafikerin tasarım kavramına yaklaşımı benzerlikler taşır. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğünde tasarımcı, “yapıların planını yapıp bunların gerçekleşmesini sağlayan kişi” olarak tanımlanmaktadır (URL-42).

İngilizcede Latin kökenli olan bu kelime “design” olarak de-sing köklerinden oluşmaktadır. “decision” ve “signature” olarak ayrılmıştır. Decision; karar vermek, seçmek anlamını taşımaktadır. Signature ise imza anlamına gelmektedir (URL-43).

Tasarım kavramını felsefe açısından incelemek, tasarım kelimesini daha kolay anlamamızı sağlayacaktır. Kelimenin özüne inmek ve kelimeyi irdelemek için Tunalı Tasarım Felsefesi kitabında (2012) kendi felsefik bakış açısından tasarım kavramına şu şekilde yaklaşmıştır;

“ Dizayn, bir sorunun çözümü için bir plandır, bir idedir”. Buna göre, dizayn, ilkin bir ide olarak düşüncede var olan tasavvurdur, ama bu ide, bu tasavvur bir biçim (form) verme dinamiği içerir ve bu ulaşım süreci içinde biçim kazanmış bir ide olarak dışlanır, somutlaşır. Buna göre her dizayn, her tasarım olgusunda, bir ide ve bir de dizayn edilmiş, tasarımılanmış bir nesne bulunur. Bunu başka türlü söylersek, her tasarımılamada tasarımılama da tasarımılayan bir süje bir de tasarımılanan bir obje vardır. Tasarımlayan süje, duyu, algı, düşünme, duygu ve hayal gücü gibi bilgi yetileriyle kendisine verilmiş olan bir nesneyi üçboyutlu doğal düzen içinden çıkarır ve onu tasarımsal bir dünya içine yerleştirir. Bu nedenle daha en yalın bir bilgi olayı

bile, burada duyularla algılanan bir nesnenin bir obje haline getirilmesi söz konusu olduğuna göre, bir tasarımı ifade eder. Örneğin üzerinde yazı yazdığım ve duyularıyla algıladığım şu masa dediğim nesne, bir masa-objesi haline geldiğinde, real dünyanın kategorilerinin dışına çıkar ve benim tasarımı olur (Tunalı, 2012: 20).

Tasarım yapma düşüncesinin, genel olarak, ilk insanın herhangi bir şeyi eline alıp, onu yeniden biçimlendirmesi ile birlikte başlamış olduğu varsayılabilir (Küçükerman, 1996: 15-42).

2.1.MEKAN TASARIMINI ETKİLEYEN UNSURLAR

Mekân tasarımı mekânda yaşayacak olan kullanıcı için gerekli olan fiziksel koşullar, biyolojik koşullar, psikolojik koşullar, toplumsal koşullar, kültürel koşullar, yerel ve coğrafi koşullar, eylem, estetik ve din sağlama yöntemidir.

İç mekân tasarımının amacı, iç mekânların işlevsel açıdan gelişmesi, estetik açıdan zenginleşmesi ve psikolojik açıdan pekiştirilmesidir. Bütün tasarım süreçlerinin özünde, tasarlanan her parçanın ahenkli bir bütünlüğe varması ve dolayısıyla belirli hedeflere ulaşması yatar. İç mekân tasarımında, seçilmiş öğeler işlevsel, estetik ve davranışsal yol göstericiler eşliğinde üç boyutlu modellere dönüşürler. Bu öğelerin modeller vasıtasıyla kendi aralarında kurdukları ilişkiler sonunda, görsel kaliteyi ve iç mekânların işlevsel uygunluğunu belirler, mekânı algılayışımız ve kullanışımızı etkilerler (Ching, 2004: 46).

Mekân tasarımında iki temel unsur bulunur. Bunlar kullanıcı ve tasarımcıdır. Mekânın kimliğini oluşturan kullanıcı ve tasarımcıdır. Bir tasarımcı mekânı oluşturmak için ilk olarak kullanıcı ile konuşup kullanıcının ihtiyaçlarını bilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler ile mekânı tasarlayıp yaşanır hale getirmelidir.

Tasarımcı kullanıcıya belli bir işlev, kullanım şekli, yapılması istenen ve istenmeyen davranışlar ile sosyal anlamlar ileten kaynaktır. Tasarım, tasarımcının iletisini belirlemesi ile başlar (Özkan, 2007: 10; Baltacıoğlu, 2003).

Mekân tasarımı etkileyen faktörler fiziksel koşullar, biyolojik koşullar, psikolojik koşullar, toplumsal koşullar, kültürel koşullar, yerel ve coğrafi koşullar, eylem, estetik ve din olmak üzere yedi ana grupta incelenmektedir.

2.1.1.Fiziksel Koşullar

Fiziksel koşulları genel olarak ele almak gerekir ise bir mekânda bulunan kullanıcıların kullandığı malzemelerin boyutları, ortamdaki sıcaklık, ışık, nem gibi temelinde insan sağlığı olan koşulların tümüdür.

İnsanın yaşamını sürdürebilmesi için beslenme, dinlenme, barınma vb. gereksinimleri insanın temel ihtiyaçlarıdır. İnsanın bu tür fizyolojik ihtiyaçları doğrultusunda mutfak, yatma, tuvalet vb. temel yaşama mekânları ortaya çıkmaktadır.

Mekân kullanıcıların yoğun olduğu mekânlarda kullanılacak olan farklılıklar genele hitap etmelidir. Kullanıcıların yoğun olduğu alanlarda kullanıcıya özel tasarımlar yapılması olanaksızdır. Tasarımın başarılı hale gelmesi az kişi için değil herkes için kullanılabilir olmasıdır. Bu duruma bakıldığında kullanıcı yoğunluğuna göre belirlenen standart ölçülerle birlikte en uygun şekilde tasarım yapılması doğru olmaktadır. Kullanıcının az olduğu alanlarda tasarım yapılması çok daha basittir. Bu gibi kullanıcının az olduğu mekânlarda tasarımcı mekânın içerisinde bulunan kullanıcıların zevklerini, bedensel özelliklerini, kişiliklerini vb. gibi durumlara dikkat ederek tasarım yapması gerekmektedir. Bütün bu bilgiler ışığında en önemli ayrıntı, tasarımcının tasarımını yaparken mekânı kullanacak kişilerin ergonomik özelliklerini de düşünerek tasarım yapmasıdır (İnce. 2006: 13,16).

Mekân kullanıcıları mekânlarda yapılan tasarımları algılayabilmesi için bazı koşullar bulunmaktadır. Bu koşullardan bahsetmek gerekir ise; mekân içerisinde bulunan hava, renkler, ışık, nesnelerin boyutları, akustiği, sürekliliği, formu, akıcılığı, işlevselliği vb. koşullardır (Kaya, 2010: 18; Heuser, 1975:3).

2.1.2.Biyolojik Koşullar

Biyolojik koşullar isminden de anlaşılacağı üzere mekânlarda bulunan biyolojik etmenlerden kaynaklanan koşullardır. Her mekânın insan yaşamını etkileyen biyolojik koşulları mevcuttur. Mekânlarda bulunan oksijen, karbondioksit, azot, mekânlardaki bakteriler insan sağlığını olumsuz yönde etkilediği gibi mekân içerisinde kullanıcıların yardımcı araçlarının da sağlıklı bir şekilde çalışmasına engel olmaktadır.

Mekânın biyolojik koşulları insan sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu yüzden mekân içerisindeki oksijen-karbondioksit oranının her zaman dengeli bir biçimde olması gerekmektedir. Mekân tasarımı yapılırken mekânın aydınlatmasına dikkat edilmelidir. Çünkü güneş ışığını uygun bir biçimde almayan mekânlarda insan sağlığına zararlı mikroorganizmalar üremekte ve insan sağlığını tehdit etmektedir.

2.1.3.Psikolojik Koşullar

İnsanın beş duyu organı ile algıladıklarını beyinde birleştirmektedir. Fakat bu birleşim insanın içinde bulunduğu ruh hali ile paralel olarak ilerlemektedir. Bir mekânda uzun süre bulunup mekândan ayrıldıktan sonra hafızada kalan imaj mekânın psikolojik algısıdır. Mekânda algı kavramı tez kapsamında ayrı olarak incelenmiştir.

Mimari açıdan mekânın aydınlık veya loş olması geniş veya dar olması, renk, doku, güvenlik vb. mekânın oluşumunu etkileyen psikolojik koşullar arasındadır.

2.1.4.Toplumsal Koşullar

Geçmişten günümüze insanlar toplum içinde yaşamını sürdürmektedirler. Bu topluluk içerisinde bulunan her birey yaşamı boyunca yaptığı bazı eylemlerin yine toplum içerisinde bulunan diğer bireyler tarafından öğrenilmesini istemektedirler. Diğer bireyler tarafından bu davranışlar öğrenilir ise birey psikolojik olarak kötü yönde bu durumdan etkilenecektir.

Topluluk içerisinde yaşıyan bireylerin diğeri bireyler tarafından öğrenilmesini istemediğı davranışları için her toplumun kendi içerisinde bazı kurallar ortaya çıkmıştır. Bu kurallar insanların mahremiyet gerektiren durumların toplum içerisinde bilinmemesini sağlamaktadır. Günümüzde her ülkede yatak odası mahremiyet gerektiren bir durumdur ve bu bölüm toplum tarafından kesinlikle bilinmemelidir.

İnsanların bu gibi mahremiyet gerektiren durumlarını diğeri insanların bilmemesi için tasarımcı, mekân tasarımını yaparken bu gibi “özel” olarak sınıflandırılan mekânların dış ortamdan yalıtımını düşünerek en uygun şekilde planlamalıdır.

2.1.5.Kültürel Koşullar

Kültür, tarihsel süreçte toplumların bulundukları ortamın fiziksel koşullarına, örf ve adetlerine göre edinilen davranışların nesilden nesille aktarılması sonucu günümüze kadar gelmiş davranışların bütünüdür. Bu davranışlar bireylerin içerisinde bulundukları mekânların tasarımlarını da yine örf ve adet ve bulundukları bölgenin fiziksel koşullarına göre değiştirmektedir. İnsanların kültürleri bulunduğu bölgeye göre değişmektedir. İnsan kültürleri mekânların ortaya çıkmasında, bozulmasında, ortadan kalkmasında etkilidir. Kültürel özellikler mekânlara yansımaktadır. Bölgenin mimari yapısı kültürlere göre şekillenmektedir. Yemek yenilen restoranlar bölgede yaşıyanların yemek kültürlerine göre şekillenmektedir.

Günümüzde insanların farklı ülkelere ve farklı kültürlere yaptığı ziyaretler sonrasında birçok etkileşim olmakta ve mekân tasarımları da buna göre şekillenmektedir. Örnek vermek gerekir ise ülkemizde ki yemek çeşitliliğı Avrupa’da olan yemek alışkanlığına göre çok daha fazladır. Bu yüzden çok eski zamanlardan beri Türkler mutfak kısmını ayrı bir mekân olarak değerlendirmişlerdir. Ancak Avrupa’da yemek kültürü genelde fast-food tarzında olduğundan genellikle mutfak salon ile aynı mekân içerisinde değerlendirilmektedir. Bu farklı kültürlere göre mekânların tasarlandığını göstermektedir.

2.1.6.Eylem

Tasarımcı bir mekânı tasarlarırken mekân içerisinde kullanacağı donatıları, mekânın kullanıcılarının yapacakları eylemleri rahat bir şekilde yapmasını sağlayacak şekilde seçmelidir. Kullanıcıların mekân içerisindeki eylemlerini kolaylıkla yapamamalarının kullanıcı üzerinde birçok olumsuz etkileri bulunmaktadır.

Eylemi yapan bireyin mekândan dolayı problem yaşaması bireyi sağlık, psikolojik ve sosyal bakımdan olumsuz etkileyecektir. Bu yüzden tasarımcı bireyin bedensel özelliklerini de düşünerek mekânda uygulayacağı tasarım için donatıları uygun seçmelidir. Bireyin sağlıklı ve verimli çalışabilmesi için tasarımcı tasarımlarında en uygun ölçülerde donatıyı seçmelidir.

Tasarımcının tasarım esnasında mekân içerisinde yapılacak eylemleri düşünmeden tasarım yapması birey üzerinde birçok kötü sonuç doğurabilir. Bu sonuçlar bireyin sağlığını olumsuz yönde etkileyebilir, bireyi psikolojik olarak rahatsız edebilir ya da sosyal olarak kötü sonuçlar ortaya çıkarabilir. Eylem yapıldığı esnada mekânın bireyin bedensel özelliklerine uymaması bireyin sakatlanmasına hatta ölümüne sebep olabilir. Bununla birlikte eylemin yapılamaması birey üzerinde psikolojik etkiler yaratabilir bireyin huzursuzluk içerisinde olmasına ve verimli olarak çalışamamasına sebep olabilir. Son olarak tasarımcının mekânın tasarımı sırasında fizyolojik etkenleri göz önünde bulundurmaması eylemin yapılacağı esnada birçok gürültü çıkmasına sebep olabilir. Bu durum sosyal açıdan da eylemin kötü sonuçlar ortaya çıkarmasına sebep olacaktır.

Sonuç olarak mekân tasarımcıları tasarım esnasında mekânın içerisinde gerçekleştirilmesi muhtemel eylemleri ve mekân içerisinde bulunacak olan bireylerin bedensel özelliklerini göz önünde bulundurularak tasarım yapmalıdır. Aksi takdirde ergonomiye uygun olarak tasarlanmamış ortamlar kötü sonuçların ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

2.1.7.Yerel ve Coğrafi Koşullar

İnsanlar geçmişten günümüze bulundukları bölgelerin coğrafi koşullarını düşünerek barınma ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Soğuk bölgelerde yapılan evlerin ısı yalıtımı daha yüksek iken sıcak bölgelerde durum tam tersidir.

Tasarımcı, mekân tasarımını yaparken tasarım yapacağı alanın coğrafi özelliklerine de dikkat etmelidir. Tasarım yapılacak alandaki coğrafi özelliklere göre malzeme seçmeli ve uygulamalıdır. Örneğin; Soğuk ya da sıcak bölgelerde yapılacak tasarımlarda iç mekânın ortam sıcaklığını insanların vücut yapılarını düşünerek normal seviyede tutacak şekilde tasarlamalıdır. Yerel ve coğrafi koşullara bağlı olarak yöresel bir Karadeniz evi ile yöresel bir Mardin evi aynı mekânsal özellikleri taşımamaktadır.

Doğu Avrupa'nın ilk buz oteli olan House Of Ice yerel ve coğrafi koşulların mekân tasarımını etkilemesine bir örnektir.

Resim 36 House Of Ice Otel Yemek Odası (URL-44)

Resim 37 House Of Ice Dinlenme Odası (URL-45)

2.1.8.Estetik

Ünlü Romalı mimar ve mimarlık kuramcısı Vitruvius “Mimarlık Üzerine On Kitap” adlı eserinde (2017) mimarlıkta oluşturulan ürünün güzelliğinden ve bunun nasıl doğru olarak sağlanacağından bahsetmiştir. Vitruvius güzellik (estetik) kavramını mimarlık için gerekli üç özellik arasına koymuştur. Güzellik kavramını “mantıklı uyum” şeklinde tanımlamaktadır.

Estetik kavramı tasarımda tek olarak kullanılması, diğer ölçütlerin ele alınmaması mekânın oluşumunda çeşitli problemleri ortaya çıkartmaktadır.

Estetiğin öznel ve nesnel olmak üzere birbirini tamamlayan iki boyutu vardır. Nesnel yönlü doğrudan yapının sahip olduğu ölçülebilir estetik değerleridir. Öznel oluş bireye, çağa, bireyin içinde yaşadığı toplumun değer yargılarına ve bireyin o anki psikolojisine bağlı olarak değişiklik gösterir (Özkan, 2007: 28; Yurtsever, 1996).

Mekân tasarımında tasarımcının estetik olgusunu oluştururken uyması, dikkat etmesi gereken bir takım olgular vardır. Mekânın biçim kurgusuna, tasarım organizasyonuna, tasarım ilkelerine ve tasarım yöntemlerine dikkat edilmelidir. Tasarımcı kullanıcı ile arasında olan dengeyi sağlamalıdır. Mekânın belli bir düzen içerisinde algılanması gerekmektedir. Tasarımda istenen algının oluşması için verilen mesajın iyi derecede algılanması gerekmektedir. Eğer mekânda estetik değer var ise bu koşulların sağlanması mümkün olacaktır.

2.1.9 Din ve İnanışlar

Toplumların dini inançları mekânların oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden din kavramı mekân tasarımında ayrı bir konu olarak ele alınmalıdır. Dini inançlar çok eski tarihlerden beri insanların tasarımlarında önemli yere sahiptir. Günümüzde genelde eğlence merkezlerinde dahi dini inançlardan dolayı ayrılan ayrı birer mekân bulunmaktadır.

İslam dininde insanların dini inançlarını ve vazifelerini yerine getirmek için tasarlanan camiler yine İslam dininde bulunan kadın ve erkeğin ayrı olarak değerlendirilmesinden dolayı tasarımları da bu şekilde yapılmaktadır. Ancak diğer dinler de böyle bir durum olmadığından klişelerde kadın ve erkekler aynı bölümde dini inançlarını yerine getirmektedirler. Bu durum dini inançlardan dolayı tasarımın değişikliğini göstermektedir.

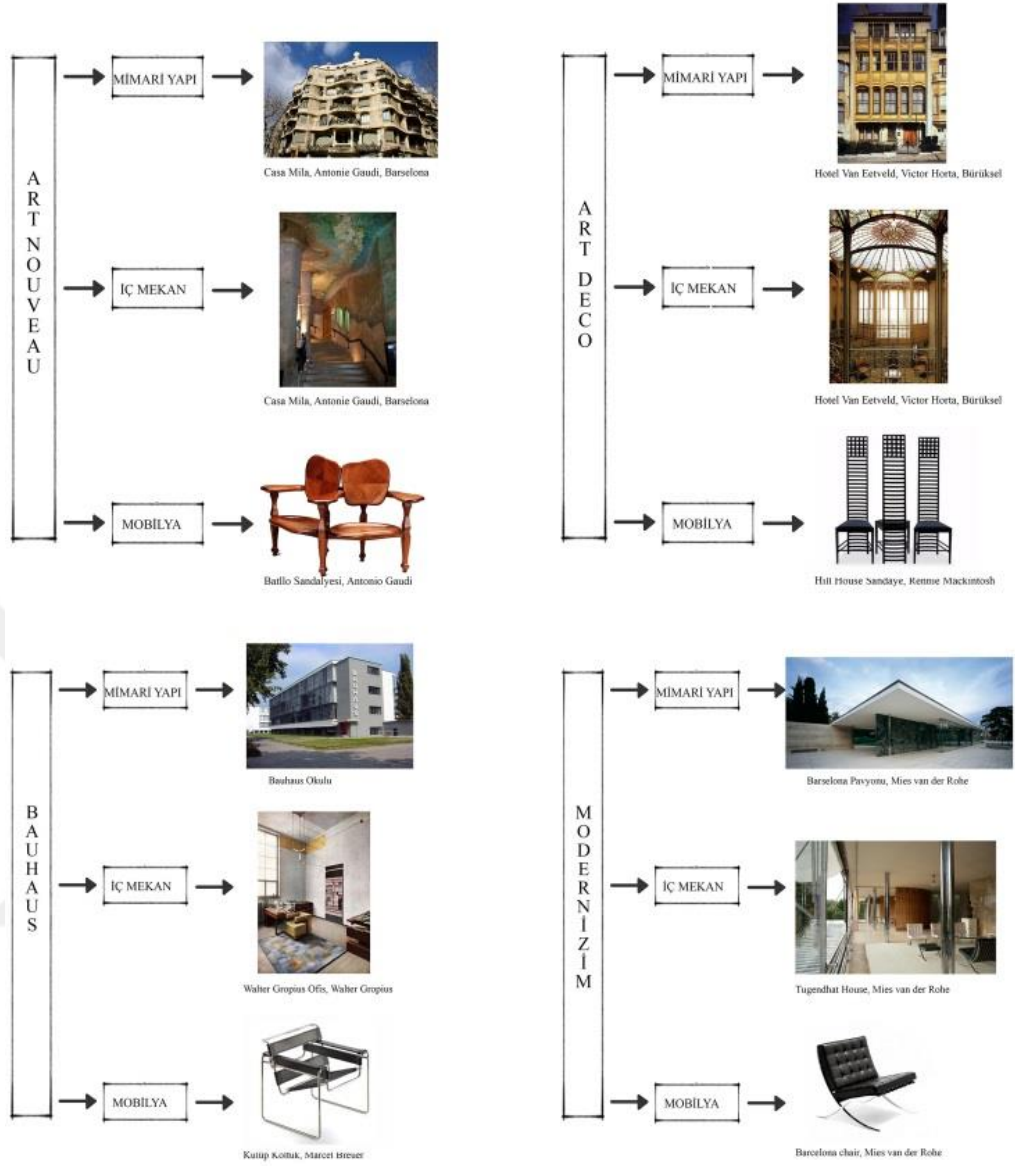
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.KAVRAMSAL TEMA(KONSEPT) KAVRAMI

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe sözlüğünde tema kelimesi ‘bir eserde işlenen konu, düşünce, görüş, ana konu’ şeklinde açıklanmaktadır (URL-46). Günümüzde herhangi bir çalışma için başlangıç adımı oluştururken konsept sözcüğü sıklıkla kullanılmaktadır. Konsept kelimesi batı dillerindeki ‘concept’ kelimesinin karşılığı olarak dilimize gelmiştir (URL-47).

Ayıran (2002:39) konsept kavramını mimari ürün tasarımındaki çıkış veya hareket noktası, ana fikir yada tasarımı yönlendiren ön karar... bir anlamda biçimi oluşturan veya biçimlendirmenin temelinde yatan düşünce şeklinde tanımlamaktadır.

Günümüzde tasarıma başlangıç noktası olarak çoğunlukla Post modern etkiyle kavramsal ifadeler kullanılmaktadır. Ancak geçmiş dönemlerde de stillerin ortaya çıkışında ve tasarımlarda kavramsal ifadeler ön planda olmuştur. Örneğin Art Nouveau’da kıvrımlar, kadın ve doğa teması tasarıma başlangıç noktası olmuştur. Bazen de geometrik formlar, sadelik, ya da işlev tasarıma başlangıç noktası olmuştur. Örneğin; Art deco’da geometri-endüstri-hız tasarımın başlangıç noktası olurken, Bauhaus’da işlev-endüstri-sadelik, modernizmde sadelik ön planda bulunmaktadır (Şekil 10). Bu örnekler tasarımda çıkış ve hareket noktası olarak kullanılmıştır.

Şekil 10 Art Nouveau, Art Deco, Bauhaus Ve Modernizime; Mimari Yapı, İç Mekan, Mobilya Örnekleri (Yazara Ait)

Kullanıcının mekandan aldığı etki ve duyumsamalar mekanın kavramsal teması (konsept) olarak adlandırılabilir. Tasarımda kullanıcıyı ifade eden bulunduğu gibi tasarımcının kendi yaşamından da izler bulundurabilmektedir. Başka bir deyişle konsept tasarıma yön veren olguların soyutlanarak kavrama ulaşmasıdır. Kavramsal tema (konsept) öznel bir eylemin sonucu olarak tarif edilebilmektedir. Kavramsal tema (konsept) soyut bir kavramdır.

Mine İnceoğlu ve Necati İnceoğlu kavramı aşağıdaki örnek ile açıklamıştır.

Otomobil dediğimizde aklımıza belirli markası, tipi ve rengi olan bir araba geliyorsa, bizde henüz kavram oluşmamıştır. Otomobil kavram olarak dört tekerleği, kaportası, motoru olan, hareket edebilen ve taşıyan bir araçtır. Otomobil kavramı kuşkusuz bizim kendi arabamızı da kapsar, ancak bizim kendi otomobilimiz, otomobil kavramının karşılığı olamaz. Bu anlamda kavramlaştırma nesnenin kendisinden kopup, uzaklaşıp soyut bir düşünce sistemine geçiştir (İnceoğlu, 2004:58).

Her tasarımın temelinde bir kavram vardır. Tasarımı kavramdan ayrı düşünmek doğru bir tercih değildir. Tasarım ve kavram birbirleri ile bağdaştırılmış bir bütün şeklinde düşünülmelidir. Bir olgunun tasarlanması ve deneyimlenmesi duyularımızın kavramları farklı boyutlarda anlatılıp bir anlatım yönteminin verilmesidir (Kömürcüoğlu ve Atlas, 2003: 15,26).

Tasarım süreci boyunca kavramsal tema (konsept) ilk sırada yerini almaktadır. Kavramsal tema (konsept) tasarım sürecinde ilk sıradaki eylemlerin duyumsanır ve dile getirilebilir hale gelmesi ile ortaya çıkar. Tasarımın en önemli bölümünü oluşturan kavramsal tema (konsept) tasarım sürecinin başlangıcında ve sonunda etkisini sürdürmektedir. kavramsal temanın (konsept) oluşma sürecinde geçen zaman bazı durumlarda çok kısa sürse de bu zaman tasarım süreci boyunca en önem verilmesi en çok zaman ayrılması gereken bölümdür. Kavramsal temanın (konsept) tasarımın özünü oluşturduğu unutulmamalıdır. Kavramsal tema (konsept) yukarıda da belirtildiği üzere bazen bir işlev; bazen bir ışık, renk, doku vb. mekanı oluşturan elemanlarda olabilmektedir.

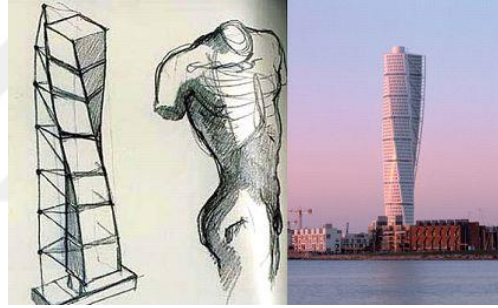
Kavramlar hayatımızda olan basit bir kavram ya da kişinin kendi bölümünde çok iyi ilerlettiği bir olgu olabilmektedirler. Kavramın düşünülmüş veya düşünülmemiş olması tasarımcının kendi hayal gücü ile bu olgulara kattıkları ile öznel bir kavramsal tema (konsept) oluşturabilmektedir.

Kavramsal temanın (konsept) iyi olması tasarımcının kendi kattıkları ile olması mümkün değildir. Hangi amaç ile birleştirileceği kullanıcıya nasıl aktarılacağı ile doğru orantılıdır. Bu durumda tasarımcının kendi kattıklarına ve alanında kendini ne

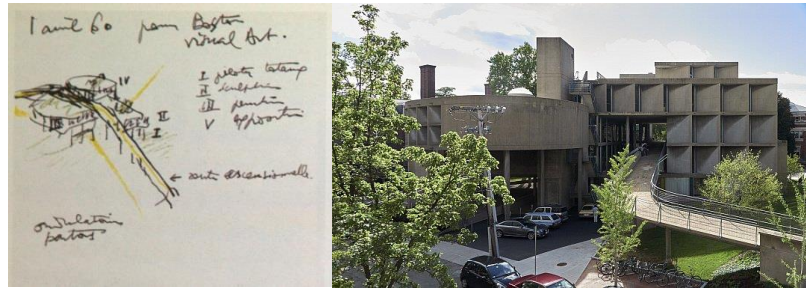
kadar geliştirdiğine bağlıdır. kavramsal tema (konsept) bireyin belleğinde oluşan kavramların dışarı aktarıldığı ilk durumdur. Bu durum sebebi ile kavramsal tema (konsept) tasarımıda oluşan her tıkanıklıkta dışuncelerin farklı yönlere kaymadan doğru bir şekilde her yerde uygulanabilir olmasını sağlamaktadır.

Tasarım sürecinde tasarımcının karşılaştığı bir takım problemler oluşmaktadır. Tasarımcı bu problemleri czmek zorunda olup problemleride kavramsal temadan (konsept) ayrı dışnmemelidir. Bu durum aslında tasarımcıya bir czm kolaylığı sağlamaktadır.

İnceoğlu ve İnceoğlu'nun aktarımında Mc Ginty “Konsept bir peçete üzerine yapılan bir eskizle anlatıla bilecek kadar sade olmalıdır; konsept formulasyonu otomatik bir eylem değildir, daha önce dağınık olan pek cok şeyi bir araya getiren yoğun bir caba gerektirir.” şeklinde açıklamaktadır (İnceoğlu, 2004: 63).

Resim 38 Santiago Calatrava, Turning Torso ve Eskiz Calışması (URL-48)

Resim 39 Le Corbusier, Carpenter Center Eskiz Calışması (URL-49)

Resim 40 Le Corbusier, Carpenter Center (URL-50)

Bu açıklamaya uygun olarak Calatrava ve Le Corbusier in yaptığı eskiz calışmalarını örnek verebiliriz.

Kavramsal tema (konsept) tasarımın geçmişinde yatan kavramları öne çıkartmaktadır.

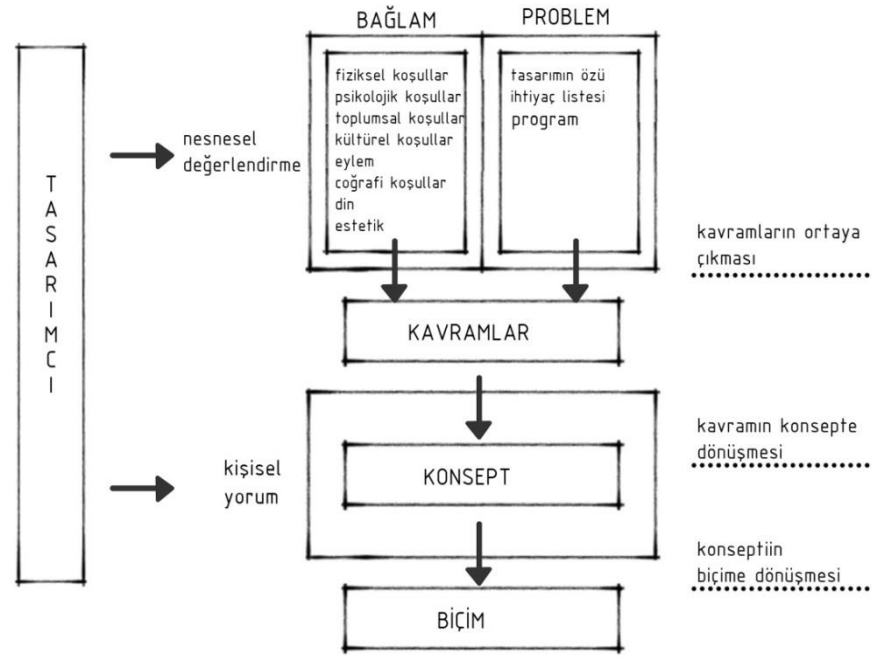
3.1. KAVRAMSAL TEMA (KONSEPT) GELİŞME SÜRECİ VE TASARIMDA KAVRAMSALLIK

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda kavramsal tema (konsept) geliştirme sürecinin tasarım sürecinde en önemli yere sahip olduğu söylenebilir. Kavramsal tema (konsept) geliştirme sürecinde tasarımcı projenin tüm donatılarını bir arada görmeli, bu donatılar arasındaki ilişkiyi kurmalı ve her birini tek bir şekilde ortaya çıkarmalıdır.

Erman ve Yılmaz Mimari tasarımda kavramsal tema (konsept) ve bağlam ilişkisi üzerine adlı makalesinde (2017) kavramsal temayı (konsept) oluşturan bileşenleri kendi aralarında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma problem, bağlam ve tasarımcıdır.

- Problem; tasarımın özü (konu), tasarımın ihtiyaç listesi.
- Bağlam; tasarımı etkileyen unsurlar (fiziksel koşullar, psikolojik koşullar, toplumsal koşullar, kültürel koşullar, eylem, yerel ve coğrafi koşullar, din ve estetik).
- Tasarımcı; uzmanlık durumu, deneyimleri, probleme karşı bakış açısı ve problemin nasıl çözüldüğü.

Burada ki bileşenler bazı durumlarda tek olarak bütün kavramsal tema (konsept) geliştirme sürecinde etkili olabileceği gibi hepsinin de kavramsal tema (konsept) geliştirme sürecine dahil olması düşünülebilir. Bileşenler kavramsal olarak şekil 11’de ifade edilmeye çalışılmıştır(Erman ve Yılmaz, 2017: 101).

Şekil 11 Kavramsal Temayı (Konsept) Oluşturan Bileşenler (Yazara Ait)

Bu sınıflandırmayı dikkate alan tasarımcının kavrama somut bir şekilde ulaşabileceği düşünülmektedir. Kavramsal tema (konsept) geliştirme sürecinde etki eden unsurlar tasarımcının probleme karşı bakış açısı, uzmanlık durumu, deneyimleri ve problemi hangi yöntemle çözeceği tasarım sürecinde etkilidir. Kavram tasarımcının kendi düşünce yapısına göre yorumlanmaktadır. Bu durumda kavramsal temanın (konsept) öznel olmasına sebep olmaktadır. Kavramsal tema (konsept), tasarımcının kendi düşünce yapısı ile yorumlanmasıyla biçime ulaşmaktadır. Biçim tasarımcının düşüncesini yorumlaması ile öznelleşmektedir. Bu durum sayesinde benzer, birbirine yakın kavramsal temalar (konsept) farklı şekilde biçimlenebilmektedir.

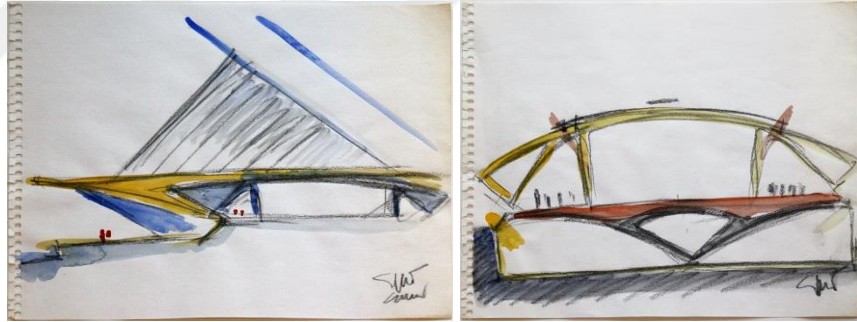
Problem, bağlam ve tasarımcıyı detaylı şekilde açıklamak gerekir ise;

3.1.1.Problem

Tasarımcı problemi çevre ve birey ilişkisindeki uyumsuzluğundan doğan çözülmesi gereken bir sorundur. Tasarım problemi sadece bir olgu olmaktan ziyade birçok alt başlık içeren bir kavramdır.

Problemde dikkat edilmesi gerekenler tasarımın özü (konusu)dür. Tasarımın özünün (konusu) kavramsal temanın (konsept) dönüşmesi ile biçimi oluşturmaları farklı şekillerde incelenebilmektedir. Tasarımın özü (konu) ve kavramsal tema (konsept) arasındaki ilişki nasıl sorusuna verilen cevap olarak düşünülebilmektedir. Nasıl bir mobilya?, nasıl bir oda?, nasıl bir ev? Vb. soruların cevabı ev, oda veya mobilyanın sunduğu yaşantı ile doğru orantılı olarak modern mobilya, mobil ev, kabin ev vb. ortaya çıkabilmektedir. Bu cevaplar kavramsal temayı (konsept) ve daha sonrada biçimi oluşturmaktadır (Erman ve Yılmaz, 2017: 102).

Bir başka açıdan bakarsak tasarımın özü (konu) ile bağlantılı olarak unsurlardan yola çıkmaktadır. Örneğin; Amerika'da Michigan Gölü'nün batı kıyısında mimar Santiago Calatrava tarafından tasarlanan Milwaukee Sanat Müzesi göle karşı olan konumundan dolayı deniz unsurlarından esinlenilerek tasarlanmıştır. Bir kuşun kanatlarından esinlenerek hareketli panjur sistemini oluşturmuş, bir yelkenliyi anımsatan yaya köprüsünü tasarlamıştır (Gülsener, 2014: 66).

Resim 41 Santiago Calatrava, Milwaukee Sanat Müzesi Eskiz Çalışması (URL-51),(URL-52)

Resim 42 Santiago Calatrava, Milwaukee Sanat Müzesi (URL-53), (URL-54)

Diğer bir açı ile düşünürsek yalnızca işlevinde biçimi belirlediğini düşünebilmekteyiz. Amerikalı mimar Louis Sullivan “form işlevi izler” felsefesi bu bilgi ile somut hale gelmektedir.

Tschumi’ye göre konsept programın içeriğinden ya da problemin kendinden kaylanabilmektedir (Erman ve Yılmaz, 2017: 103; Tschumi, 2005: 11-16).

Kavramlar ile beraber kavramsal tema (konsept) elde edinilebilmektedir. Buna bağlı olarak kavramsal tema (konsept) programın önüne geçerek kavramsal bir fikre dönüşmektedir. Bununla beraber programa ait veriler kavramsal temanın (konsept) parçası haline gelmektedir (Erman ve Yılmaz, 2017: 103; Tigges ve Jonson, 2014: 70-71).

Örneğin Frank Lloyd Wright’ın Guggenheim Müzesi programdan kavramsal temaya (konsept) geçiştir. Müzenin programında dolaşım amaçlanmıştır. Bu dolaşım kavramsal tema (konsept) haline gelerek bir rampa ile müzenin gezilmesi fikri biçime dönüşmüştür.(Resim 43-44)

Resim 43 Guggenheim Müzesi Dış Görünüm (URL-55)

Resim 44 Guggenheim Müzesi İç Mekân (URL-56)

3.1.2.Bağlam

Bağlam anlayışı post modernizimin etkisi ile 1980-1990 yıllarında göz önüne çıkmaya başlamıştır. O yıllarda bağlam yer ile görsel ilişkiyi desteklemektedir. Günümüzde bağlam kavramı yer ile görsel ilişkiyi desteklerken yere ait birçok koşulu da kapsamaktadır. İlk olarak bağlam coğrafi koşulları ele alırken daha sonra sosyokültürel, tarih ve diğer tüm koşullar olarak incelenmektedir.

Tez kapsamında incelenen mekan kavramını etkileyen unsurlar (fiziksel koşullar, biyolojik koşullar, psikolojik koşullar, toplumsal koşullar, kültürel koşullar, eylem, yerel ve coğrafi koşullar, estetik ve din) bağlama ait olup, kavramları oluşturarak kavramsal temaya (konsept) ulaşmaktadır. Bağlamdan kavramsal temaya(konsept) ulaşırken tasarımcının deneyimleri, uzmanlık seviyesi, bakış açısı vb. unsurlar ortaya çıkacak sonucu değiştirebilmektedir. Örneğin; kültür ve sanat merkezi yapacak olan bir tasarımcı tarihi doku, manzara, bir hastane yapan tasarımcı ulaşım, hizmet olgulara dikkat edebilmektedir.

3.1.3.Tasarımcı

Tez kapsamında daha öncede belirtildiği gibi tasarım sürecinde tasarımcının yönlenmesinde etkili olan unsurlar vardır. Bu unsurlar tasarımcının deneyimi, bulunduğu ortam gibi durumlardır. Bu unsurlar tasarımcının problem ile olan ilişkisine yön vermekle beraber tasarımın öznel bir hal almasında etkilidir. Örneğin Le Corbusier'in resim 45 ve 46'daki iki yapısı farklı zaman dilimlerinde yapılmasına rağmen biçimsel benzerlik ortaya çıkmıştır.

Resim 45 Le Corbusier, Villa Savoye (URL-57)

Resim 46 Le Corbusier, Carpenter Centre (URL-58)

Bir başka açıdan kavramsal tema (konsept) bağlam ve programdan ayrı bir şekilde tasarımcının öznel ifadesi ile sadece tasarımcıdan etkilenecek ortaya çıkmaktadır. Tasarımcının hedefi mekân oluşturmak ve bunun sonucunda da biçimi ortaya çıkarmaktır. Biçimin ortaya çıkmasında kavramsal tema (konsept) oluşturan elemanlar içerik ve bağlam açısından benzer olsa da tasarımcının öznel yorumu ile biçimde öznel hale gelmektedir. Tez kapsamında detaylı örnekler, örnekler üzerinden değerlendirme kısmında verilecektir.

3.2.KAVRAMSAL TEMA(KONSEPT) GELİŞTİRME ARAÇLARI

Tasarımcı bellekteki bilgiyi dışarı aktarabilmek için çeşitli araçlara ihtiyaç duymaktadır. Bellekte bulunan bilgilerin dışarı çıkması ile gelişme süreci başlamaktadır. Kavramsal tema (konsept) oluşumunda bu araçlar oldukça önemli bir rol üstlenmektedirler. Bu araçların kullanımı tasarımcının özelliklerine ve tasarımda oluşan problemlere göre değişkenlik göstermektedir.

3.2.1.Eskiz

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğünde Eskiz “mimari eserler ve resim için çizimlerle yapılan ön çalışma, taslak” olarak tanımlanmaktadır (URL-59). Eskiz genellikle anlamsal, biçimsel ve işlevsel anlatımların geliştirilmesi ve bellekten dış ortama aktarılmasıdır. Bellekte oluşan düşüncenin ilk olarak görünür hale gelmesinde eskizler yardımcı olmaktadır. Eskizler bellekte oluşan düşüncenin temel niteliklerini ve ana fikrini içinde barındırmaktadır.

Eskiz çalışmaları genellikle bellekteki düşüncenin karıştığı durumlarda başvurulmuş bir çalışma yöntemidir. Bu çalışma sayesinde düşünce gelişir ve zenginleşmektedir.

Eskiz tasarımcıya ve dışarıdan bakan insanlara farklı yönler gösteren bir anlatım aracı olarak da kullanılmaktadırlar. Bunun yanı sıra tasarımcının kendi ile iletişim kurmasını da kolaylaştırmaktadır. Bu durum sayesinde tasarımcı kendi ile bir tartışma ortamı oluşturabilmektedir.

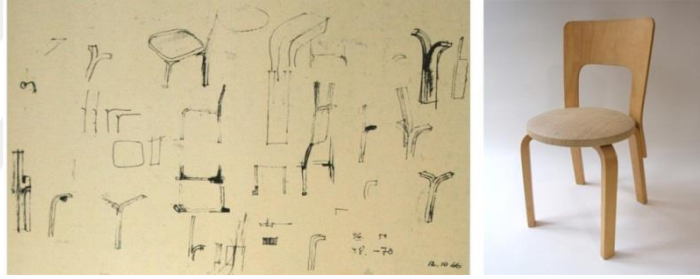
Tasarım boyunca düzenli yapılan eskizler sayesinde tasarımcı geriye dönme imkânı bulmaktadır. Bu sayede tasarımcının zihninde farklı düşünceler oluşabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Resim 47 Alvar Aalto, Villa Mairea (URL-60),(URL-61)

Resim 48 Alvar Aalto, Villa Mairea Eskiz Çalışması (URL-62)

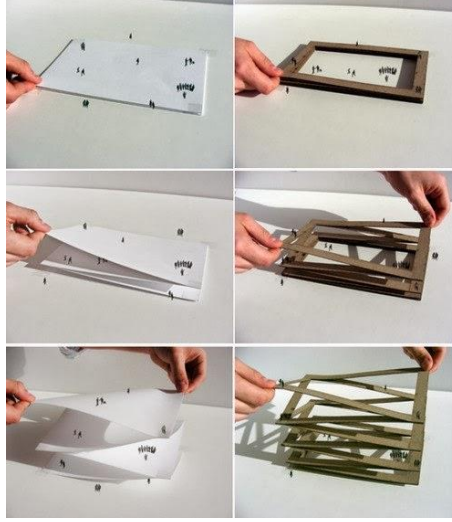
Bellekte oluşan düşünceler düzensiz, bulanık ve her an silinebilir haldedir. Bu durumdan kurtulmanın en kolay yolu düşünceyi eskize dökmektir. Bu sayede tasarımcının düşünceleri düzenli ve kalıcı hale gelmektedir.

Resim 49 Alvar Aalto, Sandalye (URL-63)

Resim 50 Alvar Aalto, Sandalye eskizleri (URL-64)

Eskizler sadece el çizimi ile değil, maket-model ve prototip çalışmaları ile desteklenmektedir. Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile dijital ortamda da eskiz çalışmaları yapmak mümkün olmaktadır.

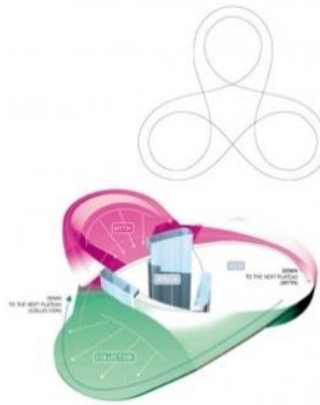

Resim 51 Eskiz maket örnekleri (URL-65)

3.2.2.Diyagram Oluşturma Ve Grafikselsel Anlatım

Eskiz çalışmaları bazı durumlarda tasarım gelişim aşamalarını anlatmakta ve anlamakta yeterli olmamaktadır. Bu durumlarda grafikselsel anlatım ve diyagram oluşturulmaya başvurulmaktadır. Diyagramlar düşünce ve tasarımda ortaya çıkan sonuç sürecini gösteren araçlardır.

Mimari diyagramlar tasarımın basitleşmiş şekilde anlatımıdır. Tasarımın anahtar noktalarını, ana fikrini, genel oluşumunu, oluşum mantığını, işleyişini vb. durumları göstermek için kullanılmaktadır. Bu duruma bakıldığında tasarımda diyagramların ilişkileri anlamaya ve anlatmaya yardımcı bir araç olduğu görülmektedir.

Resim 52 Un Studio, Mercedes Benz Müzesi Yapıyı Gösteren Diyagram (URL-66)

denmektedir. Tasarım aşamalarında tasarımcı her adımını ayrı ayrı düşünerek atmalıdır.

Tasarım süreci başladığı andan itibaren tasarımcının zihninde birçok soyut kavramlar oluşmaktadır. Bu kavramlar tasarımcının mekân içerisinde uygulayacağı tasarımın en ham halidir. Kullanmayı düşündüğü bütün nesneler tasarımcının zihninde en genel hali ile belirmektedir. Tasarımcının zihninde en genel hali ile beliren bu nesneler tasarımcının tecrübeleri ve etrafında gördükleri ile ilişkilendirilmesi sonucu resme dönüşür. Ortaya çıkan resimsel biçime “imge” denir.

İmge, zihinde oluşan soyut kavramın daha önceden öğrenilmiş ve yine zihinde yer edinmiş nesnelerin en genel hali olan resimdir. Örnek vermek gerekir ise, mekan tasarımına başlanıldığı esnada tasarımcı mekan içerisinde kullanacağı avize düşündüğünde ilk olarak zihninde sıradan bir avize şekli canlanır. Bu bellekte canlanan soyut resim imgedir.

Tasarım yalnızca mimarlıktan ibaret değildir. Tasarım birden çok farklı disiplini kapsamaktadır. Tasarımcının tasarıma başlarken zihninde oluşan soyut ürünler tasarım olarak nitelendirilebildiği gibi bir bilim adamının daha önce keşfedilmemiş bir şeyi düşünüp onu somut bir hale getirmesi de tasarım olarak düşünülebilir (Sırmahan, 2013: 42; Turan, 2002).

Bilimde ortaya çıkan kavramlar kesin ve ispatı yapılabilir kavramlardır. Ancak tasarımda bu durum böyle değildir. Çünkü tasarımcının sadece somut olarak ortaya çıkardığı nesnenin bir tartışabilirliği ve değişkenliği vardır. Bununla birlikte bilimde ortaya çıkarılan somut kavram tartışılmaz ve kanıtlanmış iken tasarımda ortaya çıkarılan kavram her birey tarafından farklı yorumlanabilir ve farklı eleştiriler alabilir. Bu bireylerin birbirinden farklılığından kaynaklanmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için bireylerin ortaya çıkan somut kavramı tasarımcı kimliği ile yorumlaması gerekmektedir.

İmge ve tasarlama sözcükleri birbirlerini ortaya çıkaran birbirleri ile doğrudan bağlantılı olan sözcüklerdir. Tasarlama eylemine başlayacak olan tasarımcı belleğinde ortaya çıkan imgelerden yola çıkarak ortaya bir tasarım koymaktadır. Zihinde canlanan imgelerin tek başlarına herhangi bir anlamı yoktur. Ancak bu bölümde tasarımcının soyut halde bulunan imgeyi tasarlama sonucu ortaya çıkan

somut nesne kavramdır. Yani imge ve kavram arasında tasarım bulunmaktadır. Ne kavram salt imgedir, ne de imge bir kavram olabilir. İmge kavram ve imgelemin sonucu ortaya çıkarak, tasarımın bir bölüğünü oluşturabilir (Turan ve Altaş, 2003: 2).

3.4.İFADE AÇISINDAN TASARIMDA KAVRAM

Kavram kelimesi genel olarak bir nesne üzerinde farklı algıların kapsandığı ve bellekte çeşitli anlamların oluşturduğu düşüncedir (URL-70). Kavram kelimesinin genel anlamı dışında tasarım açısından ele alırsak işlevsel, biçimsel anlatım, anlamsal anlatım ve kavramsal anlatım açıdan değerlendirmemiz gerekmektedir.

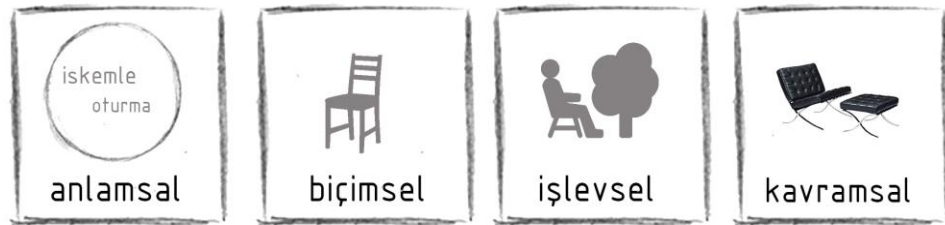
Bu anlatım türlerini basit bir örnek ile açıklamak mümkündür. Şemsiye kelimesini biçimsel, anlamsal ve işlevsel olarak incelersek, şemsiye Farsça kökenli bir sözcük olup güneşlik anlamına gelmektedir. Eskiden sadece güneşten korunmak için kullanılmakta iken sonradan yağmurdan korunmak için kullanımı yaygınlaşmıştır. Günümüzde şemsiye denilince akla ilk olarak şemsiyenin biçimi ve yağmurda kullanım şekli işlevi gelmektedir. Anlamsal olarak baktığımızda ilk olarak akılda canlanan şemsiye kelimesidir ve biçimidir. Bellekte canlanan şemsiye formu biçimsel anlatımdır. Şemsiye kelimesinin çağrıştırdığı koruma soyut bir kavramdır. Bu soyut kavram daha da derine inildiğinde daha farklı soyut kavramlarda ortaya çıkabilmektedir. Şemsiyenin ne sebep ile kullanıldığı, şemsiyenin ne gibi faydaları olduğu vb. sorular bireyi şemsiyenin işlevsel ifadesine yönlendirmektedir (Şekil 12).

Şekil 12 Nesnenin Anlamsal, Biçimsel, İşlevsel Anlatımları (Yazara Ait)

Başka bir örnek ile açıklamak gerekirse “iskemle” kelimesini biçimsel, anlamsal, işlevsel ve kavramsal olarak incelersek, iskemle Latince ve Rumca kökenli

bir sözcük olup sandalye, tabure anlamına gelmektedir. Eskiden kiliselerde tanrıların oturması ve tanrının ayini izlemesi için kullanılmakta iken sonradan süslü şekillerde hazırlanan iskemleler bugünkü halini alıp için kullanımı yaygınlaşmıştır. Günümüzde iskemle denilince akla ilk olarak iskemlenin biçimi ve oturma eyleminin kullanım şekli işlevi gelmektedir. Anlamsal olarak baktığımızda ilk olarak akılda canlanan işlemle kelimesidir ve biçimidir. Bellekte canlanan iskemle formu biçimsel anlatımdır. İskemle kelimesinin çağrıştırdığı koruma soyut bir kavramdır. Bu soyut kavram daha da derine inildiğinde daha farklı soyut kavramlarda ortaya çıkabilmektedir. İskemlenin ne sebep ile kullanıldığı, iskemlenin ne gibi faydaları olduğu vb. sorular bireyi iskemlenin işlevsel ifadesine yönlendirmektedir (Şekil 13). Kavramsal olarak Mies van der Rohe'nin 1929 yılında tasarlamış olduğu Barcelona sandalyesi aslında bir taht olup, fuarda İspanya kralı için kralın daha iyi bir sandalyede oturması için tasarlanmıştır. Ayak koymak için kullanılan puf ise Osmanlıyı ifade etmektedir. Thomas Jefferson tarafından Batı dünyasına getirilen puf mobilyasının bazı kavramsal anlamları vardır. Batı dünyasında Osmanlıyı ayaklar altına almak ve Türk kültüründeki minderden etkilenerek bu ifade verilmiştir. Günümüzde her yerde kullanılan bir sandalyedir. Bugün halen daha aynı anlayış devam etmektedir. Örneğin 2004 yılında Amerika'da ünlü bir radyo programcısı olan Garrison Keillor NPR radyosundaki şovunda bir puf reklamı yaparken “siz hala bir imparatorluğu ayağınızın altına almadınız mı?” ifadesini kullanmıştır (URL-71).

Şekil 13 Nesnenin Anlamsal, Biçimsel, İşlevsel, Kavramsal Anlatımları (Yazara Ait)

3.4.1.Anlamsal İfade

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğünde anlam; bir kelimeden, bir sözden, bir davranışta veya olgudan anlaşılan şey, bunların hatırlattığı düşünce veya nesne, mana şeklinde tanımlanmaktadır(URL-72). Anlam bellekteki tüm düşünceleri kapsamaktadır. Buna bağlı olarak insan yaşadığı süreç boyunca düşüncenin olduğu her anda bir anlam bulmuştur. Anlamsal ifadeler sonsuz, sınırsızdır. Belleğimizdeki anlam bu sonsuz düşünce sebebi ile sürekli olarak değişkenlik göstermektedir. Bu değişkenlik genelden özele doğru olmaktadır. Anlamın oluşum süreci bireyin toplumsal yapısı, kültürel durumu, deneyimleri, beklentileri gibi unsurlara bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir.

Gençosmanoğlu (2001) anlam kavramını “bir sözcükten, bir sözden, hatta bir davranışta ya da olgudan anlaşılan şey; bunların “hatırlattığı nesne”, düşünce ya da imgeleme anlamlarını taşımaktadır” şeklinde açıklamıştır.

3.4.2.Biçimsel İfade

Biçim, bir nesnenin çevre çizgilerinin düzeni görünümü, şekli, bir şeyin maddeleşmiş durumu; gerçekleştiğinde ortaya çıktığında aldığı görünüm, durumu olarak tanımlanmaktadır (URL-73).

Kavramların tasarım süreci boyunca ikinci ve üçüncü boyutta incelenmesi gerekmektedir. Biçim anlamı ifade etmenin ve işlevin doğru kullanılması için önemlidir. Anlamsal ve işlevsel ifadenin ortak noktası biçimsel ifadedir. Biçimsel ifade anlamsal ifadeye göre daha baskın bir konumda olabilmektedir. Bu durum biçimin her zaman anlamsal bir nitelik taşıdığını göstermektedir. Tasarımcı tasarım sürecinde yalnızca biçimsel ifadeye yönelirse tasarımcı bu durumda anlamsal ifadeyi kendi fikirleri ile ortaya çıkarmak zorunda kalmaktadır.

Tasarımcının ortaya çıkardığı biçimsel ifade diğer bireyler tarafından tarif edilecek duruma geldiğinde tasarım anlam kazanmış olur. Tasarımcının ortaya

çıkardığı soyut biçimsel ifade daha önce ortaya çıkmış anlamsal ifade ile bağdaştırılarak bu soyut ifadeye anlam kazandırılabilir.

Tasarımcı tasarım sürecinde anlamsal ifade, işlevsel ifade ve biçimsel ifadeyi çoğu zaman birbirlerine harmanlayarak tasarımlarını gerçekleştirmektedirler. Tasarımcı bu süreçte bellekte canlanan anlamsal ve işlevsel ifadeyi biçimsel ifadeye dönüştürme çabasıdır.

İfade açısından tasarımda kavram sınıflandırmaları ayrı ayrı birer öneme sahiptir. Buradaki hangi anlam ifadesinin seçileceği tasarımcının inisiyatifinde olmak ile beraber ortada bulunan sorunun büyüklüğüne ve şartlarına bağlıdır.

Anlamsal biçimsel ve işlevsel anlatımlar birbirlerinden ayrılmayan bileşenlerdir. Bu sebep ile bu üç farklı anlatım ifadesini biri ile düşünmek mümkün değildir. Örnek vermek gerekirse şemsiye kelimesi kullanıldığında bellekte canlanan şemsiye nesnesidir. Tasarım sürecinde bu anlam sadece biçimsel değil anlamsal ve işlevsel ifade ile beraber tasarımcının daha çeşitli fikirler ortaya koymasını sağlamaktadır. Tasarımcının belleğinde bu üç kavram her zaman bir arada bulunmakta ve birbirleri için çağrışımında bulunmaktadır.

3.4.3.İşlevsel İfade

İşlev, kullanım ve işleyiş açısından bakıldığında hedefe uygunluğu ile tanımlanmaktadır. İşlev nesnenin neden kullanıldığı ve buna bağlı olarak ihtiyaçlarını belirlemektedir (URL-74). Bu sebep ile nedensellik ilişkilerinin ön planda olduğu anlatım sınıflarındandır.

İşlevsel ifadenin asıl amacı ortaya çıkartılan biçimsel bulgunun nasıl bir iş için kullanıldığı veya ne gibi faydalarının olduğunu ortaya koyan bir anlatım türüdür.

İşlevsel anlatım anlamsal ve biçimsel anlatım dışında üçüncü bir anlatım şekli olarak incelenmektedir. Bunun sebebi tasarımcının hayal ettiği her şeyin bireylerin yaşamını kolaylaştırmak için olmasıdır. Tasarımda önce işlevsellik düşünülerek anlam ve daha sonra biçim kazanır.

3.4.4.Kavramsal İfade

Tasarım süreci boyunca birçok aşama vardır. Bu aşamalardan en önemlisi başlangıç noktasıdır. En önemli aşama olan başlangıç noktasında tasarımın daha etkili olması için kavramsal bir ifadeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bellekte başlayan bu süreç kavramsal düşünce ile gerçekleşmektedir.

Kavramları tasarıma çevirebilen tasarımcı belli bir yol kat etmiş durumdadır. Tüm disiplinlerdeki tasarımcılar doğru veya yanlış bir şekilde tasarıma başlamaktadırlar. Bu başlangıcın nasıl yapıldığı ne ile yapıldığı önemlidir.

Kavramsal ifadesi ortaya çıkmamış tasarım bakıldığında kavramlarla bağlantılı olduğu görülmektedir. Fakat ortaya çıkmamış durumdadır. Yukarda da bahsedildiği gibi bu kavramsal ifadenin olmaması tasarımı etkisiz hale getirmesi bazı durumlarda mümkündür. Kavramsal tema (konsept) bireyin konu ile ilişkisi, kavramsal ifadesi ile beraber geliştirilmesi gerekmektedir.

Örneğin; Emin Halid Onat ve Ahmet Orhan Arda'nın tasarlamış olduğu Ankara Anıttepe'de bulunan Anıtkabir'in Aslanlı Yol'daki taşları kavramsal bir ifade ile göndermede bulunmaktadır. Aslanlı Yol'un taşlarının arasında beş santimetre çim boşluğu vardır. Bunun sebebi ise Mustafa Kemal Atatürk'ün huzuruna çıkanların başı öne eğik bir şekilde çıkmasını sağlamaktır. Malzeme ve doku ile insanın saygı ifadesi ile yürümesi sağlanmıştır. Algılama ile ortaya çıkan kavramsal bir ifadeyi ortaya çıkarmaktadır.

Resim 56 Anıtkabir, Aslanlı Yol (URL-75)

3.5. MEKÂN TASARIMINDA KAVRAM OLUŞUMU

Tez kapsamında diğer başlıklarda tasarım ve kavram ilişkisi detaylı olarak incelenmiştir.

Mekânların tasarımında tümevarım ve tümdengelim tasarım yöntemleri uygulanmaktadır ve konunun özelliğine göre çoğunlukla tümevarım mantığı ile ilerlenmektedir. Tasarımcı, mekânı tasarlarken tek bir bölümden yola çıkarak bütün bölümlerde aynı mantık ve aynı düşünce ile belirli bir düzen ortaya koymaktadır. Bu düzen de tasarımcının mekân tasarımında belirli bir kavrama ulaşmasını sağlamaktadır.

Kavram, tasarımcının belleğinde temelde oluşan anlık gelişen duygu ve düşüncedir. Bu durum tasarımcının tasarım karakterini ortaya koymaktadır. Anlık olarak gelişen ve sonunda bir bütüne yayılan bir durumdur.

Mekân tasarımında kavramsal yaklaşımı oluştururken, baskın bir karakteristik ve bir tema oluşturmak çeşitli vurgu düzeyleri ile gerçekleştirilebilir. Bu çeşitli ölçeklerde tekrar eden belirgin bir biçim ya da bir malzeme veya bir renk olarak değerlendirilebilir. Ancak, bu oluşumun yukarıda sözü edilen işlev ve mimari mekânın verilerinden kaynaklanması gerekliliği temel anlayışı göz ardı edilmemelidir. Temayı veya kavramı, tasarımın yönlenişini belirleyen temel eleman olarak aldığımızda, mekânsal hacmin özel bir değerlendirilişi veya tüm tasarımın ölçeğini belirleyecek bir eleman veya genel bir tasarım anlayışı-stili olarak değerlendirmek olasıdır. Tasarımda bütünlüğün sağlanması açısından, pek çok değişik ve bağımsız bölümden oluşan mekân tasarımı belirgin ve vurgulayıcı bir tema ile ilişkili olmak durumundadır(Bozdayı:19).

Kavramsal süreç mekân tasarımının başlangıcını oluşturmaktadır. Burada mekân tasarımına başlamadan önce tasarımcının belleğinde gelişen kavram anlık olarak esinlenme ile ortaya çıkması mümkündür.

Tasarımcı bir mekânın tasarımına başladığında elinde bulunan imkânları göz önünde bulundurarak doğru tasarıma ulaşması gerekmektedir.

Mekan tasarımında etkili unsurlar olan mimari mekânı oluşturan elemanlar ve tasarım öğeleri iç mekandaki kavramsal temayı (konsept) ortaya koymaktadır. Tüm disiplinler için bu durum geçerlidir. İç mekân tasarımında kavramsal tema (konsept),

mekân içerisinde tekrar eden mimari mekânı oluşturan elemanlar renk, biçim, doku, malzeme vb. ön plana çıkan elemanlar konsept oluşumunda yer alabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.ÖRNEKLER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRME

Örnekler kavramsal tema (konsept) özelliklerine göre seçilmiştir. Her örnek kavramsal tema (konsept) açısından birbirlerinden farklı özellikler göstermektedir.

4.1. DÜNYA ÜZERİNDEN ÖRNEKLER

Bu bölümde dünya üzerinden, Berlin Yahudi Müzesi, Pompidou Kültür Merkezi, Reichstag Binası, Haydar Aliyev Merkezi, Dans Eden Ev, Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu, Wassily Sandalyesi, Kelebek Tabure, Red and Blue Chair, Salvador Dali mobilyaları, Kelebek Sandalye örnekleri incelenmiştir.

Örnekler kavramsal tema (konsept) özelliklerine göre seçilmiştir. Her örnek kavramsal tema (konsept) açısından birbirlerinden farklı özellikler göstermektedir.

04.1.1.Berlin Yahudi Müzesi/Daniel Libeskind

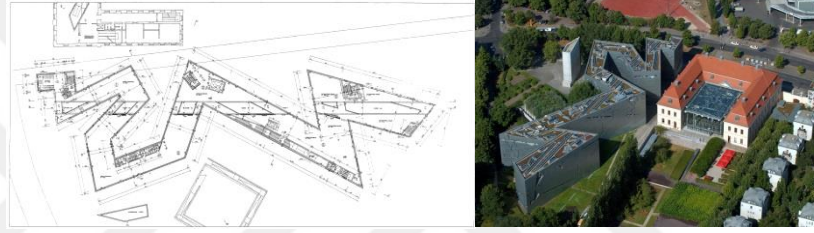
Proje yılı	1999
Proje adı	Berlin Yahudi Müzesi
Proje tipi	Kültür yapısı
Lokasyon	Almanya/Berlin
Kavramsal tema (konsept)	Soykırım kavramı
Stil	Dekonstrüktivizm ¹

Tablo 1 Berlin Yahudi Müzesi Hakkında Genel Bilgiler

¹ Dekonstrüktivizm: diğer adı yapısal analizdir. 1980'lerin sonlarında ortaya çıkan bir post modern mimari akımıdır. Yapının birimlerinin parçalanması fikrine dayanan bu akım, yapıların yüzeylerinde veya cephelerinde, mimarinin bazı elemanlarını yamultmaya ve kaydırmaya hizmet eden yapı ve mahfaza gibi düz çizgili olmayan şekilleri kurgulama fikirlerine ilgidir. Dekonstrüktivist tarza sahip binaların en önemli karakteristik özellikleri, binayı gözlemleyenlere sürekli bir belirsizlik ve kaos hissini vermeleridir (URL-76).

Berlin Yahudi Müzesi 1999 yılında Daniel Libeskind tarafından tasarlanmıştır. Almanya'nın Berlin kentinde bulunan yapı Yahudilerin anısına yapılmıştır. Yapı Almanya'da yaşayan Yahudilerin tarihini sunmaktadır. Almanya'da ki Yahudi soykırımının etkilerini barındırmaktadır. Bu anlamda tasarlanan ilk müzedir (URL-77).

Yapı dış mekâna kapalı bir haldedir. Yapının dış kabuğu çinko kaplı, bina heykelimsi bir görüntüye sahiptir. Yapıya plandan bakıldığında zikzak şekli görülmektedir. Yapının içindeki boşluk işlevsel değil imgeseldir. Bellekte fay hattı, şehirde oluşan yara izi gibi imgeler anımsatmaktadır. Fakat bu imgeler kırılmış soyu temsil etmektedir.

Resim 57 Berlin Yahudi Müzesi Genel Görünüm (URL-78)

Resim 58 Berlin Yahudi Müzesi Plan (URL-79)

Kroll (2010), yapı müze ve eski mahkeme binasından oluşmaktadır. Mahkeme binası 18. Yüzyılda inşa edilmiş olup Kollegienhaus ismi verilmiştir. Müze kısmı ise Daniel Libeskind tarafından tasarlanmıştır. 1993 yılında yapılan yarışma da birinci olan Libeskind Yahudi soykırımı ve yaşamını iyi bir şekilde ifade eden bir proje olması sebebi ile seçilmiştir. Yapı 2001 yılında halka açılıp kullanıcı tarafından deneyimlenmiştir. Dördüncü yüzyıldan bugüne kadar Almanya'da yaşamış olan Yahudilerin yaşamlarını, birinci dünya savaşında ki Yahudi soykırımını ifade etmek için tasarlanmıştır (Brahm. 2016: 85; Kroll. 2010).

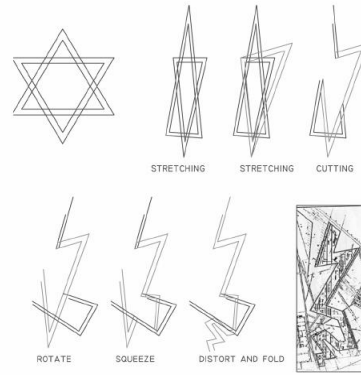
Birbirlerine çok yakın konumlanan bu eski bina ve yeni binanın mimari dili birbirinden farklıdır. Buna rağmen Yahudi Soykırım Müzesine ana giriş eski mahkeme binasındandır.

Resim 59 Berlin Yahudi Müzesi mahkeme binası genel görünüm (URL-80)

Resim 60 Berlin Yahudi Müzesi mahkeme binası giriş (URL-81)

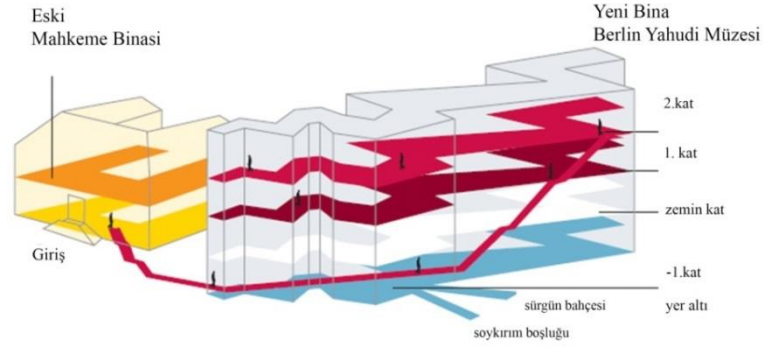
Yapının dış cephesinde bulunan açıklıklar Yahudi sembolünün soyutlanmış bir şeklidir (Resim 82).

Resim 61 Yapının Dış Cephesinden Görünüş (URL-82)

Resim 62 Yahudi Sembolü ve Sembolün Soyutlanması (URL-83)

Müze genel olarak bakıldığında üç kısımdan oluşmaktadır. Diyagramında gösterilen dış kabuğu çinko kaplı zikzak kısım yapının ilk kısmıdır. Bu kısım beş kattan oluşmaktadır. Bu katların birisi yer altında bulunmaktadır. Yer altında bulunan kısım Soykırım Boşluğuna bağlanmaktadır. Bu kısım müzenin ikinci kısmıdır. Yer altındaki kattan bir başka bağlantı ise Sürgün bahçesinedir. Bu kısımda müzenin üçüncü kısmıdır (Şekil 14).

Şekil 14 Müze Diyagramı (Çizim yazar tarafından tekrar işlenmiştir)

Eski mahkeme binasındaki ana girişten girdikten sonra merdivenlerin sonunda kullanıcının karşısına soykırımın anlatıldığı bir geçit ile karşılaşmaktadırlar. Bu geçidin sonunda ise müzenin ikinci ve üçüncü kısmı bulunan sürgün bahçesi ve soykırım boşluğu bağlantıları bulunmaktadır.

Soykırım boşluğu, demir bir kapıya sahip olup soğuk, boş ve karanlıktır. Tavan insan ölçeğine göre çok yüksektir. Mekânın tek ışık kaynağı üzerindeki yırtıktır. Mekândaki boşluk soykırımın yarattığı boşluğa göndermektedir. Kullanıcının belleğinde geçmişi canlandırmaktadır.

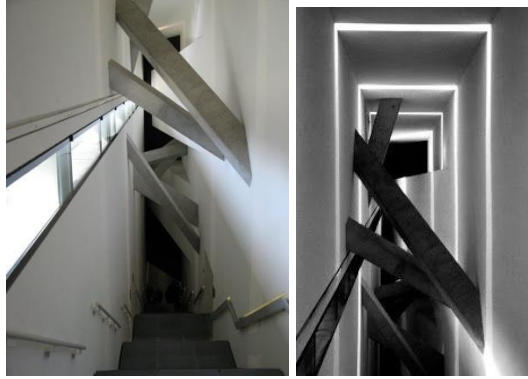
Resim 63 Soykırım Boşluğu (URL-84)

Sürgün bahçesi, taban düzlemi eğimli olup plandan görünüşü kare formdadır. 12 metre yüksekliğinde beton sütunlarla bölünmüş kare form da 49 adet sütun bulunmaktadır. İçleri toprakla dolu olan bu sütunların üzerinde canlı bitkiler yetişmektedir. Bu bitkiler Yahudilerin getirmiş oldukları topraklardır. Mekânda anlatılmak istenen sürgünde olmanın yabancılığıdır.

Resim 64 Sürgün Bahçesi (URL-85)

Müzenin öne çıkan bir diğer bölümü de süreklilik merdivenidir. Müzedeki en uzun koridordur. Mekân kullanıcılarını sergi mekânlarına götüren bu merdiven standart ölçülere göre diktir. Koridorda dramatik bir atmosfer vardır. Bu atmosferi tasarımcı aydınlatma ve gölgeler ile ortaya çıkarmıştır. Merdivenin üst kısmında kalan duvarlar arasındaki kirişler ve yırtıklar dramatik atmosfere destekleyici olmuştur. Kirişler geliş güzel şekilde konumlanmış olarak algılansa da tasarımcı tarih boyunca Yahudilerin karşısına çıkan engellere ve Yahudi olan ve olmayanlar arasındaki çizilen doğrulara gönderme yapmıştır. Mekân kullanıcıya kaybolmuşluk hissi vermektedir.

Resim 65 Süreklilik Merdiveni (URL-86), (URL-87)

Mekânda bulunan bir diğer önemli alan ise bellek boşluğudur. Girişi birinci katta bulunmaktadır. İsrailli bir sanatçı olan Menashe Kasihman'ın Shalechet çalışması sergilenmektedir. Çalışma metal levha insan yüzlerinden oluşmaktadır. Levhalar boşluğun zeminine konulmuş ve kullanıcıların üzerinde gezmeleri hedeflenmiştir. Kullanıcıların bu metal levalar üzerinde gezerken çıkarttıkları ses ile

dünya üzerinde olup bitene karşı bireylerin sorumluluklarını hatırlamasına ve bireylerin yüklerini anımsamasına gönderme yapılmıştır.

Resim 66 Bellek Boşluğu, Detay (URL-88), (URL-89)

Mekanda kavramsal tema (konsept), soykırım, süreklilik, göç şeklinde tanımlanabilmektedir. Tasarımcı kavramsal temayı (konsept) boşluğun geometri kurgusu ile tüm iç mekanlarda kullanıcıya hissettirmiştir. Müze içinde kullanılan altı adet boşlukta tasarımcı mimari mekânı oluşturan öğeleri en az seviyede kullanmıştır. Dışa kapalı olan yapının kabuğu, kırılmalarla düzenlenmiş geçitler, plandaki kırıklıklar iç mekânda kaybolma, korku, belirsizlik, tedirginlik, huzursuzluk vb. hissettirmektedir. Tasarımcı müzenin tasarımında bireye vermek istediği imgelemi, kavramsal temayı (konsept) baskın olarak kullanmış ve mekânsal olarak kurgulamıştır. Yapıda sergilenenlerden ziyade yapının mekânsal kurgulanışı ön plandadır.

4.1.2.Pompidou Kültür Merkezi / Renzo Piano-Richard Rogers

Proje yılı	1971-1977
Proje adı	Pompidou Kültür Merkezi
Proje tipi	Ulusal Modern Sanat Merkezi
Lokasyon	Fransa/Paris
Kavramsal tema (konsept)	Serbest plan, yapı- teknoloji ilişkisi, çıplak strüktür, endüstriyel estetik
Stil	High-Tech mimari ²

Tablo 2 Pompidou Kültür Merkezi Hakkında Genel Bilgiler

² High-Tech mimari: 1970’li yılların başında alternatif teknoloji olarak ortaya çıkan High Tech mimari, endüstride elektronik, bilgisayar, silikon çipler, robotlar anlamına gelirken mimaride belirli bir stil/tarz anlamına gelmektedir (URL-90).

Pompidou kültür merkezi 1971-1977 yılında Renzo Piano ve Richard Rogers tarafından tasarlanmıştır. Fransa'nın Paris kentinde bulunan yapı günümüzün önemli sanat merkezlerinden biridir. Yapı 2 hektarlık bir alan üzerinde tasarlanmıştır. Tasarımcı bu alanın yarısının içine eğim oluşturarak yapının girişine doğru alçalan bir meydan oluşturmuştur. Yapının ön kısmında kalan bu alan meydan olarak kullanılmış ve günümüzde en çok kullanılan meydanlardan biri haline gelmiştir.

Resim 67 Pompidou Kültür Merkezi Genel Görünüm (URL-91)

Pompidou kültür merkezinin içinde sergi bölümü, kütüphane, sinema, konser salonu, müzik araştırma enstitüsü, video shop, seyir terası, restoran endüstriyel tasarım merkezi ve modern sanat müzesi bulunmaktadır. Yapı toplam 10 kattan oluşmaktadır. Katların 7'si yerüstünde 3'ü yeraltında bulunmaktadır. Yapı tamamen çelik konstrüksiyondan oluşmaktadır. Kolonlar dökme metaller ile beraber 48 metrelik çelik makaslara bağlanmaktadır. Büyük elemanların kullanılması ile iç mekânda fazla strüktürel desteğe ihtiyaç duyulmamıştır. Bu sayede 50ye 70'lik büyük açıklıklar elde edilmiştir. Kolonsuz serbest mekânlar elde edilmiştir(URL-92).

Resim 68 Pompidou Kültür Merkezinin İ  Mekk n Görüntüsü (URL-93)

Tasarımcı mekân içindeki serbestliği arttırmak için mekanda kullanılan sirkülasyon elemanlarını yapının dışında konumlandırmı tır. Merdivenler, asansörler taşıyıcı siteminde bulunduğu cepheye ta ınmı tır. Yürüyen merdivenler binanın cephesinde transparan bir cam tüp ile zikzak çizerek yükselmektedir (URL-94).

Resim 69 Merdivenler, Asansörler ve Taşıyıcı Siteminde Bulunduğu Cephe (URL-95)

Yapı bilindik müze yapılarından farklıdır. Yapıyı oluşturan mekanik, elektrik vb. gibi birçok sistem elemanı yapının Beaubourg caddesine bakan cepheye taşınarak sergi elemanı olması üzerinden kurgulanmıştır. Her bir eleman farklı renklerde boyanmıştır. Kırmızı renk insan dolaşım alanlarını (asansör, yürüyen merdiven), yeşil renk su tesisatını, sarı renk elektrik (kablo) tesisatını, mavi renk ise havalandırmayı temsil etmektedir. Elemanlar i levin ötesinde estetik algıyı oluşturan bir bütündür. Bu elemanların taşındığı cephe kamusal bir cephedir. Bu sayede tasarımcı mekk nı odak haline getirmiştir.

Resim 70 Sistem Elemanlarının Taşındığı Cephe (URL-96)

Pompidou kültür merkezi Hi-Tech mimarisinin dünyadaki gidişatını belirleyen yapı olarak düşünülmektedir. Yapıda bulunan serbest plan, dış cepheye taşınan sistem elemanları Hi-Tech mimariyi çağrıştırmaktadır. Renkli bir kaos simgeleyen yapı bu renkli kaos ile Hi-Tech kavramını etkili bir stil haline getirmiştir.

70’li yıllarda gelenekselciler tarafından şehrin silüetini bozduğu düşünülse de günümüzde teknik ve kavramsal açıdan günceliğini koruyarak başarılı olduğunu kanıtlanmış durumdadır (URL-97).

4.1.3.Reichstag Binası / Norman Foster

Proje yılı	1992-1999
Proje adı	Reichstag Binası
Proje tipi	Kamu Binası
Lokasyon	Almanya/Berlin
Kavramsal tema (konsept)	Yönetimin Şeffaflığı Halkın Yönetime Katılımı, ekoloji sürdürülebilirlik, Doğu ve Batı Almanya’nın birleşmesi kavramı
Stil	Neo-Barok mimari ³

Tablo 3 Reichstag Binası Hakkında Genel Bilgiler

Reichstag binası 1894 yılında kullanıma açılmıştır. Bina Alman imparatorluğunun ilk parlamento binasıdır. II. Dünya savaşında zarar gören yapı,

³ Neo-Barok mimari: 16. ve 18. yüzyıllarda boy gösteren ve müzik ve diğer sanat dallarında da etkilerinin görüldüğü bir akımdır(URL-98).

mimar Norman Foster tarafından 1999 yılında yenilenmiştir. Proje uygulanırken binanın ana kısmına dokunulmamıştır. Norman Foster neo-barok yapının savaş sonrası eklenen konstrüksiyonu kaldırmıştır. Yapının kendisinde bulunan eski kubbenin yeri korunmuş ve tekrardan çağdaş bir şekilde tasarlanmıştır (Kılıç,2015:145-146).

Resim 71 Reichstag Binası Genel Görünüm (URL-99)

Yapının genel görüntüsü incelendiğinde kent dokusu ile uyumlu olduğu gözlenmektedir. Çağdaş çatının bina ile ilişkisine bakıldığında zıtlık kavramı ön plana çıkmaktadır.

Resim 72 Reichstag Binası (URL-100)

Yapının çatısında bulunan büyük cam strüktür tarihi dokuya katılan çağdaş bir ektir. Eski kültürel birikimleri bina tasarımına yansıtırken, yeni teknolojik gelişimler açığında ortaya çıkan biçimlenişleri de arka formda kalan kubbesel mimari ile desteklediği görülmektedir. Bu kubbe sayesinde mekân doğal ışık ile aydınlatılmıştır. Kubbe ile beraber ekoloji ve sürdürülebilirlik ilkeleri ön plana çıkmıştır.

Resim 73 Çağdaş Ek Olan Kubbenin Görüntüsü (URL-101)

Çağdaş bir ek olan kubbe toplantı salonunun üzerinde konumlandırılmıştır. Kubbe aynı zamanda içine girilebilen ve şehrin manzarasına hâkimdir. Şeffaflık sayesinde yönetimin şeffaflığı, halkın yönetime katılmasına gönderme yapılmıştır. Bu neden ile kubbe soyut ve somut bir anlam taşımaktadır. Gece ışıklandırması olan çatı strüktürü sayesinde halkında odak noktası haline gelmiştir.

Resim 74 Çağdaş Ek Olan Kubbenin İç Mekân Görüntüsü (URL-102)

Kubbenin iç mekânında kullanılan aynalarla düzenlenmiş olan taşıyıcı gece de ışığı yansıtmaktadır. Bu ışık demokratik sürecin canlılığını ifade etmektedir(URL-103). Bu sayede demokrasinin yerine vurgu yapılmış ve halk yerini daha kolay algılayabilmektedir.

Yapıda ekolojik ve sürdürülebilirlik ilkeleri ön plandadır. Bu ilkelerde tasarımı şekillendirmektedir. Kubbenin üzerine fotovoltaik özellikli solar paneller eklenmiş olup enerji tüketimi en az seviyeye çekilmiş ve havalandırma sağlanmıştır. Bu enerji sayesinde ek binanın da enerji ihtiyacı karşılanmaktadır. Foster enerji sağlanmasında bitkisel yağ kullanmış ve karbondioksiti azaltmıştır (Kılıç, 2015:145,148).

Çağdaş kubbede Norman Foster dört ana unsura dikkat etmiştir. Bunlar;

- Önemli demokratik form
- Halkın yönetime katılması, şeffaf siyaset anlayışı
- Kent tarihinin ülkelerin yaşamına etkisi gibi, yapılarda da şekillenmesini sağlayan güç olarak algılanması
- Sürdürülebilir mimarlık ile düşük enerji ve çevre dostu tasarımın ortaya çıkarılması(URL-104).

4.1.4.Haydar Aliyev Merkezi / Zaha Hadid

Proje yılı	2007-2012
Proje adı	Haydar Aliyev Merkezi
Proje tipi	Kültür Merkezi
Lokasyon	Azerbeycan/Bakü
Kavramsal tema (konsept)	Mitolojide yer alan Hazar denizinin yükselişi
Stil	Organik mimari ⁴

Tablo 4 Haydar Aliyev Merkezi Hakkında Genel Bilgiler

Haydar Aliyev Merkezi 1012 yılında Zaha Hadid tarafından tasarlanmıştır. Azerbeycan'ın Bakü şehrinde bulunan yapının yapımı 3,5 yıl sürmüştür. Binanın konumlandığı meydan kamuya açık bir meydandır. Tasarımcının diğer yapılarına bakıldığında ve dış kabuğun zorluğu ile düşünüldüğünde 3,5 yıl kısa bir süredir. Yapı ilk izlenimde ne olduğu anlaşılmayan mistik bir görünüme sahiptir. Kabuk organik form ile inşa edilmiş ve tasarımın kavramsal temasını (konsept) oluşturmuştur. Mekân; kent meydanı biçim ve arazi iç dış arasındaki ayrımı belirsizleştirmektedir (URL-105).

⁴ Organik mimari: yapıların biçimlenişinde, işlevleri ve çevreleriyle ilişkileri bakımından doğal organizmalardaki uyum ve yetkinliği çıkış noktası alan çağdaş mimarlık akımıdır(URL-106).

Resim 75 Haydar Aliyev Merkezi Genel Görünüm (URL-107)

Yapının içinde konferans salonu, üç adet oditoryum, kütüphane, sanat galerileri, konser alanları ve müze bulunmaktadır.

Tasarımcı tasarımlarında genellikle akışkan ve yuvarlak hatlı stili ile tanınmaktadır. Yapının dış kabuğu dalgalı bir yüzey geometrisine sahiptir. Bu kabuk mitolojideki hazar denizinden esinlenerek tasarlanmıştır. Şehir ölçeğinde dalgalanan bir meydan gözlenmektedir. Bu dalgalar mekânın içinde de devam etmiştir. Aynı Kavramsal tema (konsept) farklı ölçeklerdeki elemanlarla desteklenerek iç mekanda kullanılarak dış mekân ile tasarımda bütünlük sağlanmıştır. Tasarımı oluşturan yapı elemanlarının kıvrımlı şekilleri sayesinde dikkat çekici bir özelliği vardır. Yapıda bulunan döşeme, duvar, çatıyı algılanmakta zorluk çekilmektedir. Başlangıç ve bitiş noktaları belirsizdir. Kullanıcıların serbest form nedeni ile ilgisini çeken yapı kullanıcıya her ziyaretinde farklı izlenimler deneyimlemektedir (Savaşır ve Tuğrul, 2014:5).

Resim 76 Haydar Aliyev Merkezi Dış Mekân (URL-108)

Resim 77 Haydar Aliyev Merkezi İç Mekân (URL-109)

Tasarımda akışkanlık bu bölge için aslında yeni değil. Geleneksel İslam Mimarisinde sütun sıraları da ormandaki ağaçlara benzer bir şekilde akıcı görünürler ve hiyerarşisiz bir alan oluştururlar. Halılardan duvarlara, duvarlardan tavana, tavandan kubbeye devam eden kaligrafi ve süs desenlerinin sürekliliği mimari öğelere inşa edildiği zemin arasında görünmez bağlar kurar ve aralarındaki ayrımı bulanıklaştırır. Bu projede amaç, bu tarihsel mimari anlayışla ilişkilendirmek; fakat bunu yaparken sadece onu taklit etmek değil, daha detaylı ve çağdaş bir yaklaşımla yorumda bulunmaktır (Anonim, 2014: 131).

4.1.5.Dans Eden Ev / Frank Gehry- Vlado Milunic

Proje yılı	1994-1996
Proje adı	Dancing House
Proje tipi	Ofis
Lokasyon	Çek Cumhuriyeti/ Prag
Kavramsal tema (konsept)	Dinamik ve Statik Firgürler, Fred Astaire ve Ginger Rogers
Stil	Dekonstrüktivizm

Tablo 5 Dans Eden Ev Hakkında Genel Bilgiler

Frank Gehry ve Vlado Milunic'in ortak tasarımı olan Dans Eden Ev 1996 yılında Prag'da tamamlanmıştır. Tasarımcılar Hollywood filmlerinin dansçıları olan Fred Astaire ve Ginger Rogers'ı kendilerine kavramsal tema (konsept) seçmişlerdir (Gündem ve Antel, 2015: 84).

Resim 78 Fred Astaire ve Ginger Rogers (URL-110)

Dansçılarının görüntüsünü binaya aktaran tasarımcılar kavramsal temayı (konsept) desteklemek için binanın pencerelerinde dansın ritmini göstermiş, Ginger'in eteğinin kıvrımını ise bina formuna yansıtmışlardır.

Resim 79 Tasarımcıların Dansın Ritmine Gönderme Yapmak Amacı İle Tasarladığı Çıkma Camlar (URL-111)

Resim 80 Dans Eden Ev Genel Görünüm (URL-112)

Yapı iki parçadan oluşmaktadır. Birinci parçada cam kütle ve eğimli sütunlardan ikinci parça ise dalgalı bir formdan oluşmaktadır. Binanın zemininde kafeler vardır. Yapının üst kısımlarında ofisler bulunmaktadır. Yapının üst kısmında ise ziyaretçilerin şehri izlemesi için panoramik bir restoran konumlandırılmıştır (URL-113).

Resim 81 Celeste Restoran (URL-114)

4.1.6. Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu / Massimiliano ve Doriana Fuksas

Proje yılı	2010-2012
Proje adı	Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu
Proje tipi	Devlet Hizmetleri Salonu
Lokasyon	Gürcistan/ Tiflis
Kavramsal tema (konsept)	Yaprak formu kullanarak iç mekânda orman etkisi yaratmak
Stil	* ⁵

Tablo 6 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu Hakkında Genel Bilgiler

Massimiliano ve Doriana Fuksas'ın tasarımı olan Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu'nun tasarımı 2012 yılında tamamlanmıştır. Bina Kura nehri üzerinde yer almaktadır. Nehir üzerinde bulunan yapı birbirlerine köprüler ile bağlanmaktadır. Bu sayede mekanda aydınlık ve havadar mekanlar oluşturulmuştur.

⁵ Mimar eserinde bir stile bağlı kalmadığını belirtmektedir(URL-117).

Resim 82 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu Genel Görünüm (URL-115)

Yapının üst örtüsü yaprak formunda tasarlanmış olan elemanlar ile kaplanmıştır. Bu elemanları taşıyan kolonlar ile iç mekândaki orman kavramsal teması (konsept) desteklenmiştir (URL-116).

Resim 83 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu (URL-118)

Resim 84 Tiflis Devlet Hizmetleri Salonu İç Mekân (URL-119)

4.1.7.Wassily Sandalyesi/Marcel Breuer

Proje yılı	1925-1926
Proje adı	Wassily Chair
Proje tipi	Oturma elemanı
Kavramsal tema (konsept)	Bisiklet, teknoloji, süreklilik kavramı
Stil	Bauhaus ⁶

Tablo 7 Wassily Sandalyesi Hakkında Genel Bilgiler

Marcel Breuer 20.yüzyıl modernizimin öncülerindendir. Bauhaus eğitmeni olan Breuer dönemde kullanılan Dessau’da kullanılan bisikletten etkilenerek Wassily sandalyesini tasarlamıştır.

Resim 85 Wassily Sandalyesi (URL-121)

Sandalye günümüzde hala kullanılmakta olup popülerliğini korumaktadır. Marcel Breuer sandalye tasarımını Wassily Kandinsky çok beğenince sandalyenin ismi Wassily chair olmuştur. Mobilyanın tasarımında metal ve siyah deri kullanılmıştır. Sandalye hafif ve endüstriyel görünümlüdür (URL-122).

⁶ Bauhaus: Modernleşmenin tasarımı olarak tanımlanan Bauhaus Sanat Akımı, bir eğitim hareketinin ya da bir stilin ötesinde, 1850 yılından bu yana Avrupa’da yürürlükte olan ekonomik, kültürel ve toplumsal modernleşme programını ifade etmektedir(URL-120).

Resim 86 Moholy-Nagy Evi'nin İç Mekân (URL-123)

Sandalye döneminin endüstri materyallerinden yapılan ilk örneğidir. Materyaller en az seviyede kullanılmış, sadelik ön plandadır. Ürün üretildiği tarih ile incelendiğinde günümüzde bile rahat ve konfor koşullarını sağladığı söylenmektedir (Ozan,2009: 58; Tok,2007).

4.1.8.Butterfly Tabure/Sori Yagani

Proje yılı	1950
Proje adı	Butterfly Stool
Proje tipi	Oturma elemanı
Kavramsal tema (konsept)	Doğu batı sentezi, kelebek formu
Stil	Modernizm ⁷

Tablo 8 Butterfly Stool Hakkında Genel Bilgiler

1950'li yıllarda Japonya İhracat ve Ticaret Örgütü tasarım öğrencilerini Avrupa'ya ve Amerika'ya göndermiştir. Bununla beraber doğu ile batının sentezinden oluşan bir tasarım dönemi başlamıştır. Doğunun tarzı batının etkisi ile biçimlenmiştir (Canoğlu, 2012: 23).

⁷ Modernizm: kültürel eğilimler ve değişimlerle birlikte 19. Yüzyılın sonu ve 20. Yüzyılın başlarında Batı toplumunda geniş çaplı ve çok kapsamlı dönüşümlerden kaynaklanan felsefi bir harekettir (URL-126).

Resim 87 Butterfly Stool (URL-124)

Japon tasarımcı olan Sori Yagani tarafından tasarlanan sandalyedir. Tasarım tarihinde doğu ve batının sentezi olarak bilinmektedir. İki adet kontrplak, 77 pirinç gergi ile ayakta durmaktadır.

Resim 88 Walter Gropius'un Evi - Butterfly Stool İç Mekânda Kullanımı (URL-125)

4.1.9.Red and Blue Chair /Gerrit Thomas Rietveld

Proje yılı	1918
Proje adı	Kırmızı, Mavi sandalye
Proje tipi	Oturma elemanı
Kavramsal tema (konsept)	Saf yalın renk ve evrensellik, makineleşme, Piet Mondrian'ın tablosundan esinlenme
Stil	De Stijl ⁸

Tablo 9 Red And Blue Chair Hakkında Genel Bilgiler

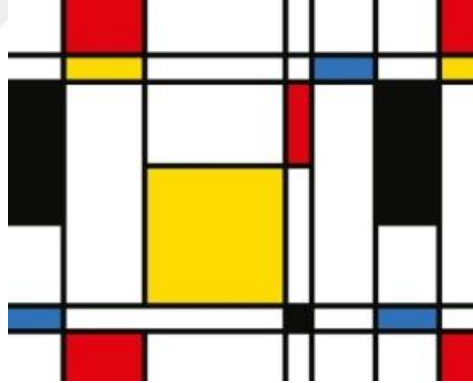
⁸ De Stijl: 1917'de Theo van D oesburg tarafından yayınlanmaya başlayan aynı adlı derginin adını taşıyan modern sanat akımıdır (URL-129).

De Stijl akımının en tanınmış kişisi olan Rierveld,1918 yılında üretilen sandalye kırmızı, mavi ve sarı lake olarak tasarlanmıştır. Sandalyenin oturma kısmı mavi, arka kısmı kırmızı, tüm parçaların uçları ise sarı renktedir. Dönemde yalınlık, saf renkler ve evrensellik ön plandadır.

Resim 89 Red and Blue Chair (URL-127)

Piet Mondrian'ın resimlerinin soyutlanmış veya üçüncü boyuta kalkmış hali olarak düşünülebilir. Mondrian'ın resimlerinin dekorasyon olarak kullanılmış halidir.

Resim 90 Piet Mondrian Tablosu (URL-128)

Sandalye Konstrüktivizm akımı ve ilkelerini yansıtmaktadır. Oturma elemanında basitlik, açıklık, parçaları üç boyutlu etkileşimi ve detayların açıklığı oturma elemanının öne çıkan özellikleridir (Şahinkaya, 2009: 75).

4.1.10.Salvador Dali Leda Koltuk- Dudak Koltuk

Proje yılı	1918
Proje adı	Leda Armchair- Lip Sofa
Proje tipi	Oturma elemanı
Kavramsal tema (konsept)	Kadın-Cinsellik
Stil	Sürrealizm ⁹

Tablo 10 Leda Armchair-Lip Sofa Hakkında Genel Bilgiler

Salvador Dali ailesinin ilk çocuğunun ölümünden sonra 1904 yılında İspanya’da dünyaya gelmiştir. Aile ölen çocuğun ismini Dali’ye vermiştir. Dali daha çocukken ölüm ve cinsellik arasındaki ilişkiyi algılamaya başlamıştır. Kadın ve cinsellikten uzak duran ressam çocukluğunda yaşadığı travmasını eserlerine yansıtmaktadır. Dali zaman içinde Gala isimli bir kadına âşık olmuştur. Kadın Dalinin arkadaşı Paul Eluard ile evlidir. Gala esini terk edip Dali ile evlenip gerçek üstü aşkları başlamıştır. İç dünyasını sanatına yansıtan sanatçı tasarımlarında kadın ve cinselliği kavramsal tema (konsept) olarak seçmiştir(URL-130).

Resim 91 Salvador Dali’nin Kadın Ve Cinsellik Temalı Mobilyaları (URL-131), (URL-132), (URL-133)

⁹ Sürrealizm: “Gerçek üstücülük” olarak da anılan bu akımın ilk kez 1924 yılında Fransız asıllı şair Andre Breton tarafından ortaya çıkartılmış bir sanatsal akım olduğu söylenebilmektedir. Sürrealizmin kelime anlamı gerçek dışı, gerçek üstü gibi anlamlar olduğu için bu akımın temel amacı bireylerin bilinçaltını serbest bırakarak sınırsız düşünce ve duygularını serbest bir şekilde anlatabilmesini sağlayabilmektir(URL-134).

4.1.11.Kelebek Sandalye/Eduardo Garica Campos

Proje yılı	2012
Proje adı	Monarch Chairs
Proje tipi	Oturma elemanı
Kavramsal tema (konsept)	Doğadan Etkilenme
Stil	Biomimesis ¹⁰

Tablo 11 Kelebek Sandalye Hakkında Genel Bilgiler

Tasarımcı tasarımında Meksika’da bulunan Monarca kelebeğinden etkilenmiştir. Kelebek; kırılgan bir yapıya sahip olmasına rağmen dayanıklı ve uzun ömürlü bir türdür(URL-135).

Resim 92 Kelebek üzerinde sandalye silueti (URL-136)

Tasarımda estetik ön planda ve aynı zamanda işlevseldir. Tasarım tek parça üretilen bilinmektedir. Tasarımcı doğayı taklit ederek kelebeğin kanat şekline esinlenmiştir. Sandalyeler birbirlerine dönük şekilde olduklarında kelebeğin formunu anımsatmaktadır. Tasarımcı aynı zamanda Art-nouveauda ki organik formlara gönderme yapmıştır (URL-137).

¹⁰ Biomimesis: canlı cansız varlıkların taklit edilerek yeni tasarımlara esin kaynağı olması kavramı 20.yüzyılın sonunda literatüre girmiş, doğadan esinlenme/öğrenme/uyarlama ve/veya uygulama biçimlerinin neler olabileceği ve farklı bilgi/teknoloji alanlarında nasıl kullanılabileceği sistematik olarak tartışılmaya başlanmıştır (Selçuk ve Sorguç, 2007:451)

Resim 93 Kelebek Sandalye (URL-138)

4.2. TÜRKİYE ÜZERİNDEN ÖRNEKLER

Bu bölümde Türkiye üzerinden, Sancaklar Camii, GOSB Camii, Milli Reasürans Çarşısı, Taklamakan örnekleri incelenmiştir.

4.2.1.Sancaklar Cami / Emre Arolat

Proje yılı	2013
Proje adı	Sancaklar Cami
Proje tipi	Dini Yapı
Lokasyon	Türkiye/İstanbul
Kavramsal tema (konsept)	Mağara Konsepti dinsel mekânın özüne inmek tanrı ile yalnız kalmak organik form
Stil	Organik mimari

Tablo 12 Sancaklar Cami Hakkında Genel Bilgiler

Sancaklar camii 2013 yılında Emre Arolat tarafından İstanbul Büyükçekmece de yapılmıştır. Yapının çevresinde yoğun kullanılan oto yol bulunmaktadır. Otoyolun çevresi kırsal alandır(URL-139).

Resim 94 Sancaklar Cami Genel Görünüm (URL-140)

Caminin avlusundaki yüksek duvarlar mekânın huzurlu atmosferi ile dışardaki karmaşık dünya ile arasındaki sınırı ifade etmektedir. Mekânda dışardan algılanabilen tek mimari unsur uzun sancaktır. Sancağın altındaki yapıya parkın içinden geçen bir yol ile ulaşılmaktadır. Mekân içinde dış dünyadan tamamen bir kopma söz konusudur. Yapı tamamıyla arazi ile birleşmektedir.

Tasarımcı malzeme seçiminde sadeliği ön plana çıkarmıştır. Modern mimari ile sadeliği uyumlu bir şekilde kullanmıştır.

Arazinin eğimlerine göre şekillenen merdivenler ile yer altındaki cami ye inilmektedir. Aydınlatma doğal güneş ışıkları ile sağlanmaktadır. Tavan standart kubbeden farklı olarak organik bir formda tasarlanmıştır. Bu sayede akustik güçlendirilmiş ses kalitesi artmıştır.

Resim 95 Sancaklar Cami İç Mekân (URL-141)

Modernizimin sadeliğinden etkilenen kible duvarı süslemesizdir. Bu sayede ibadete yönelimi güçlendirmektedir. Caminin bir mağara içinde olması yalnızlığı simgelemektedir.

Resim 96 Sancaklar Cami İç Mekân (URL-142)

Tasarımcı, İslam İnancında Hz. Muhammed’e vahiylerin gelmiş olduğu Hira Mağarasından esinlenerek yapıyı tasarlamış, yapıda mistik bir atmosfer oluşturulması hedeflenmiştir (Oral, 2017; 245).

4.2.2.GOSB Camii/ Ahmet Alaz Albay

Proje yılı	2012-2015
Proje adı	GOSB Cami
Proje tipi	Dini Yapı
Lokasyon	Türkiye/ Gebze
Kavramsal tema (konsept)	Gelenekselliğin modern mimarlıkta uygulanması, gelenekselliğe atıf, sonsuzluk
Stil	Modern mimari

Tablo 13 GOSB Cami Hakkında Genel Bilgiler

GOSB Camii Kocaeli Gebze yolu üzerinde bulunmaktadır. 2015 yılında tamamlanan yapının planı Mimar Sinan’ın eserlerindeki kare plan üzerine tasarlanmıştır. Yapının köşelerinden yükselen dört adet kule vardır.

Resim 97 GOSB Cami Genel Görünüm (URL-143)

Cami gelenekselden fazla uzaklaşmadan modern bir çizgiye sahiptir. Dış görüntüsü altın renginde basık bir kubbe ile örtülüdür. Bu kubbe sonsuzluğu ifade etmektedir(URL-144).

Avluda bulunan duvarlar geleneksele göre daha alçaktır. Bu sayede mekân daha açık bir avluya sahiptir. Tez kapsamında incelenen Emre Arolat'ın tasarladığı Sancaklar Cami ile GOSB Cami'nin minareleri benzerlik göstermektedir. Minareler düz ve sadedir. GOSB Cami'nin minaresi şerefe kısmı beton ile çevrilmiştir.

Resim 98 GOSB Cami Avlu (URL-145)

Yapı arazinin eğimine göre inşa edilmiştir. Caminin içinde ofis, kütüphane vb. alanlar bulunmaktadır.

İç mekânda kubbenin genişliği ile ferah bir atmosfer oluşturulmuştur. Cephelerin dört tarafı camlarla kaplıdır, iç mekânda doğal ışık hâkimdir. Mekânda ışık gölge oyunları oluşturulmuştur. İç mekânda en dikkat çeken eleman avizedir.

Sade bir tasarıma sahip olan avize iç içe geçmiş halkalardan oluşmaktadır. Zemin gri renktedir. İç mekân gri sütunlar ile desteklenmiştir (Akbulut, 2017: 40).

Resim 99 GOSB Cami İç Mekân (URL-146)

Modern olarak tasarlanan minber, mihrap ve vaaz kürsüsü iç mekân tasarımı ile uyumludur.

Resim 100 GOSB Cami mihrap ve vaaz kürsüsü (URL-147)

4.2.3. Milli Reasürans Çarşısı/ Sevinç Hadi& Şandor Hadi

Proje yılı	1988-1992
Proje adı	Milli Reasürans Çarşısı
Proje tipi	Sergi Mekanı
Lokasyon	Türkiye İstanbul
Kavramsal tema (konsept)	Kent insan ilişkisi
Stil	Modern Mimari

Tablo 14 Milli Reasürans Çarşısı Hakkında Genel Bilgiler

Tasarımını Sevinç ve Şandor Hadi'nin yaptığı Milli Reasürans Çarşısı Şişlide Teşvikiye Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Tasarım alanı yoğun araç ve yaya

trafiğine sahiptir. Tasarımcının duvarlaşmış bir cephe ile sokak üzerindeki tasarım büyük bir problem haline gelmiştir. Tasarımcı problemi kentsel bağlam ve insan ölçeğinde çözmüştür. Projenin yer ile bağımlı güçlendirmiştir (Karabacak, 2015: 63).

“Milli Reasürans binasını özel kılan durumun, bulunduğu kentsel noktada, yapının taşıdığı iddia ve göz önüne aldığı riskte yarattığı inancındayım. Bu risk, yapının, güvenlik konusunun hassaslaştığı bir programa (genel müdürlük binası) sahip olması, yapının ölçeği ile Nişantaşı'nın tarihsel verileri oldukça güçlü konut dokusu içindeki tavrı ve Maçka Palas'ın yanındaki konumudur. Aslında bu risk, tasarım aracılığı ile yapının çevreyi dönüştürücü ve çözücü gücüne karşı alınmıştır. Farkında olunan bu yabancı ve dönüştürücü güç, tasarım aracılığı ile Nişantaşı hayatının bir parçası kılınmaya çalışılmıştır”

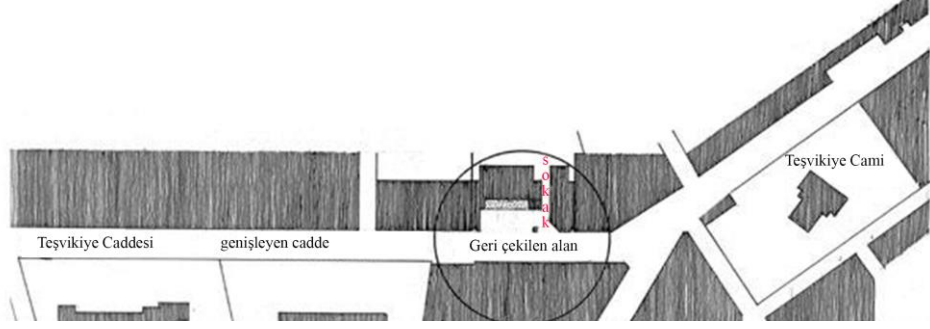
(Karabacak.2015:63;Dündaralp.2015).

Resim 101 Milli Reasürans Çarşısı Genel Görünüm (URL-148)

Sevinç ve Şandor Hadi cephede açıklık sağlamak için kütlenin alt kısmını içeri çekmiş ve alt kattaki kütleyi yok etmiştir. Bu sayede sokak boyunca devam eden cepheyi kullanıcıyı kucaklayan bir unsur haline getirmiştir. Aynı zamanda kent içinde bir sirkülasyon alanı oluşturulmuştur. Mekânda yaratılan boşluk bilinçli şekilde yapılmıştır.

Yoğunluğun etkisi bu oluşturan boşluk sayesinde en az seviye ulaştırılmıştır. Ticari devamlılık sağlanmış, iki caddeyi birbirine bağlayan bir sirkülasyon alanı yaratılmıştır.

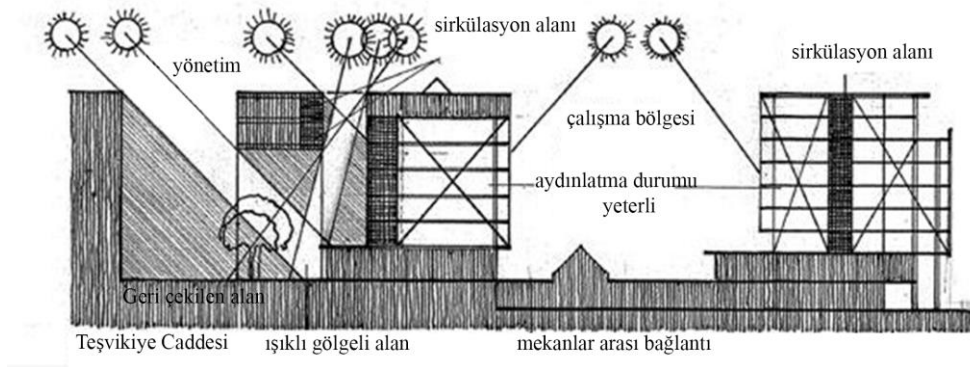
Şekil 15 Vaziyet Planı (Yazar Tarafından İşlenmiş Şekil)

Tasarımcı iki paralel sokağı mekân içinde bir sokak oluşturarak birbirine bağlamıştır. Bu bağlanma dışında sokak kamusal alana da hizmet vermektedir.

Resim 102 İki paralel caddeyi bağlayan sokak (URL-149)

Yapı sade ve yalındır. Tasarımcının kütleyi boşaltmasında ki bir diğer sebep de aydınlatmada çıkan problemleri çözmektir. Şekil 16’da kesit işlenerek üzerinde gösterilmiştir.

Şekil 16 Kesit (Yazar Tarafından İşlenmiş Şekil)

Mekân kent içi kamusal alan kullanımında başarılı bir örnektir. Mekân, kent ve insan ölçeğine inmiştir, mütevazı tavrı sayesinde yapı kent içinde diğerlerinden farklı noktadır. Türkiye'nin modern mimarlık tarihi için oldukça önemlidir (Karabacak, 2015: 70).

4.2.4.B2 Evi/ Han Tümertekin

Proje yılı	1999
Proje adı	B2 Evi
Proje tipi	Konut
Lokasyon	Türkiye/Çanakkale
Kavramsal tema (konsept)	Doğal ve yerel malzeme kullanımı
Stil	Modern Mimari

Tablo 15 B2 Evi Hakkında Genel Bilgiler

Tasarımını Han Tümertekin'in yaptığı B2 Evi Ayvacık'ta Büyükhüsün köyünde yer almaktadır. Yapı sade bir dikdörtgen formdadır. Yapı hafta sonu evi olması için tasarlanmıştır. Yapı eğimli bir arazide konumlandırılmıştır. Tasarımcı köy halkının yaşamını, köyün coğrafyasını inceleyerek tasarıma başlamıştır. Bu sayede köyün geçmişini ve kültürünü yansıtan bir yapı haline gelmiştir (URL-150).

Resim 103 B2 Evi Genel Görünüm (URL-151)

Yapının ön cephesi modern, arka cephesi ise doğal ve yerel malzeme kullanılarak çevre ile uyumu sağlanmış durumdadır. Yapıda kullanılan malzemeler köyün içerisinde seçilmiş ve kullanılmıştır.

Resim 104 B2 Evi Ön Cephe ve Arka Cephe (URL-152), (URL-153)

Yapıda kullanılan malzemeler köyün içerisinde seçilmiş ve kullanılmıştır.

Resim 105 Yerel Ve Doğal Malzeme Kullanımı (URL-154)

İç mekan yalın ve sadedir. Giriş katında oturma odası, üst katta ise yatak odaları bulunmaktadır. Yapıda katlar arasındaki geçişi sağlayan merdiven dışarıda konumlandırılmıştır.

Resim 106 İç Mekân Üst Kat Yatak Odası (Url-155)

4.2.5.Taklamakan/Atila Kuzu

Proje yılı	1999
Proje adı	Taklamakan
Proje tipi	Oturma elemanı
Kavramsal tema (konsept)	Doğa geometri, taklamadan çölü
Stil	De Stijl

Tablo 16 Taklamakan Hakkında Genel Bilgiler

Bir yarışma projesi için tasarlanan Taklamakan isimli tasarım uluslararası tescillenen bir tasarım ürünüdür. İnsan ergonomisine uygun bir şekilde tasarlanan üründe geometrik çizgiler hâkimdir.

Resim 107 Taklamakan (URL-156)

Tasarım ürünü Taklamakan ismi ilk bakışta kum tepeliklerini andıran görüntüsü sebebi ile Çin'in en büyük çölü olan Taklamakan çölünden almıştır. Kullanılacak mekâna derinlik hissi veren akçaağaç ve beyaz polikor seçenekleri ile

doğal ve sıcak bir ortam oluşturmaktadır. Uluslararası platformda ‘Design With Love, Love With Wood’ sloganı ile tescillenmiştir(URL-157).

4.2.6.Dolphin/Aziz Sarıyer

Proje yılı	2012
Proje adı	Dolphin
Proje tipi	Oturma elemanı-şezlong
Kavramsal tema (konsept)	Doğa, yunus.
Stil	Fütüristik ¹¹

Tablo 17 Dolphin Hakkında Genel Bilgiler

Denge ve fonksiyon kavramlarının hassas birleşimlerinden oluşan bir tasarımıdır. Hem koltuk hem de ağırlık sırt kısma verildiğinde şezlong olarak kullanılmaktadır. Yunus soyutlaması ile tasarlanmış bir elemandır. Tasarımcının renk seçimi yunusa gönderme yapmaktadır (URL-158).

Resim 108 Dolphin Genel Görünüm (Url-159)

4.3. ÖĞRENCİ PROJELERİNDEN ÖRNEKLER

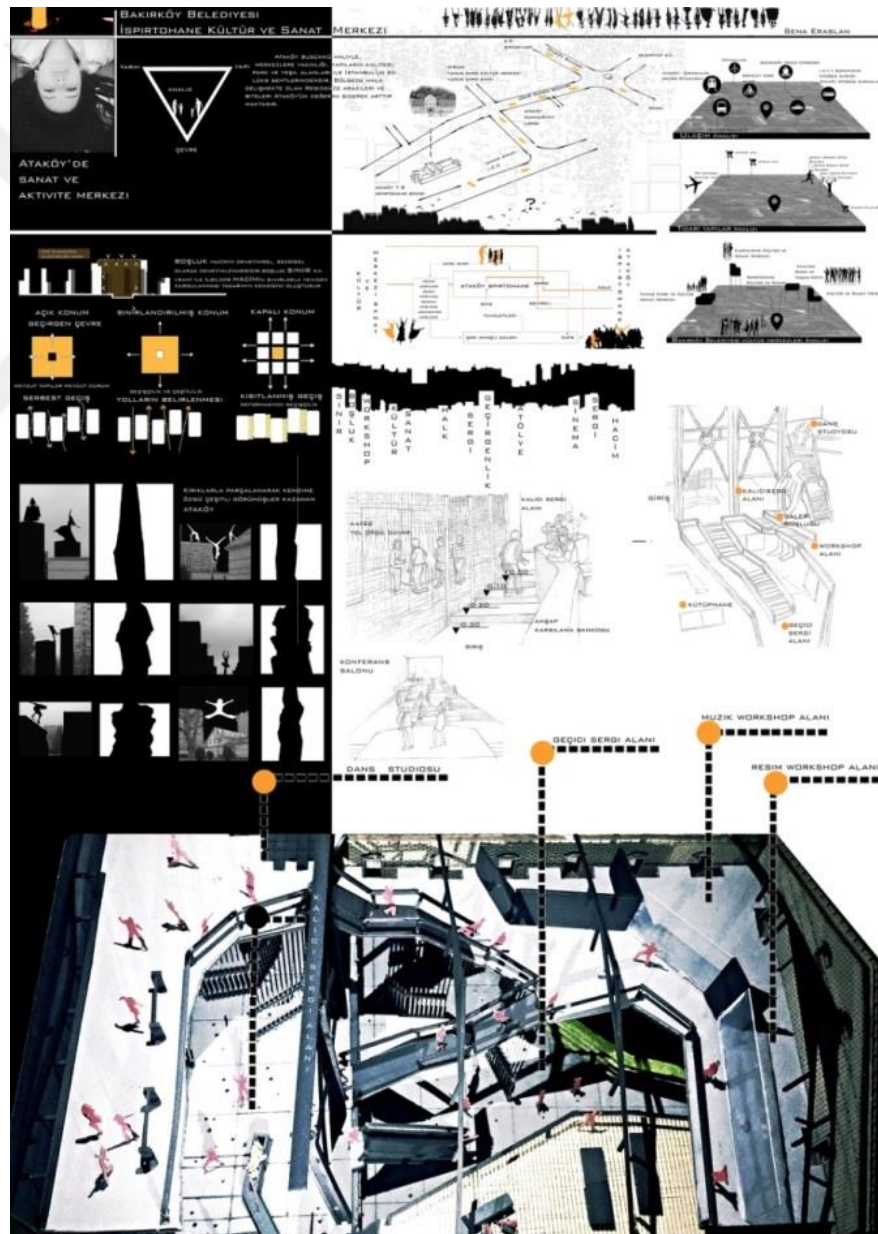
Bu bölümde öğrenci projelerinden, Ataköy’de Sanat ve Aktivite Merkezi, Chivas Regal Konsept Mağazası, Tarla başı Açık Kent Platformu örnekleri incelenmiştir.

¹¹ Fütüristik: Özellikle 1909-1920 yılları arasında İtalya’da ortaya çıkmış modern ve sosyal sanat gelişimlerinin akımıdır (URL-160).

4.3.1. Ataköy’de Sanat ve Aktivite Merkezi

Proje yılı	2014
Proje adı	Ataköy’de Sanat ve Aktivite Merkezi
Proje tipi	Öğrenci Projesi
Lokasyon	Türkiye/İstanbul-İspirtothane Kültür Merkezi
Kavramsal tema (konsept)	Çevre ve yapı ilişkisi- kent dokusu

Tablo 18 Ataköy’de Sanat Ve Aktivite Merkezi Hakkında Genel Bilgiler

Resim 109 Ataköy’de Sanat Ve Aktivite Merkezi Kavramsal Tema (Konsept) Paftası (Yazara Ait)

Ataköy’de sanat ve aktivite merkezi projesinin kavramsal teması (konsept) yapı çevre ilişkisidir. Tasarım alanının çevresi yüksek binalar ile çevrelenmiş durumdadır. Bu çevrede sıkışan yapı iç mekânda rahat ve ferah bir atmosfer oluşturmak hedeflenmiştir. Şekil 17 de mekân çevre ilişkisi ve yapının bulunduğu konu diyagramları ile analiz edilmiştir.

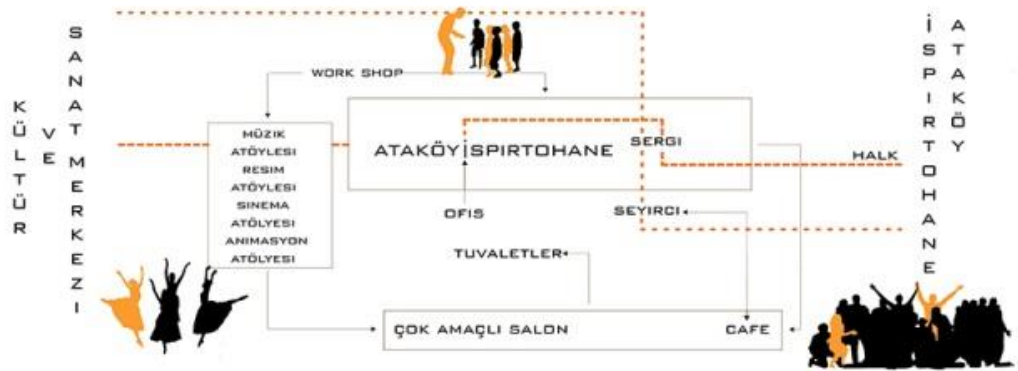
Şekil 17 Mekan Çevre İlişkisi Ve Yapının Bulunduğu Konum Diyagramları (Yazara Ait)

Tasarımda kavramsal temayı (konsept) oluşturma sürecinde çevrede bulunan binalar arasından fotoğraflar çekilmiştir. Şekil 17’de görülen eskiz ve diyagramlardan yararlanılarak, doluluk ve boşluklar arasında grafikler oluşturulup kırıklı yapının ortaya çıktığı gözlenmiştir. Bu kırıklı döşeme iç mekâna yansıtılmış ve oluşan galeri boşluklarında bu kırıklı doku sayesinde mekân çok rahat algılanabilir hale gelmiştir. Bütün katlarda bulunan kırıklı döşeme ile farklı görsel açılarla algılanan mekânlar oluşturulmuştur. Diyagramlarda belirtilen doluluk-boşluk mekânın kırıklı yapısını ön plana çıkarmaktadır.

Şekil 18 Kavramsal Tema (Konsept) Gelişim Süreci Diyagramları (Yazara Ait)

Mekanın ortasına konumlandırılan rampa sayesinde mekan için hedeflenen rahat ve ferah atmosfere ulaşılmıştır. Bölücü elemanların saydamlığı ile atmosfer desteklenmiştir. İç mekanda ofis alanı, geçici sergi alanı, kalıcı sergi alanı, çok amaçlı salon, dinlenme alanı, kafe, workshop alanları ve atölyeler bulunmaktadır. İç mekânda oluşturulan alanlar şekil 18’de gösterilmiştir.

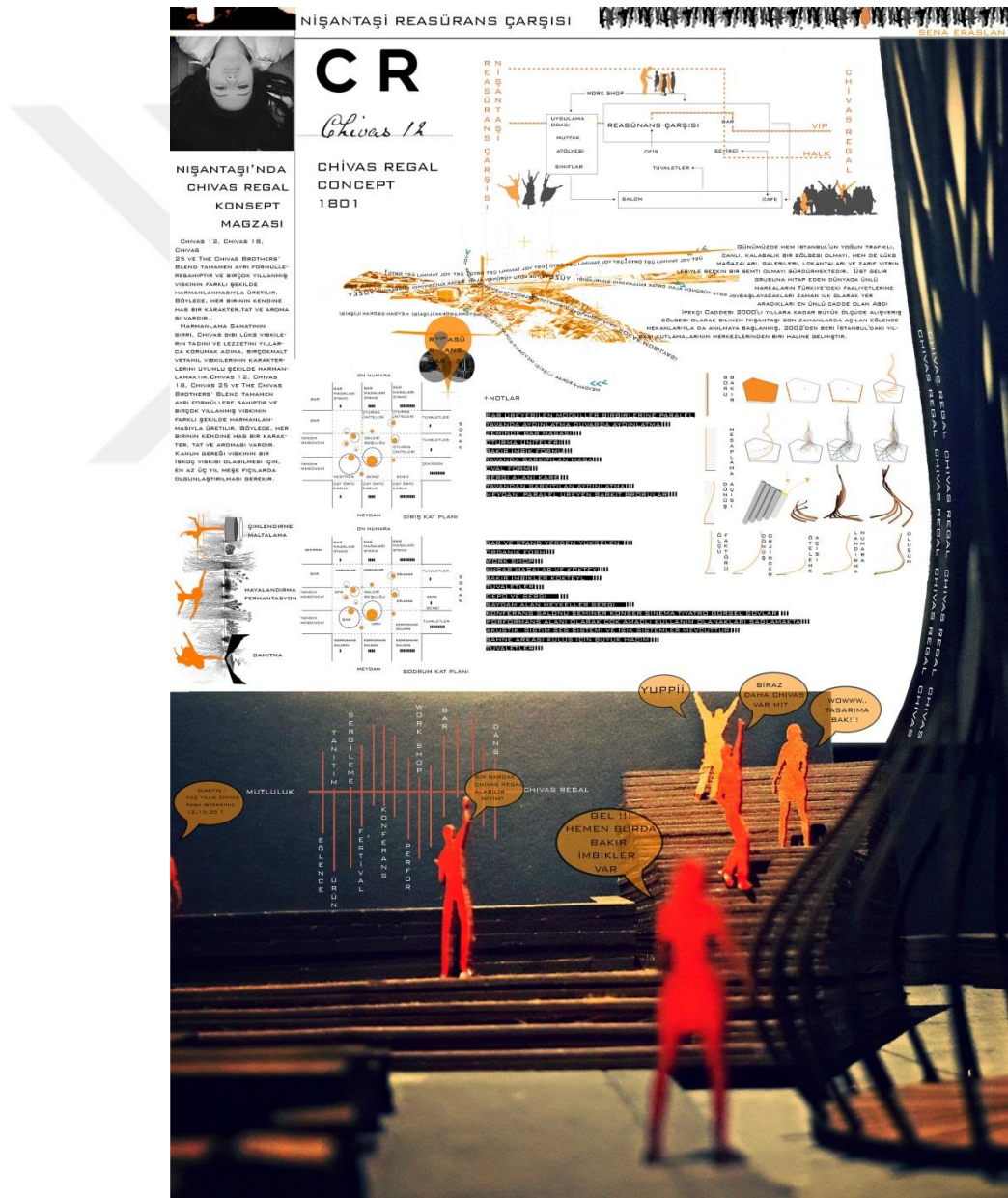

Şekil 19 İç Mekânda Oluşturulan Alanlar (Yazara Ait)

4.3.2. Chivas Regal Konsept Mağazası

Proje yılı	2013
Proje adı	Nişantaşı'nda Chivas Regal Konsept Mağazası
Proje tipi	Öğrenci Projesi
Lokasyon	Türkiye/İstanbul-Reasürans Çarşısı
Kavramsal tema (konsept)	Viski şişesinin stilizasyonu

Tablo 19 Chivas Regal Konsept Mağazası Hakkında Genel Bilgiler

Resim 110 Chivas Regal Konsept Mağazası Kavramsal Tema (Konsept) Paftası (Yazara Ait)

Milli reasürans çarşısında tasarlanan proje Chivas Regal konsept mağazası olarak isimlendirilmiştir. Tez kapsamında Türkiye’den örnekler kısmında Milli Reasürans Çarşısı detaylı olarak incelenmiştir.

Bir viski markası olan Chivas Regal 1801 yılında Chivas kardeşler tarafından üretilmeye başlanmıştır. Viski kelime kökeni Latince olup, yaşam suyu anlamına gelmektedir. Damıtılarak üretilen bir içki türüdür (URL-160). Tasarım sürecinde dikkat edilen kısım damıtma kısmıdır. Damıtma, bakır imbiklerde yapılmaktadır.

Resim 111 İçkilerin Damıtıldığı Bakır İmbikler (URL-161)

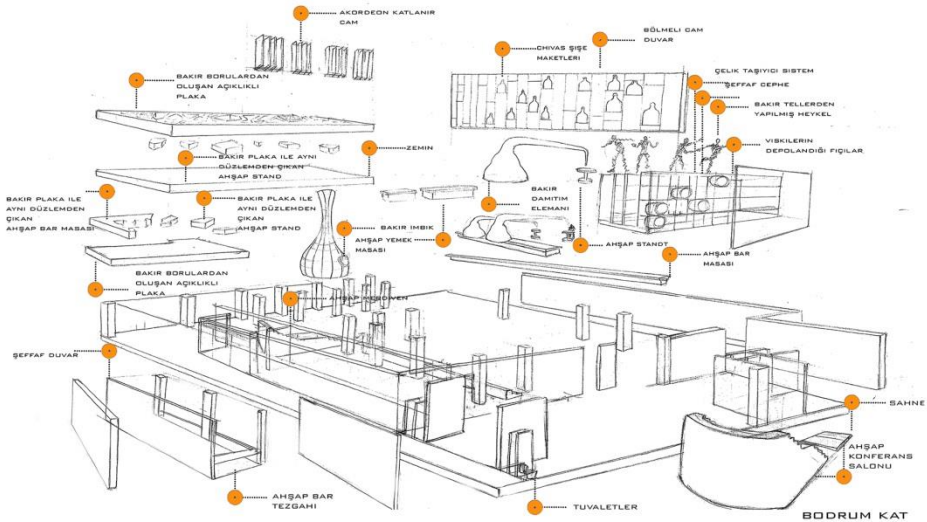
Tasarımın kavramsal teması (konsept) bakırın stilizasyonu seçilmiştir. Bakırın stilizasyonu diyagramlarla oluşturulmuştur.

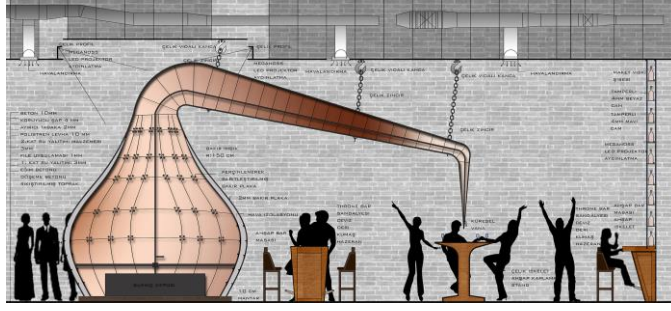
Şekil 20 Bakırın Stilizasyon Diyagramı (Yazara Ait)

[illegible]

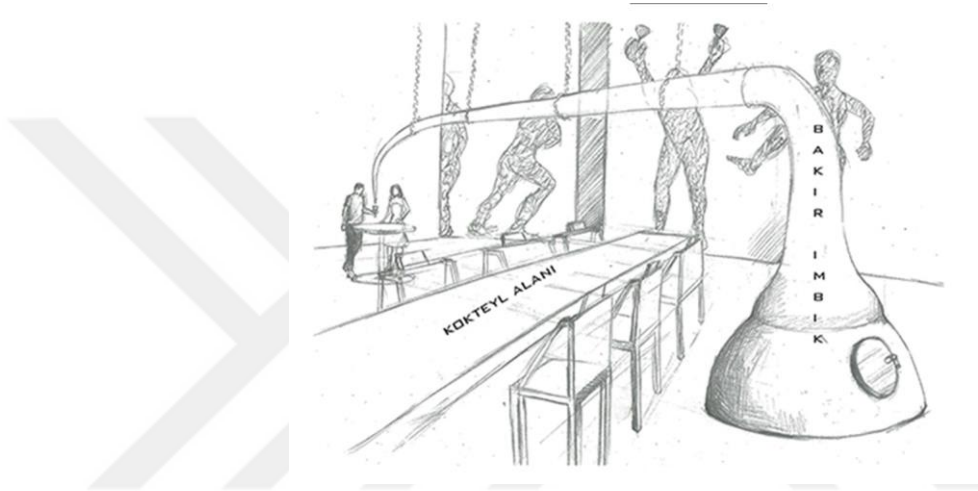
Şekil 21 Patlamış Perspektif Giriş Kat (Yazara Ait)

103

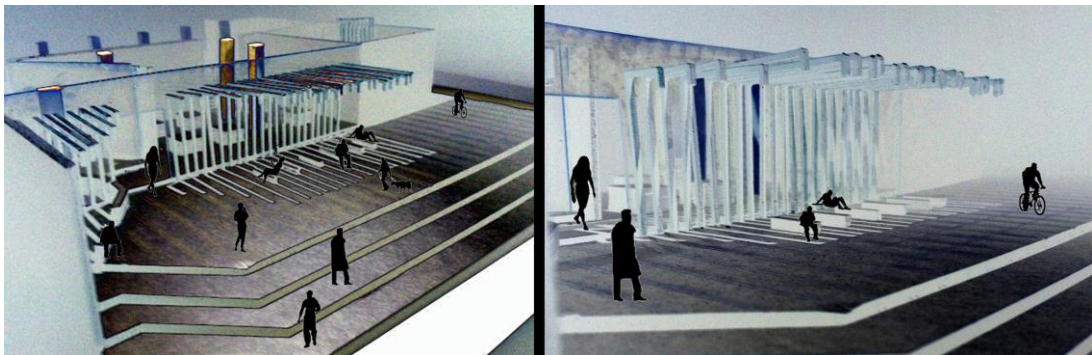

Resim 112 Mekân Kesiti (Yazara Ait)

Resim 113 Mekân Eskizi (Yazara Ait)

Tez kapsamında incelenen Milli Reasürans Çarşısı'nın ön tarafında oluşturan boşluk Sevinç ve Şandor Hadi'nin çıkış noktasıdır. Bu durum bozulmadan bakır borular ile mekânı daraltmadan bir kabuk oluşturulmuştur. Altı kısmında kullanıcıların oturup dinlenebileceği bir alan oluşturulmuştur.

Resim 114 Maket Görselleri (Yazara Ait)

Viski üretiminde kullanılan tahıl çoğunlukla arpadır. Mekânın giriş kısmında arpaların bulunduğu bir alan tasarlayarak kullanıcıya bir viski markasının mağazasında olduğu hissettirilmiştir. Çelik plaka üzerine konulan temperli cam yere gömme aydınlatma ile aydınlatılmaktadır. Arasına konulan sıkıştırılmış buğday mekânda görsel bir etki yaratmaktadır.

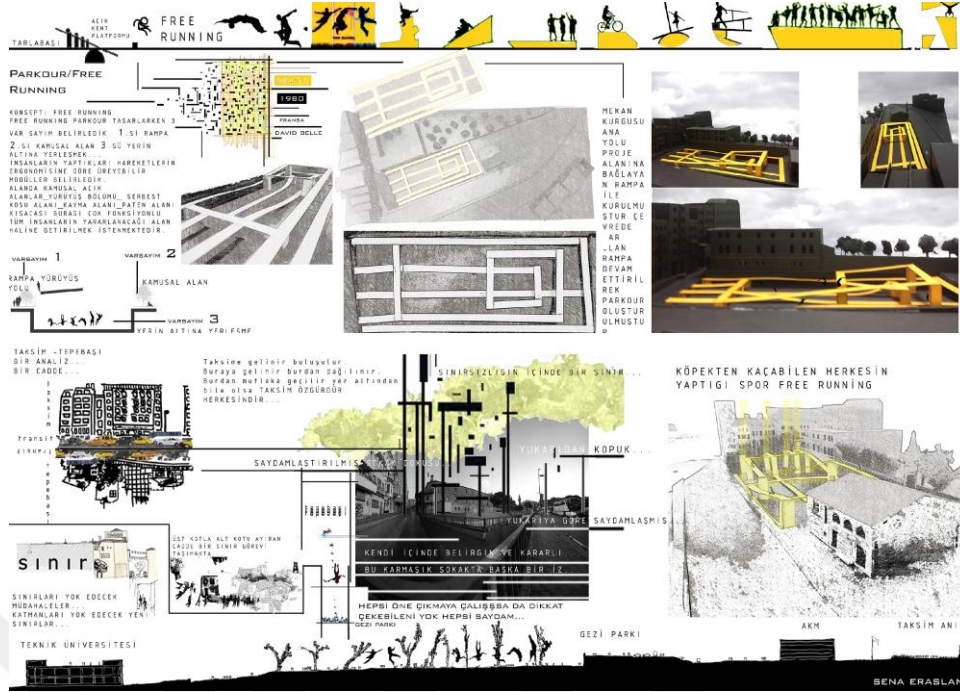

Resim 115 Çalışma Maketi Üzerinden Görseller (Yazara Ait)

4.3.3. Tarlabası Açık Kent Platformu

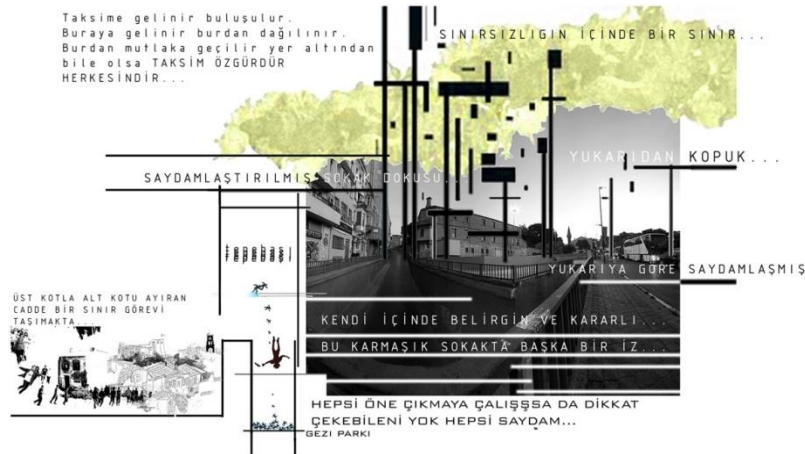
Proje yılı	2013
Proje adı	Tarlabası Açık Kent Platformu-Free Running
Proje tipi	Öğrenci Projesi
Lokasyon	Türkiye/İstanbul
Kavramsal tema (konsept)	Özgürlük, özgür hareket

Tablo 20 Tarlabası Açık Kent Platformu-Free Running Hakkında Genel Bilgiler

Resim 116 Tarlabası Açık Kent Platformu Kavramsal Tema (Konsept) Paftası (Yazara Ait)

Beyoğlu Tarlabası'nda bulunan tasarım alanı mevcut durumda boş bir alandır. Tasarımda kavramsal tema (konsept) özgürlük, özgür hareket edebilmektir. Taksime gelinir, buluşulur. Buraya gelinir buradan dağılınır. Buradan mutlaka geçilir yer altından bile olsa taksim özgürdür herkesindir. Aslında herkes başkasının özgürlüğüne karışmadığı sürece özgürdür. Sloganı ile tasarımın çıkış noktası belirlenmiştir. Mekânın bulunduğu sokak karmaşıktır. Mekândaki bu karmaşıklığı devam ettirerek parkur alanın çevre ile uyum sağlanması hedeflenmiştir.

Resim 117 Mekânı Anlatan Grafik (Yazara Ait)

Mekân kurgusu yapılan alanının sınırları içerisinde, herkesin birbirini görebildiği bir tasarım yapılmıştır. Tasarımda farklı yüksekliklerden oluşturulan alan içerisinde parkur alanının kullanıcılarına tanıdığı olanaklar içerisinde özgürlük vardır. Kullanıcılar karmaşıklığın içerisinde oluşturulan bir düzen içerisinde hareket etmektedirler. Kullanıcılara verilmek istenen etki yükseklik farkları ve eğimlerden diğer kullanıcılardan farklı konumlara gelseniz de aslında herkes aynı bütünün parçasını oluşturmaktadır.

Resim 118 Çalışma Maketi Fotoğrafları (Yazara Ait)

SONUÇ

Tez çalışmasında mekanın ve mekanı oluşturan elemanların tasarımında kavramsal tema (konsept) kavramının nasıl ortaya çıkarıldığı, konsept geliştirme araçları, tasarımda kavram ifadeleri örnekler üzerinden desteklenerek açıklanmıştır.

Kavramsal tema (konsept) düşüncelerin bellekte canlanan soyut hali olarak tanımlanabilir. Kavramsal tema (konsept) tasarım sürecinin en önemli kısmını ifade etmektedir. Tasarım süreci boyunca yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkan probleme karşı tasarımcının bulduğu probleme karşı çıkarılan sonuçtur. Örneğin bir tasarımcı bir piyanistin evini tasarlarken tasarımı yapılacak evin kavramsal teması (konsept) piano formu olmamalıdır. Tasarımın yapılacağı ev için piyanistin hayatı, mekân tasarımını etkileyen unsurlar (fiziksel koşullar, biyolojik koşullar, psikolojik koşullar, toplumsal koşullar, kültürel koşullar, yerel ve coğrafi koşullar, eylem, estetik ve din) ile ilgili analizler yapılarak ele alınmalı ve tasarıma bir başlangıç noktası oluşturulmalıdır.

Mekân; bireylerin içinde faaliyetlerini sürdürdüğü taban düzlemi, yükseltilmiş taban düzlemi, çukurlaştırılmış taban düzlemi ve baş üstü düzlemi ile sınırlandırılmış üç boyutlu düzenlemelerdir. İç mekân ve dış mekân olarak ayrılan mekân kavramının ara kesiti mekanın sınırını oluşturmaktadır. Mekânın oluşumunda düzlemler ve dikey elemanlardan oluşan mekân elemanları ile mekânın insan tarafından kullanımını sağlayan donatıların tasarımı da mekânın tasarımını oluşturmaktadır. Bu tasarıma başlangıçta kavramsal temanın oluşturulması önemli bir husustur.

Tasarımcı tasarım sürecinde kavramsal tema (konsept) oluşturmaya başladığında bellekte canlanan soyut düşünceleri dışarı aktarması için bazı araçlara ihtiyaç duymaktadır. Bellekte canlanan düşünce araçlar ile dışarıya aktarıldığında kavramsal tema (konsept) oluşumu da başlamaktadır. Bu araçlar;

- Eskizler, eskiz maketleri
- Diyagramlar ve grafikler gibi anlatımlardır.

Kavramsal tema (konsept) geliştirme araçları bellekte oluşan düşüncenin kaydedilmesinde tasarımcıya yardımcı olmaktadır. Anlatım türleri tasarımcının problemine göre değişiklik göstermektedir. İfade açısından kavram türleri olan anlamsal ifade, biçimsel ifade, işlevsel ifade ve kavramsal ifade tasarım sürecinde eskizler ile dışarı aktarılmaktadırlar. Tasarımcı kavramsal tema (konsept) için ilk adımlarını eskiz ile atmaktadır.

Eskiz bellekte canlanan düşünceyi somutlaştıran bir kavramsal tema (konsept) geliştirme aracıdır. Eskiz çalışmalarının yeterli olmadığı durumlarda diyagramlar ve eskiz maketlerine başvurulmaktadır. Grafiksel anlatımlar tasarım sürecinin gelişimi, algılanması, ilişkileri gibi durumları göstermektedir. Kavramsal tema (konsept) geliştirme araçları tasarımın hızlı bir şekilde ortaya çıkmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Mekanda tasarımında kavramsal temanın (konsept) olması kullanıcı üzerinde düşünülmüş, sıra dışı vb. durumları hissettirebilmektedir. Mekanın tasarımında kullanılan kavramsal tema (konsept) kişisel bir yorumdur. Kullanıcıya göre farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıkta mekanın kavramsal teması (konsept) olarak düşünüle bilinmektedir. Tasarımda mekan kavramını oluşturan elemanlar (renk, doku, oran, dolu/boş, ışık, biçim, ses, koku, yoğunluk, işlev) bazı durumlarda mekânın kavramsal teması (konsept) olabilmektedirler. Mekandaki kavramsal temayı (konsept) güçlendiren bu elemanlar tasarımcı ve kullanıcı tarafından belirlenmektedir.

Tez kapsamında kavramsal temayı (konsept) oluşturan bileşenler;

- Problem,
- Bağlam ve
- Tasarımcı olarak belirlenmiştir.

Problem; tasarımın özü, ihtiyaç listesi, programdır. Bağlam; fiziksel koşullar, biyolojik koşullar, psikolojik koşullar, toplumsal koşullar, kültürel koşullar, yerel ve coğrafi koşullar, eylem, estetik ve dindir. Tasarımcı ise tasarımcının bilgisi, mimari anlayışı ve deneyimleridir.

Örnekler üzerinden çıkarılan sonuçlar; kavramsal tema (konsept) kavramı bir malzeme kullanımı, doğadan esinlenme, teknoloji, mitoloji, evrensellik, sürdürülebilirlik, makineleşme vb. durumlardan oluşabilmektedir. Kavramsal tema (konsept) tasarımcının bilgi düzeyine, ruh haline, kültürel ve sosyal yapısına vb. aynı zamanda mekan tasarımını etkileyen unsurlara göre değişkenlik göstermektedir. Kavramsal tema (konsept) özgün ve yaratıcıdır.

Tasarım felsefesi belirlenmemiş tasarımlar sıradanlaşmaya ve yozlaşmaya yüz tutarlar. Ait oldukları dönemin toplumsal, siyasi, politik, yaşamsal, teknolojik gibi koşullara uymayan, ait olduğu dönemin izlerinin yanında hiç gerekmediği halde farklı dönemlere ait izleri sadece özentili amaçlı taşıyan tasarım ürünleri yozlaşmış ürün (Kitsch) olarak isimlendirilir. Özgün mekân tasarımlarının oluşturulabilmesi için tasarımcı bir tasarım felsefesi belirleyerek tasarıma başlamalı ve bu felsefe ışığında konseptini belirlemelidir (Demirarslan, 2017).

Tasarım sürecinde önemli rolü olan kavramsal tema (konsept) kavramı bilinçli bir şekilde yapıldığında tasarımcı ve kullanıcı için doğru tasarımların ortaya çıkması mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

- Ching, Francis.D.K(2003). Mimarlık Biçim Mekan ve Düzen. İstanbul: Yem Yayınevi
- Ching, Francis.D.K(2004). İç Mekan Tasarımı. İstanbul: Yapı Yayınları.
- Conrads, Ulrich (1991) 20. Yüzyıl Mimarisinde Program ve Manifestolar. İstanbul: Şevki Vanlı Vakfı Yayınevi.
- Demirarslan,Deniz (2006). İç Mekan Tasarımına Giriş. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayın.
- Demirarslan, Deniz, (2017) .Researches On Science And Artın 21st Century Turkey, Bölüm Adı:(Design Philosophy In The Design Of The Space İn 20th And 21st Century And Conceptual Approach”) Gece Kitaplığı, Editör:Prof. Hasan ARAPGIRLIOGLU Assist. Prof. Atilla ATIK Prof. Robert L. ELLIOT Assoc. Prof. Edward TURGEON, Basım sayısı:1, Sayfa Sayısı 10, ISBN:978-605-288-062-3, İngilizce(Bilimsel Kitap), (Yayın No: 4021693).
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi(1997). İstanbul: Yem Yayınları.
- Güngör,Hulusi(1972). Temel Tasar. İstanbul: Çeltüt Matbaacılık Koll. Şti.
- Göka, Şenol (2001). İnsan ve Mekan. İstanbul: Pınar Yayınları.
- Hasol, Doğan(2005). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü. İstanbul: Yem Yayınevi.
- Heuser, Karl,Chr (1975). Innearchitektur und raumgestaltung. Berlin: Verlag Gerd Hatje,
- Hasol, Doğan (2016). Mimarlık Cep Sözlüğü. İstanbul : Yem Yayınevi.
- İnceoğlu,Necati, Mine İnceoğlu (2004). Mimarlıkta Söylem Kuram ve Uygulama. İstanbul: Tasarım Yayın Grubu.
- İzgi, Utarit (1999). Mimarlıkta Süreç, Kavramlar - İlişkiler. İstanbul: Yem Yayınları
- Kuban, Doğan (2016). Mimarlık Kavramları. İstanbul: Yem Yayınevi.
- Küçükerman, Önder (1996). Endüstri Tasarımı, Endüstri için Ürün Tasarımında Yaratıcılık. İstanbul : Yem Yayınevi.
- Lefebvre, Henri (1991). The Production of Space, (D. Nicholson-Smith). Oxford : Blackwell Publishers.
- Leland, Roth, M (2006). Mimarlığın Öyküsü, Ögeleri Ve Anlamı (Çev. Ergün Akça). İstanbul: Kabalcı Yayınevi
- Norberg-Schultz, Christian, (1971). Existence Space and Architecture. New York : Praeger Publishers Inc.
- Öymen Gür, Şengül(1996). Mekan Örgütlenmesi. Trabzon: Gür Yayıncılık.
- Soygeniş,Sema (2010). Mimarlık Düşünmek Düşlemek. İstanbul: Yem Yayınevi.
- Tigges, Florian, Alban Janson, (2014). Fundamental Concepts of Architecture: The Vocabulary of Spatial Situations.
- Tschumi, Bernard (2005). Event-Cities 3: Concept vs. Context vs. Content. Londra : The MIT Press Cambridge.
- Tunalı, İsmail(2012). Tasarım Felsefesi. İstanbul: Yem Yayınevi.

- Vitruvius,P.(2017). Mimarlık Üzerine On Kitap(Çeviri: Çiğdem Dürüşken). İstanbul : Alfa Yayıncılık.
- Yurtsever, Hüseyin (1996). Mimarlıkta Temel Eğitim. No:101. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

2. **Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar**

- Eraslan, Sena (2016). “Mekansal Sınırların Oluşumunda Bir Algı Unsuru Olarak Koku” . İç Ve Dış Arasındaki Çeper Temalı Ulusal Mekân Tasarımı Sempozyumu. Kapadokya: 114, 116, 17,120.
- Erzen, Jale Nejdettin(1997). "Biçim" . Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. İstanbul: Yem Yayınları. 1.cilt, s.240.
- Gezer, Hale(2012). “Mekanı Kavrama Sürecinde Algılama Bileşenleri”. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 21: 7.
- Kutlu, Gökhan(2001). “Çağdaş Mimarlıkta Işık Kullanımı : Kavramlar ve Uygulamalar”. Ege Mimarlık Dergisi: 14
- Manav, Banu (2014). “Renk-Anlam-Mekan İlişkisi.” The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, cilt 5, sayı 3,24.
- Tanyeli, Uğur(1997). “Mekan”. Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. İstanbul: Yem Yayınları. 2.cilt,1193.
- Tok, S.Y (2007)“Bauhaus’ta Nesne Tasarımı ve Ergonomi” Mimarlık Dekorasyon Dergisi, 170:84-93

a. **Tezler**

- Baltacıoğlu, E. Nazlı (2003). İletişim Aracı Olarak Mekân Tasarımı. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Bilir, Sırmahan (2013). Mekan Tasarımında Kavram Geliştirme Sürecine Analitik Bir Yaklaşım. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Üstündağ, Beste (2009). Bina Cephesi Ve İşlevlerinin Görsel Analiz Kapsamında Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Burkut, Emine Banu (2014). Osmanlı/Türk Evi Mekân Kurgusunu Modern Konut Mimarisinde Okumak (Wright, Corbusier, Eldem Ve Cansever’in Konutları). Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Canoğlu, Seda (2012). Türkiye’de Modern Mobilya Tasarımının Gelişimi: Öncü Mobilya Tasarımcılar Üzerine Bir Analiz. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Ertek, Hakan (1994). İç Mekan Temel Tasarım İlkelerine Bir Yaklaşım. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gençosmanoğlu, Asu Beşgen (2001). Estetik ve Mimarlıkta Kavram Kavramsal Analiz. Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Gülşener, Melike (2014). Giyim Tasarımı Kaynak Araştırmada Metamorfoz Olgusu. Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürtekin, Fatıma Betül (2011). Mobil Mekân Kapsamında Karavan – Treyler Tasarımının İç Mekân Organizasyonu Yönünden İncelenmesi. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnce, Fatma Sanem (2006). Kapalı Ofislerin Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karabacak, Gökhan (2015). İnsan-Kent İlişkisinde Bir Arayüz Olarak Mimarlıkta Kamusal Mekan. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, Harika Firuzan (2010). Kapalı Ofis Sistemlerinde Mekansal Kalitenin Kullanıcıların Algısal Performansı Üzerine Etkileri. Gazi Üniversitesi Yüksek lisans tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaoğlu, Öznur (2014). Mobil Mekânların İç Mekan Organizasyonu ve Örneklerle Mobil Ofis Tasarımlarının Analizi. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, Ayşegül (2015). Tarihi Çevrede Yeni Yapı-Yeni Ek Bağlamında Norman Foster Yapıları. Erciyes Üniversitesi Yüksek lisans tezi, Kayseri.
- Ozan, Mert (2009). Bauhaus Okulu Ve Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarisi - İç Mimarisine Etkileri. Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özkan, Ayşen (2007). İç Mekan Tasarımı Kuram ve Yöntemleri Işığında Günümüz Türk İç Mekan Tasarımcıları ve Tasarım Anlayışlarına Bir Yaklaşım. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Rümeysa, Im Brahm (2016). Atmosfer Kavramı ve Zaman-Özne-Nesne İlişkileri Üzerinden Bir Mekan Okunması. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İstanbul.
- Şahin, Bilge (2007). Feng Shui Paradigması Olarak Mekansal Deneyim. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şahinkaya, Sezen Burçe (2009). Bauhaus Mobilya Tasarımının Günümüz Mobilya Tasarımına Etkileri. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

3. **Elektronik Kaynaklar**

- **URL-1:**
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=mek%C3%A2n&uid=35221&guid=TDK.GTS.543940a7b89979.48482766 / 07.10.2017
- **URL-2:**
<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/mek%C3%A2n> / 07.10.2017
- **URL-3:**

<http://www.tubaterim.gov.tr/> 31.10.2017

- **URL-4:**
http://www.hafelegateway.com/wp-content/uploads/2015/07/BeijingTEAHOUSE_034-960x400.jpg/ 31.10.2017
- **URL-5:**
http://fotografya.fotografya.gen.tr/issue-15/t_tasarim_15index.htm / 12.11.2017
- **URL-6:**
<https://pialpha.files.wordpress.com/2015/01/newtons-rainbow.png> / 12.11.2017
- **URL-7:**
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/19/Farbkreis_Ippen_1961_RYB.svg/340px-Farbkreis_Ippen_1961_RYB.svg.png / 12.11.2017
- **URL-8:**
<https://steemkr.com/life/@ioseta/renklerin-hayatimizdaki-yeri-ve-anlamlari-sari> / 12.11.2017
- **URL-9:**
<http://www.okyanusum.com/imgs/renk3.jpg?w=240> / 12.11.2017
- **URL-10:**
<https://static.birgun.net/resim/haber-detay-resim/2016/12/04/taksici-hukumeti-elestiren-yolcunun-ses-kaydini-alip-polise-sikayet-etti-217499-5.jpg> / 13.11.2017
- **URL-11:**
https://st2.depositphotos.com/5742032/8381/i/450/depositphotos_83815368-stock-photo-schiphol-amsterdam-airport-train-terminal.jpg / 13.11.2017
- **URL-12:**
<http://hissedilebiliryuzeyler.com/pdf/genelbilgi.pdf> / 13.11.2017
- **URL-13:**
http://izyolu.com/public/images/fotogaleri/thumb/4_451.jpg / 13.11.2017
- **URL-14:**
<https://s.hswstatic.com/gif/vincent-van-gogh-paintings-from-the-yellow-house-4.jpg> / 13.11.2017
- **URL-15:**
<https://wallpaperstock.net/wallpapers/thumbs1/38766wide.jpg> / 13.11.2017
- **URL-16:**
<https://www.modanium.com/wp-content/uploads/2015/07/kahve-fal%C4%B1nda-%C3%A7%C3%B6l-g%C3%B6rmek.jpg> / 13.11.2017
- **URL-17:**
https://static.wixstatic.com/media/dac3c6_a14f2fb119b54d589b55b82e611fc734.jpg/v1/fill/w_407,h_252,al_c,q_80,usm_0.66_1.00_0.01/dac3c6_a14f2fb119b54d589b55b82e611fc734.jpg / 13.11.2017
- **URL-18:**
<http://www.dergibursa.com.tr/wp-content/uploads/2015/06/braille-1024x542.jpg> / 13.11.2017
- **URL-19:**
<http://www.arkitera.com/haber/24097/gorme-engelliler-icin-harita-tasarlandi> / 13.11.2017
- **URL-20:**

<http://galeri3.arkitera.com/var/albums/Haber/2015/01/26/b73d9646f.jpg.jpeg>
/15.11.2017

- **URL-21:**
<http://galeri3.arkitera.com/var/albums/Haber/2013/05/07/Fat-Boy-Slim/caglayanadliye.jpg> /15.11.2017
- **URL-22:**
https://www.360tr.com/uploads/pano_thumbs/42c790661.jpg /15.11.2017
- **URL-23:**
https://i2.wp.com/www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/05/Crystal_Amir_Nejad.jpg?resize=768%2C512
/15.11.2017
- **URL-24:**
https://i1.wp.com/www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/05/Crystal_Cathedral_by_Pawel_N_-bombel_5.jpg?zoom=1.25&resize=720%2C720 /15.11.2017
- **URL-25:**
https://i1.wp.com/www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/05/crystal_siphorous_1.jpg?resize=768%2C512
/15.11.2017
- **URL-26:**
<http://www.arkitektuel.com/kristal-katedral/> 17.11.2017
- **URL-27:**
<https://ksyu.files.wordpress.com/2016/02/hamma.jpg?w=620> /17.11.2017
- **URL-28:**
<https://i.pinimg.com/736x/a9/aa/65/a9aa6508826ebb2bb1adb670a3258c07--tiny-living-liverpool.jpg> /18.11.2017
- **URL-29:**<http://www.mimarihaber.net/wp-content/uploads/2017/01/7.jpg>
/17.11.2017
- **URL-30:**
<http://img6.mynet.com.tr/hbr/20131124/053350586/18-640x360.jpg>
/17.11.2017
- **URL-31:**
<http://i1.trekearth.com/photos/18936/selimiye.jpg> / 17.11.2017
- **URL-32:**
<http://www.mimdap.org/wp-content/uploads/10438.jpg> / 17.11.2017
- **URL-33:**
https://images.adsttc.com/media/images/55e8/9fa7/e258/46ec/5000/00d0/medium.jpg/ludwig_bruderklauschapel_no-02.jpg?1441308558 /18.11.2017
- **URL-34:**
<https://i.pinimg.com/736x/43/d3/9e/43d39edcafc8af0d5cd0809cdec157e0--cologne-germany-peter-zumthor.jpg>/18.11.2017
- **URL-35:**
<http://blog.kavrakoglu.com/wp-content/uploads/2013/10/maya-1.png>
/19.11.2017
- **URL-36:**
https://tclf.org/sites/default/files/styles/crop_2000x700/public/thumbnails/image/6432_hero_Embarcadero-JustinHermanPlaza.jpg?itok=tW0_sq4O /
19.11.2017

- **URL-37:**
<http://www.turkcebilgi.com/koku> / 01.04.2017
- **URL-38:**
https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTikDF8zxPTcaewX-aUIG4Bwkjxj0DMXZQT-RFB2_2oXZnXtn34Gw / / 01.04.2017
- **URL-39:**
<https://encryptedtbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSRV33hkCEuqPYAKUtJUcSIkXNBIf3f8MRpQ0oVzmIJcwSx4Vsi> / 01.04.2017
- **URL-40:**
<https://gezilmesigerekenyerler.com/wp-content/uploads/2014/10/florya-aturk-deniz-kosku-01.png> / 01.04.2017
- **URL-41:**
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=348370 / 20.11.2017
- **URL-42:**
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ae4ad45417ce6.61751445 /25.11.2017
- **URL-43:**
<http://www.dictionary.com/browse/design?s=t> /25.11.2017
- **URL-44:**
http://blog.biletbayi.com/wp-content/uploads/2016/06/hotelofice_romania_cchris_burton_680.jpg / 15.12.2017
- **URL-45:**
<https://image.stern.de/7240878/16x9-940-529/9cfa74cb8c0884b50a7f5dc77e690282/lh/deluxe-suite--once-upon-a-time-by-luc-voisin---mathieu-brison--icehotel-365--photo-by-asaf-kliger.jpg> /15.12.2017
- **URL-46:**
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=308565 /20.12.2017
- **URL-47:**
<http://www.tasarimgunlukleri.com/2015/11/19/mimari-projelerde-tasarim-konseptinin-anlami/>
- **URL-48:**
<http://www.aykutozdemir.com.tr/insaat/wpcontent/uploads/2016/07/6f01b0862cb5553349c922b599483fe2.jpg> / 21.12.2017
- **URL-49:**
http://galeri3.arkitera.com/var/resizes/Haber/2015/10/05/ali-kural-corbusier/corbu_kural.jpg.jpeg /22.12.2017
- **URL-50:**
<http://galeri3.arkitera.com/var/albums/Haber/2015/10/05/ali-kural-corbusier/1%20%282%29.jpg.jpeg> /22.12.2017
- **URL-51:**
https://edwardcella.com/images/18573_h550w916gt.4.jpg /23.12.2017
- **URL-52:**
https://edwardcella.com/images/18572_h550w916gt.4.jpg /23.12.2017

- **URL-53:**
https://arcspace.com/wp-content/uploads/mam_3.jpg /23.12.2017
- **URL-54:**
https://arcspace.com/wp-content/uploads/mam_4.jpg /23.12.2017
- **URL-55:**
http://galeri3.arkitera.com/var/albums/Haber/2014/10/03/Solomon-R_-Guggenheim-Museum-New-York.jpg.jpeg / 23.12.2017
- **URL-56:**
https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTHSMjbsnzm3EzNwNCnc6unPVWgEQ4zZUhf9hF75vKbza_3hY6zUw /23.12.2017
- **URL-57:**
https://cdn.modlar.com/photos/9978/img/s_1920_x/villa_savoye_59de896136042.jpg /25.12.2017
- **URL-58:**
<https://i.pinimg.com/originals/21/9a/f6/219af64f2534de6f72b092f30c3c1829.jpg> /25.12.2017
- **URL-59:**
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=308565 /29.12.2017
- **URL-60:**
<https://4.bp.blogspot.com/-eYOiW9NzwmE/V5cusB17uWI/AAAAAAAAAGss/6AjmciXmTngqYP7LypPibrGNrah9nWenwCLcB/s1600/1149.JPG> /02.01.2018
- **URL-61:**
<http://archeyes.com/wp-content/uploads/2016/08/Villa-Mairea-Alvar-Aalto-1.jpg> /02.01.2018
- **URL-62:**
http://mairea.alvaraalto.fi/img/01_84-169-copy.jpg /02.01.2018
- **URL-63:**
https://theredlist.com/media/database/design-categorie/here-and-now/1930-1945/scandinavian-modernists/alvar_aalto/011-alvar-aalto-theredlist.JPG /02.01.2018
- **URL-64:**
https://theredlist.com/media/database/design-categorie/here-and-now/1930-1945/scandinavian-modernists/alvar_aalto/006-alvar-aalto-theredlist.jpg /02.01.2018
- **URL-65:**
<http://2.bp.blogspot.com/-Ct6yS0oct9g/Ur6Q4xaBkBI/AAAAAAAAABbI/KJDwswkf08Y/s1600/89iSShf0f9w.jpg> /02.01.2018
- **URL-66:**
https://en.wikiarquitectura.com/wp-content/uploads/2017/01/06_museo_mercedes_benz.jpg /02.01.2018
- **URL-67:**
http://www.yapi.com.tr/Uploads/HaberMedya/2010/haber_dosyalari/sobek/mercedes%20benz%20museum.jpg /02.01.2018

- **URL-68:**
http://2.bp.blogspot.com/_WmdgAlCaYHw/TNpzkcxAARI/AAAAAAAAAPdw/a9NHDZeThwU/s1600/mook-image-27-03.jpg/02.01.2018
- **URL-69:**
https://www.earchitect.co.uk/images/jpgs/stuttgart/mercedes_benz_museum_un131108_10.jpg/02.01.2018
- **URL-70:**
<http://www.sozce.com/nedir/187105-kavram/05.01.2018>
- **URL-71:**
www.wordwizard.com/06.01.2018
- **URL-72:**
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=ANLAM/06.01.2018
- **URL-73:**
Emel Şölenay
<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/1259/126369.pdf?sequence=1&isAllowed=y/06.01.2018>
- **URL-74:**
<http://forum.yapisal.net/showthread.php?t=18469/09.01.2018>
- **URL-75:**
https://oturkeli.files.wordpress.com/2017/05/20170525_124743.jpg?w=529/11.01.2018
- **URL-76:**
<https://www.turkcebilgi.com/dekonstr%C3%BCktivizm>
- **URL-77:**
<http://www.arkitera.com/proje/4248/yahudi-muzesi/20.01.2018>
- **URL-78:**
<https://i1.wp.com/www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/10/zemin-kat-plan.jpg?zoom=1.25&resize=1170%2C568/20.01.2018>
- **URL-79:**
<http://the-talks.com/wp-content/uploads/2016/01/Daniel-Libeskind-Jewish-Museum-01.jpg/20.01.2018>
- **URL-80:**
https://igx.4sqi.net/img/general/200x200/15882913_-J9-p7BZUPmK5gAxxQgZjMP29NYd8MnMwDmOJ9IP0Uo.jpg/20.01.2018
- **URL-81:**
<https://i.pinimg.com/736x/39/dd/e2/39dde20d88efd92b603ed632a104ec70--daniel-libeskind-jewish-museum.jpg/20.01.2018>
- **URL-82:**
<https://www.uplifers.com/app/uploads/2017/03/Jewish.Museum.Berlin.original.21813-1280x960.jpg/20.01.2018>
- **URL-83:**
https://www.researchgate.net/profile/Alessandra_Capanna/publication/226330569/figure/fig5/AS:302352398602242@1449097837687/Topological-transformation-of-the-Star-of-David-in-the-plan-of-Libeskind-Berlin-Museum.png/25.01.2018
- **URL-84:**

https://c1.staticflickr.com/6/5574/14936405957_6665cd94e0_b.jpg
/25.01.2018

- **URL-85:**
<http://4.bp.blogspot.com/-BED3ZTNiyDM/U0HIx-zdEYI/AAAAAAAAADFE/mEwIufUPNj0/s1600/BJM03.jpg> /25.01.2018
- **URL-86:**
<https://i.pinimg.com/564x/ee/25/81/ee258134807a7834e0aabb2393d670f0.jpg>
/25.01.2018
- **URL-87:**
<https://i.pinimg.com/564x/82/05/a8/8205a8147dd40639c58bd37f2d5143ba.jpg>
/25.01.2018
- **URL-88:**
<https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/02/a9/eb/28/filename-dscf0354-jpg.jpg> /25.01.2018
- **URL-89:**
<https://i.ytimg.com/vi/s9ZWvi14Nvs/hqdefault.jpg> /25.01.2018
- **URL-90:**
<http://tasarimkuram.msgsu.edu.tr/index.php/tasarimkuram/article/viewFile/51/123> /25.01.2018
- **URL-91:**
http://1.bp.blogspot.com/-MCjZYDt7k6o/Uws5g4Ty40I/AAAAAAAAAto/QcoQK_M1TKY/s1600/paris+pompidou+1.jpg /25.01.2018
- **URL-92:**
<http://www.arkitektuel.com/centre-pompidou/> /25.01.2018
- **URL-93:**
http://4.bp.blogspot.com/_JCyUspnma-U/S7CtT2MStII/AAAAAAAAAIE/AtH6XfPwFoc/s1600/beaubourg_02.jpg
/26.01.2018
- **URL-94:**
<http://www.arkitektuel.com/centre-pompidou/> /26.01.2018
- **URL-95:**
<http://chihuahuanoticias.com/wp-content/uploads/2018/01/dfg-1.jpg>
/26.01.2018
- **URL-96:**
https://static.dezeen.com/uploads/2017/01/centre-georges-pompidou-anniversary-architecture-paris-france_dezeen_1704_hero-852x480.jpg
/26.01.2018
- **URL-97:** <http://slideplayer.biz.tr/slide/3779948/> /26.01.2018
- **URL-98:**
<http://www.gazetevitamin.com/yazar/4615-gotik-mimari-ozellikleri-nelerdir-gotik-mimari-ortacagda-siklikla-ka> /01.02.2018
- **URL-99:**
<https://cdn.britannica.com/45/101845-004-AB9DCB0D.jpg> /01.02.2018
- **URL-100:**
<http://v3.arkitera.com/UserFiles/Image/File/spotlight/2009/MeclisBinalari/reichstag01.jpg> /01.02.2018
- **URL-101:**

<https://www.inyourpocket.com/gallery/159527.jpg> /01.02.2018

- **URL-102:**
http://3.bp.blogspot.com/-dEAkqdzUIxo/UgNz2sKtBWI/AAAAAAAAAB_4/YbEMc3gzo8U/s1600/ReichtagYeniKubbe.jpg /01.02.2018
- **URL-103:**
<https://www.fosterandpartners.com/projects/reichstag-new-german-parliament/> /01.02.2018
- **URL-104:**
<https://www.fosterandpartners.com/projects/reichstag-new-german-parliament/> /01.02.2018
- **URL-105:**
<https://www.konseptprojeler.com/haydar-aliyev-merkezi> /05.02.2018
- **URL-106:**
<http://www.nkfu.com/organik-mimarlik-nedir-ozellikleri/> /05.02.2018
- **URL-107:**
https://icdn.ensonhaber.com/resimler/galeri/2_8917.jpg /05.02.2018
- **URL-108:**
<http://www.mrkcoolhunting.com/img/posts/3410-Heydar-Aliyev-Centre-Zaha-Hadid-Baku-Azerbaijan.jpg> /05.02.2018
- **URL-109:**
https://www.icmimarlikdergisi.com/wp-content/uploads/2016/11/CBT_7725_zps780ff3d8.jpg /05.02.2018
- **URL-110:**
https://imgc.artprintimages.com/img/print/print/top-hat-fred-astaire-ginger-rogers-1935_a-l-14713418-7174949.jpg?w=550&h=550 /05.02.2018
- **URL-111:**
<http://www.kilsanblog.com/wp-content/uploads/2017/01/dans-eden-ev-detay.jpg> /05.02.2018
- **URL-112:** <http://www.3oda1salon.net/images/bahar/Prag-Dans-Eden-Ev.jpg> /05.02.2018
- **URL-113:**
<http://www.arkitektuel.com/dans-eden-ev/> /05.02.2018
- **URL-114:**
<http://www.harikalar diyari.com/wp-content/uploads/2014/06/Prag-dans-eden-evin-i%C3%A7i-ve-ziyarete-a%C3%A7%C4%B1k-yerleri-Prag-dans-eden-ev-Celeste-restaurant.jpg> /05.02.2018
- **URL-115:**
<http://www.mimdap.org/wp-content/uploads/21066.jpg> /15.02.2018
- **URL-116:**
<http://www.mimdap.org/?p=100509> /15.02.2018
- **URL-117:**
https://issuu.com/actar/docs/fuksas_building /15.02.2018
- **URL-118:**
<http://www.mimdap.org/wp-content/uploads/5743.jpg> /15.02.2018
- **URL-119:**

<http://www.mimdap.org/wp-content/uploads/9514.jpg> / 15.02.2018

- **URL-120:**
<http://www.tasarimakademi.org/bauhaus-sanat-akimi.html> / 15.02.2018
- **URL-121:**
https://www.smow.com/pics/kn-019-000/knoll-intl-wassily-varianten-leder-schwarz_zoom.jpg / 15.02.2018
- **URL-122:**
<http://birgunbiryerde.blogspot.com.tr/2014/11/modern-tasarm-wassily-sandalyesi.html> / 15.02.2018
- **URL-123:**
<http://www.eskop.com/images/UserFiles/images/Editor/bauhaus/bauhaus%20resim%207.jpg> / 15.02.2018
- **URL-124:**
https://hivemodern.com/public_resources/full/yanagi-butterfly-stool-sori-yanagi-vitra-2.jpg / 20.02.2018
- **URL-125:**
<https://cdn10.pamono.com/l/g/2017/01/0000060736-1141x0900/the-gropius-house-agrave-lincoln-massachusetts-1938.jpg> / 20.02.2018
- **URL-126:**
<http://www.filozof.net/Turkce/felsefe/felsefe-akimlari/48789-modernizm-nedir-modernizm-akimi-kisaca-ozellikleri-hakkinda-bilgiler.html> / 25.02.2018
- **URL-127:**
http://2.bp.blogspot.com/-BP9wOAAWDhc/Ti9aP_ywFKI/AAAAAAAAABK8/lj6QP32JgxE/s640/Gerrit_Thomas_Rietveld_Red_and_Blue.jpg / 25.02.2018
- **URL-128:**
http://www.opticolour.co.uk/wp-content/uploads/product_images/mondrian-grid-ab109-printed-glass-splashback.jpg / 25.02.2018
- **URL-129:**
<http://sanatsozlugum.blogspot.com.tr/2012/04/de-stijl.html> / 25.02.2018
- **URL-130:**
<http://www.ressamlar.gen.tr/salvador-dali-kimdir-hayati-biyografisi/> / 25.02.2018
- **URL-131:**
<https://cdn.deringhall.com/product/image/carlyle.collective.salvador.dali.leda.armchair.furniture.furniture.seating.armchairs.club.chairs.metal.1490196629.jpg?response-content-disposition=inline> / 25.02.2018
- **URL-132:**
<https://www.thelongeststay.com/media/catalog/product/cache/5/image/9df78eab33525d08d6e5fb8d27136e95/l/e/leda-ps.jpg> / 25.02.2018
- **URL-133:**
https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQW3__SR2HqeMvsomZnwY2VT4sJG7kXLiTy87t4969X1CFbgjCV / 25.02.2018
- **URL-134:**
<https://www.mailce.com/surrealizm-nedir.html> / 25.02.2018
- **URL-135:**

<http://www.formakers.eu/project-822-eduardo-garca-campos-butterfly> /
25.02.2018

- **URL-136:**
http://www.formakers.eu/timthumb.php?w=600&h=420&src=./media/1.822.1370688028.butterfly_recity_03.jpg / 25.02.2018
- **URL-137:**
<https://www.trendhunter.com/trends/monarch-chair> / 25.02.2018
- **URL-138:**
http://www.formakers.eu/timthumb.php?w=600&h=420&src=./media/1.822.1370687614.butterfly_recity_010.jpg / 25.02.2018
- **URL-139:**
<http://www.arkiv.com.tr/proje/sancaklar-camisi/2049> / 25.02.2018
- **URL-140:**
http://galeri3.arkitera.com/var/resizes/Haber/2014/10/13/sancaklar_06.jpg.jpg / 25.02.2018
- **URL-141:**
<http://galeri3.arkitera.com/var/thumbs/Arkiv.com.tr/Proje/Emre-Arolat-Architects/sancaklar-camisi/24.jpg.jpeg>
- **URL-142:**
<http://3.bp.blogspot.com/-Z2UBhseHxNs/VNken6wmhII/AAAAAAAAAJw/t1M6PZa0A-o/s1600/afoto.jpg> / 25.02.2018
- **URL-143:**
<http://www.orsasyapi.com/upload/icerikler/286/1Gosbcami.JPG> / 25.02.2018
- **URL-144:**
<http://www.gosb.com.tr/tesisler/gosb-camii> /25.02.2018
- **URL-145:**
<http://mavibeton.com.tr/wp-content/uploads/2016/11/gebze-osb-cami-10.jpg> /25.02.2018
- **URL-146:**
http://www.alazalbay.com.tr/image/gosb-mosque_resmi_98Ojl.JPG /25.02.2018
- **URL-147:**
http://www.alazalbay.com.tr/image/medium/gosb-mosque_resmi_1D0Tj.jpg /25.02.2018
- **URL-148:**
<http://galeri3.arkitera.com/var/resizes/Haber/2012/06/25/millireasurans.jpg.jpg> /01.03.2018
- **URL-149:**
<https://www.icmimarlikdergisi.com/wp-content/uploads/2016/06/watermark-8.jpg> /01.03.2018
- **URL-150:**
<http://www.arkitektuel.com/b2-evi/> /20.03.2018
- **URL-151:**
[http://galeri3.arkitera.com/var/thumbs/Arkiv.com.tr/Proje/Han-T%C3%BCmertekin-\(Mimarlar-Tasarim\)/B2-Evi/B2%20House%200406.jpg](http://galeri3.arkitera.com/var/thumbs/Arkiv.com.tr/Proje/Han-T%C3%BCmertekin-(Mimarlar-Tasarim)/B2-Evi/B2%20House%200406.jpg) /20.03.2018
- **URL-152:**

- [http://galeri3.arkitera.com/var/thumbs/Arkiv.com.tr/Proje/Han-T%C3%BCmertekin-\(Mimarlar-Tasarim\)/B2-Evi/B2%20House%200305.jpg](http://galeri3.arkitera.com/var/thumbs/Arkiv.com.tr/Proje/Han-T%C3%BCmertekin-(Mimarlar-Tasarim)/B2-Evi/B2%20House%200305.jpg) /20.03.2018
- **URL-153:**
https://archnet.org/system/media_contents/contents/45570/original/IMG03824.jpg?1384714988 /20.03.2018
- **URL-154:**
https://i0.wp.com/www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/02/10341_7.jpg?w=800 /20.03.2018
- **URL-155:**
https://i1.wp.com/www.arkitektuel.com/wp-content/uploads/2017/02/10341_17.jpg?w=800 /20.03.2018
- **URL-156:**
<https://www.nurus.com/content/images/nurus-taklamakan-awards.jpg> /20.03.2018
- **URL-157:**
<https://www.nurus.com/tr/bekleme-lounge/taklamakan> /20.03.2018
- **URL-158:**
<https://www.dezinti.com/Product-Single.php?id=1174> /20.03.2018
- **URL-159:**
http://www.dezinti.com/images/product/photo/derin_azizsariyer_dolphin1.jpg /20.03.2018
- **URL-160:** <http://www.bilgibaba.org/yazi/futurizm-nedir-futurizmin-ozellikleri-nelerdir> /20.03.2018
- **URL-160:**
<http://meleklerinpayi.com/chivas-regal-12/> 05.04.2018
- **URL-161:**
https://4.bp.blogspot.com/-Tpw_h3iZATw/VJaz2trd4II/AAAAAAAAAII/nl3Byt02dsM/s1600/114864493.7DlPHVEn.jpg /05.04.2018

a. **Elektronik Makaleler, Bildiriler**

- Akblut, Nesibe ve Erarslan, Alev (2017) “Türkiye’de Çağdaş Cami Mimarisi Tasarımında Yenilikçi Yaklaşımlar” [http://iaud.aydin.edu.tr/wp-content/uploads/2018/01/iaud_v09i3003.pdf]. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi Sayı 35, Sayfa 40 /25.02.2018
- Savaşır, Kutluğ ve Tuğrul, Fazilet (2014). “Uzay Kafes Sistemlerle Yaratılabilecek Üst Örtülerin Yüzey Geometrilерinin İncelenmesi: Heydar Aliyev Merkezi Örneği” [http://catider.org.tr/pdf/sempozyum7/31_%20Bildiri%20savasir.pdf]. 7. Ulusal Çatı & Cephe Sempozyumu, 5./ 05.02.2018
- Anonim (2014).Raf Ürün Dergisi, 49, s.131. [https://issuu.com/arkitera/docs/raf_49/131] /05.02.2018

- Gündem, Özge ve Antel, Ayla Fatma (2015). “20. Yüzyıl’dan Günümüze Müzik ve Mekân: Tokyo ve İstanbul’da Performans Sanatları Yapıları” [http://www.tasarimkuram.msgsu.edu.tr/index.php/tasarimkuram/article/view/398/281].Tasarım Kuram Dergisi, Sayı 20, Sayfa 84, /10.02.2018
- Selçuk A, Semra ve Sorguç G, Arzu (2007). “Mimarlık Tasarımı Paradigmasında Biomimesis’in Etkisi” [http://dergipark.gov.tr/download/article-file/75609]. Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayfa 451 /10.02.2018
- Oral, Bülent (2017). “21. Yüzyıl Türkiye’sinde Muhafazakâr Milli Mimarlık Arayışları ve Yansımaları” [http://dergipark.gov.tr/download/article-file/348226]. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı.41, Sayfa 245. /10.02.2018
- Dündaralp, B. (2015). [https://bogachandundaralp.files.wordpress.com/2011/07/med-millireasc3bcransmetnibdsr.pdf/] /12 Nisan 2015
- Gezer, Hale.(2007), "Mekan ve Mekanın Algılanması". Mimarlık ve Malzeme Dergisi, sayı 7, s.32-35. [http://www.mimarist.org/mimarlikta-malzeme-sayi7/] /5.11.2017
- Gezer, Hale (2014), "Mimariyi Yaşamak". İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, sayı 26, s.231,228 [http://acikerisim.ticaret.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11467/1445/M00704.pdf?sequence=1] / 14.11.2017
- Ayıran, Nezih .(2002),"Kategori ve Roller Açısından Mimarlıkta Metaforlar". Mimarist Dergisi, sayı 5, s.39. [http://www.mimarist.org/mimarist-sayi-5-bahar-2002/] / 17.11.2017
- Kömürcüoğlu Turan, N. Altaş, E.N.(2003)."Tasarım Sürecinde Kavram". İTÜ dergisi, sayı 1, [http://itudergi.itu.edu.tr/index.php/itudergisi_a/article/viewFile/987/892] /18.11.2017
- Erman, O. Yılmaz, N.(2017)."Mimari Tasarımda Konsept ve Bağlam İlişkisi Üzerine". Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi, sayı 10, [http://www.mtddergisi.com/dergi/mimari-tasarimda-konsept-ve-baglam-iliskisi-uzerine201704.pdf]/25.11.2017
- Bozdayı. MügeA. İç Mekan Tasarımında Kavram Ve İmaj [https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/1022/113616.pdf?sequence=1&isAllowed=y]

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi: 20.09.1992

Doğum yeri: İstanbul

E-mail: eraslansena@hotmail.com

Lise: 2006-2010 Ataköy Cumhuriyet Anadolu Lisesi

Lisans: 2010-2014 İstanbul Kültür Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi İç
Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

Yüksek Lisans: 2015-2018 Kocaeli Üniversitesi İç Mimarlık Ana Sanat Dalı Sosyal
Bilimler Enstitüsü